

Monitor Economie provincie Utrecht

juni 2013

Provincie Utrecht

Utrecht-West

Stedelijk gebied Utrecht

Regio Amersfoort

Heuvelrug & Vallei

De complete webversie inclusief alle deelregio's

Voorwoord

De Kamers van Koophandel Gooi-, Eem- en Flevoland en Midden-Nederland presenteren de 'Monitor Economie provincie Utrecht'. Het betreft een onafhankelijk onderzoek naar de economische ontwikkeling in de provincie in het afgelopen jaar. De monitor is bedoeld voor ondernemers, maar ook voor partijen die een bijdrage leveren aan het ondernemersklimaat in de regio, zoals gemeenten, provincies, rijksoverheid en diverse intermediaire organisaties.

De provincie Utrecht is, door de centrale ligging, een aantrekkelijke locatie voor commerciële en non-profit dienstverleners met relaties in heel Nederland en in het buitenland. Utrecht groeide de afgelopen twintig jaar bovengemiddeld. De werkloosheid stijgt, maar is nog steeds relatief laag. Grote en sterk gegroeide sectoren zijn de zorgsector en de kennisintensieve diensten zoals financiële en zakelijke diensten, ingenieursbureaus en ICT-bedrijven. De Utrechtse economie richt zich voor een groot deel op de binnenlandse kennisintensieve dienstverlening. De industriële bedrijven in de provincie Utrecht zijn over het algemeen hoogwaardig. Hoewel de industrie is gekrompen, zorgt deze wel voor 40% van de export vanuit Utrecht en is daardoor zeer relevant voor de regionale economie.

De sterke economie van Utrecht is voor een belangrijk deel toe te schrijven aan de optimale geografische ligging, maar ook aan de aanwezigheid van een jonge en hoogopgeleide bevolking. Verder is er een grote concentratie van kennisinstellingen en onderzoeksbureaus en is het in de provincie buitengewoon prettig wonen, werken en leven.

Toch gaat de economische crisis ook aan deze provincie niet voorbij. Uit deze monitor blijkt dat de omzet, export, toegevoegde waarde en arbeidsproductiviteit in 2012 nog steeds groeiden, maar wel minder sterk dan in de voorgaande jaren. De winst van het bedrijfsleven in de provincie Utrecht nam in 2012 zelfs duidelijk af. Verder daalde het aantal starters, terwijl het aantal opheffingen en faillissementen fors toenam. Ook de werkgelegenheid in de provincie verkleinde enigszins. Bovendien zijn de Utrechtse ondernemers voor 2013 negatief gestemd over de verwachte bedrijfsprestaties.

Kortom, ook voor de krachtige economie van de provincie Utrecht geldt dat economische groei in deze provincie zeker geen vanzelfsprekendheid meer is. Maar samen kunnen we er wel meer aan doen. Nog meer dan in het verleden zullen we kansen voor economische groei actief moeten aangrijpen. Dat kunnen de betrokken ondernemers, ondernemersorganisaties en overheden niet alleen; samenwerking is echt noodzakelijk. De Economic Board Utrecht is hier een voorbeeld van. Ook moeten we over de provinciegrenzen heenkijken. Voor Utrecht is de Noordvleugel van de Randstad een belangrijk en 'natuurlijk' kader; we moeten onze krachten daarbinnen bundelen en optimaal benutten.

Wij hopen dat deze monitor een basis biedt om verdere plannen te maken om de economische groei in de provincie te stimuleren. Daarbij nodigen wij u als Kamer van Koophandel uit in gesprek te blijven en samen te werken aan de economische groei in onze mooie provincie.

Jaap Docter, directeur Regionale Economie Kamer van Koophandel Midden-Nederland

Ton Voortman, directeur Regionale Economie Kamer van Koophandel Gooi-, Eem- en Flevoland

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1. Over deze monitor	7
1.1 Doel van de monitor	7
1.2 Economische indicatoren, ruimtelijke schaalniveaus en economische sectoren	7
2. Samenvatting	9
2.1 Economische ontwikkeling provincie Utrecht	9
2.2 Economische ontwikkeling deelregio's	12
3. Economische ontwikkeling provincie Utrecht	17
3.1 Macro-economie	17
3.2 Bedrijvendynamiek	21
3.3 Werkgelegenheid en arbeidsmarkt	27
3.4 Verwachtingen van ondernemers	33
4. Economische ontwikkeling Utrecht-West	35
4.1 Bedrijvendynamiek	35
4.2 Werkgelegenheid en arbeidsmarkt	40
4.3 Verwachtingen van ondernemers	45
5. Economische ontwikkeling Stedelijk gebied Utrecht	46
5.1 Bedrijvendynamiek	46
5.2 Werkgelegenheid en arbeidsmarkt	51
5.3 Verwachtingen van ondernemers	56
6. Economische ontwikkeling regio Amersfoort	57
6.1 Bedrijvendynamiek	57
6.2 Werkgelegenheid en arbeidsmarkt	62
6.3 Verwachtingen van ondernemers	67
7. Economische ontwikkeling Heuvelrug & Vallei	68
7.1 Bedrijvendynamiek	68
7.2 Werkgelegenheid en arbeidsmarkt	73
7.3 Verwachtingen van ondernemers	78
Bijlagen	79
1. Gemeenten per deelregio	80
2. Afbakening economische sectoren	80
3. Toelichting economische indicatoren	81
4. Achtergrondtabellen	84

1. Over deze monitor

1.1 Doel van de monitor

De Kamer van Koophandel wil de regionaal-economische ontwikkeling bevorderen, ondernemers in hun groeiambities ondersteunen en het ondernemersklimaat versterken. Goede informatie over de regionale economie is een belangrijke factor voor de mate van succes van het bedrijfsbeleid van ondernemers.

De Kamer van Koophandel volgt de regionale economie op de voet. Met deze 'Monitor Economie provincie Utrecht' geven de Kamers van Koophandel Gooi-, Eem- en Flevoland en Midden-Nederland een beeld van de economische context waarin ondernemers in de provincie Utrecht zich bevinden. In deze monitor ligt de nadruk op de economische ontwikkeling in het afgelopen jaar.

Ondernemers krijgen op basis van deze monitor inzicht in hoe de regionale economie, bedrijvendynamiek en werkgelegenheid zich ontwikkelden en wat de vooruitzichten zijn voor hun bedrijfsprestaties. Economische ontwikkeling gaat echter niet vanzelf, daar zijn inspanningen voor nodig. De monitor is daarom ook bedoeld voor partijen die een bijdrage leveren aan het ondernemersklimaat in de regio, zoals gemeenten, provincies, rijksoverheid en diverse intermediaire organisaties. Zij zijn verantwoordelijk voor zaken die direct of indirect het ondernemersklimaat bepalen, zoals bereikbaarheid, ruimtelijke ordening, veiligheid en regelgeving. De Kamer van Koophandel roept deze partijen op om de informatie die deze monitor biedt op hun beleid toe te passen.

De monitor past in de reeks van de 'Jaarmonitor over de economie in Midden-Nederland' in 2012 en de al diverse jaren uitgebrachte 'Monitor Economische Ontwikkeling regio Amersfoort'. Daarnaast is voor deze publicatie van belang geweest het in 2012 gepubliceerde onderzoek 'Economische Verkenningen Regio Utrecht', waarvan de Kamer van Koophandel en de Taskforce Innovatie opdrachtgever waren. De Monitor is tot stand gekomen in overleg met de werkorganisatie van de Economic Board Utrecht.

1.2 Economische indicatoren, ruimtelijke schaalniveaus en economische sectoren

Deze monitor geeft inzicht in de economische ontwikkeling op provinciaal en regionaal schaalniveau. De *gedrukte versie* betreft de provincie Utrecht. De samenvatting vermeldt in grote lijnen de economische ontwikkeling op regionaal schaalniveau. De detailinformatie over de deelregio's is te vinden op de website van de Kamer van Koophandel: www.kvk.nl/economieutrecht.

Er zijn vier deelregio's:

- Utrecht-West
- Stedelijk gebied Utrecht
- Regio Amersfoort
- Heuvelrug & Vallei

In de hierna weergegeven overzichtskaart en in de bijlage 'Gemeenten per deelregio' is de afbakening van deze gebieden te zien. De monitor verschaft voor alle hierboven benoemde gebieden informatie over achtereenvolgens de bedrijvendynamiek, de werkgelegenheid en arbeidsmarkt en de

NB.: De gemeente Nijkerk behoort wel tot de regio Amersfoort, maar niet tot de provincie Utrecht. De gemeente Renswoude behoort wel tot de provincie Utrecht, maar niet tot de regio Amersfoort.

Figuur 1
Overzichtskaart
provincie Utrecht naar
regio en gemeente

Bron: Kamer van
Koophandel
Midden-Nederland.

verwachtingen van ondernemers. Op provinciaal schaalniveau is er een overzicht van enkele macro-economische kengetallen. Daarnaast is er een vergelijking van de ontwikkeling op provinciaal en regionaal niveau met de ontwikkeling op landelijk niveau.

Deze monitor geeft inzicht in de economische ontwikkeling van zowel de totale economie als per economische sector. De sector delfstoffenwinning staat er niet in, omdat deze voor de provincie Utrecht niet of nauwelijks betekenis heeft. Dit zou de vergelijking van de provincie Utrecht met de Nederlandse economie vertekenen. Dit geldt ook voor de sectoren onderwijs en overheid in de analyse van de bedrijvendynamiek en macro-economie. De organisaties in deze sectoren dragen namelijk nauwelijks bij aan de economische prestaties van het bedrijfsleven. Zij zijn echter wel van grote invloed op de werkgelegenheidsontwikkeling en zijn daarom daarbij wél meegenomen. Zie voor meer informatie over de gehanteerde sectorindeling de bijlage 'Afbakening economische sectoren'. In de bijlage 'Toelichting economische indicatoren' staat een toelichting op de in deze monitor gehanteerde economische indicatoren.

In de *gedrukte versie* van de monitor staan uitsluitend de belangrijkste figuren en tabellen. In de monitor op de website www.kvk.nl/economieutrecht staan voor alle economische indicatoren de gehanteerde data in de bijlage 4 'Achtergrondtabellen'.

2. Samenvatting

2.1 Economische ontwikkeling provincie Utrecht

De tabel hieronder geeft de economische ontwikkeling voor de provincie Utrecht schematisch weer. Per indicator is weergegeven of er een positieve ontwikkeling (groene pijl), negatieve ontwikkeling (rode pijl), of minder sterke positieve of negatieve ontwikkeling (oranje pijl) heeft plaatsgevonden.

Economische ontwikkeling provincie Utrecht		
	Provincie Utrecht	Periode
Macro-economie		
Omzet	↑	2012 t.o.v. 2011
Export	↑	2012 t.o.v. 2011
Toegevoegde waarde	↑	2012 t.o.v. 2011
Winst	↓	2012 t.o.v. 2011
Arbeidsproductiviteit	↑	2012 t.o.v. 2011
Bedrijvendynamiek		
Vestigingen	↑	2013 t.o.v. 2012
Starters	↓	2012 t.o.v. 2011
Opheffingen	↑	2012 t.o.v. 2011
Faillissementen	↑	2012 t.o.v. 2011
Werkgelegenheid en arbeidsmarkt		
Werkzame personen	↓	2012 t.o.v. 2011
Potentiële beroepsbevolking	-	2011 t.o.v. 2010
Beroepsbevolking	↑	2011 t.o.v. 2010
Werkzame beroepsbevolking	↑	2011 t.o.v. 2010
Bruto participatiegraad	↑	2011 t.o.v. 2010
Werkloosheidspercentage	↑	2011 t.o.v. 2010
Niet-werkende werkzoekenden	↑	2012 t.o.v. 2011
Vacatures	↓	2012 t.o.v. 2011
Verwachtingen van ondernemers		
Verwachte omzet	↓	2013 t.o.v. 2012
Verwachte export	↑	2013 t.o.v. 2012
Verwachte personeelssterkte	↓	2013 t.o.v. 2012
Verwachte investeringen	↓	2013 t.o.v. 2012

Tabel 1

Dashboard economische ontwikkeling, provincie Utrecht

Bron: Kamers van Koophandel Gooi-, Eem- en Flevoland en Midden-Nederland.

- Waarde van de indicator is in de genoemde periode sterker toegenomen dan in dezelfde periode ervoor.
- Waarde van de indicator is in de genoemde periode sterker afgenomen dan in dezelfde periode ervoor.
- Waarde van de indicator is in de genoemde periode minder sterk toe- of afgenomen dan in dezelfde periode ervoor.
- Waarde van de indicator is niet gewijzigd ten opzichte van vorig peilmoment.

Macro-economie

- De **omzet** van het bedrijfsleven in de provincie Utrecht groeide in 2012 licht. In de zorgsector nam de omzet sterk toe, maar in de bouwsector kromp deze juist flink.
- Ook de **export** in de provincie Utrecht nam enigszins toe in 2012. De dienstensector en nutsbedrijven waren daarvoor hoofdzakelijk verantwoordelijk, terwijl de buitenlandse omzet in de bouwsector juist aanzienlijk terugliep.
- In 2012 groeide ook de **toegevoegde waarde** (het BRP ofwel Bruto Regionaal Product) van het bedrijfsleven in de provincie Utrecht licht. Vooral de toegevoegde waarde in de zorgsector nam toe. De bouwsector vertoonde, behalve een omzet- en exportverlies, ook een kleinere toegevoegde waarde in 2012.
- De **winst** van het bedrijfsleven in de provincie Utrecht nam in 2012 flink af (-16,4%), terwijl de afname landelijk kleiner was (-4,3%). Vooral in de industrie en bouw was de afname van de winst fors.

Bedrijvendynamiek

- In 2012 groeide het aantal **bedrijfsvestigingen** in de provincie Utrecht met ruim 4%. Landelijk was het groeipercentage iets kleiner. In de provincie Utrecht nam vooral het aantal vestigingen in de sectoren zorg en onderwijs toe. Ook in de sectoren transport, communicatie, verhuur en zakelijke diensten steeg het aantal vestigingen aanzienlijk. Hierbij betrof het veelal ondernemers die voor een bestaan als zzp'er kiezen.
- Wat de **bedrijfs grootte** van de vestigingen in de provincie Utrecht betreft, nam het aantal vestigingen met één werknemer in dienst, waaronder veel zzp'ers, met 7% flink toe in 2012. Opvallend is echter dat het aantal vestigingen met 5 of meer werknemers afnam. Vooral het aantal grote bedrijven (250 of meer werknemers) kromp fors.
- Ondanks de groei van het aantal vestigingen, nam het aantal **starters** in de provincie Utrecht in 2012 wel af. Er waren circa 11.500 starters, zo'n 2% minder dan in 2011. Dit betrof vooral de sectoren financiële diensten, industrie en bouw.
- De provincie Utrecht telde in 2012 bijna 8.000 **opheffingen**. Dit aantal nam toe met 26%. Vooral in de handel, bouw, verhuur en zakelijke diensten steeg het aantal opheffingen.
- Het aantal **faillissementen** in de provincie Utrecht steeg in 2012 met 25%. Landelijk is sprake van eenzelfde toename. In 2012 nam vooral het aantal failliete vestigingen in de industrie, bouw en transport en communicatie flink toe.

Werkgelegenheid en arbeidsmarkt

- Na een kleine banengroei in 2011, nam het aantal **werkzame personen** in de provincie Utrecht in 2012 af met 1%. In Nederland was er toen (nog) geen sprake van een werkgelegenheidsdaling, maar juist van een geringe banengroei. Het banenverlies in de provincie Utrecht deed zich vooral voor in de sectoren landbouw, industrie en bouw. Opvallenderwijs nam het aantal werkzame personen in de financiële diensten, na jaren van krimp, juist weer toe.
- De omvang van de **potentiële beroepsbevolking** (15-64 jarigen) in de provincie Utrecht bleef in 2011 constant, terwijl de **beroepsbevolking** (15-64 jarigen die werken of willen werken) enigszins groeide. Hierdoor nam de **bruto participatiegraad** in de provincie Utrecht in 2011 toe tot ruim 73%, hoger dan in Nederland. Het **werkloosheidspercentage** in de provincie Utrecht in 2011 bedroeg 4,7%. Dit is iets hoger dan in het jaar daarvoor, maar nog wel beduidend lager dan in Nederland.
- Na een afname in 2011 groeide het aantal **niet-werkende werkzoekenden** in de provincie Utrecht in 2012 met 4%. Voor 2012 nam het aantal jonge werkzoekenden fors toe, maar ook het aantal oudere werkzoekenden steeg behoorlijk. Daarnaast groeide vooral het aantal werkzoekenden op middelbaar en hoger beroepsniveau. Landelijk is sprake van eenzelfde beeld.
- Het aantal **vacatures** in de provincie Utrecht nam in 2012 flink af. Er waren 14% minder vacatures dan in 2011. Landelijk was deze afname zelfs nog iets groter. Vooral het aantal vacatures op elementair en lager beroepsniveau daalde flink.
- In de provincie Utrecht was er in de eerste drie kwartalen van 2012 sprake van een ‘gemiddelde arbeidsmarkt’. Het aantal openstaande vacatures in de eerste drie kwartalen van 2012 was tot 1,5 keer zo groot als het aantal kortstondige werkzoekenden. Op elementair en lager beroepsniveau is de arbeidsmarkt ‘ruim’. Dat wil zeggen dat het aantal werkzoekenden significant groter is dan het aantal vacatures op deze beroepsniveaus. Echter, op hoger en wetenschappelijk beroepsniveau is er sprake van een krappe arbeidsmarkt in de provincie Utrecht.

Verwachtingen van ondernemers

- Er is in 2012 nog sprake van enigszins positieve bedrijfsresultaten bij het bedrijfsleven in de provincie Utrecht. Deze zijn echter al beduidend minder florissant dan in voorgaande jaren. Als gevolg hiervan zijn de **verwachtingen** van ondernemers in de provincie Utrecht voor 2013 overwegend negatief.
- De **omzetverwachting** voor 2013 is negatief. Dat wil zeggen: het aandeel ondernemers dat een omzetsdaling voorziet, is groter dan het aandeel ondernemers dat een omzetgroei verwacht. Voor 2012 was de verwachting nog flink positief.
- De ondernemers in de provincie Utrecht zijn voor 2013 negatief over de **personeelssterkte**. Per saldo verwacht 18% het personeelsbestand in te moeten krimpen. Hierin zijn ondernemers in de provincie Utrecht pessimistischer dan ondernemers in Nederland.
- In lijn met de negatieve voorspellingen voor de omzet en de personeelssterkte, zijn de ondernemers huiverig om te **investeren**. Per saldo denkt 10% in 2013 minder te investeren dan in het voorgaande jaar.
- De ondernemers in de provincie Utrecht zijn wel positief gestemd over de **verwachte export** in 2013. Per saldo verwacht 11% een toename van de buitenlandse omzet. Daarmee zijn zij positiever over de verwachte export dan een jaar geleden.

2.2 Economische ontwikkeling deelregio's

Het onderstaande schema vat de economische ontwikkeling op regionaal schaalniveau samen. De macro-economische indicatoren zijn op dit schaalniveau niet beschikbaar.

Economische ontwikkeling in de deelregio's					
	Utrecht-West	Stedelijk gebied Utrecht	Regio Amersfoort	Heuvelrug & Vallei	Periode
Bedrijvendynamiek					
Vestigingen	↑	↑	↑	↑	2013 t.o.v. 2012
Starters	↓	↓	↓	↑	2012 t.o.v. 2011
Opheffingen	↑	↑	↑	↑	2012 t.o.v. 2011
Faillissementen	↑	↑	↑	↑	2012 t.o.v. 2011
Werkgelegenheid en arbeidsmarkt					
Werkzame personen	↓	↑	↓	↓	2012 t.o.v. 2011
Potentiële beroepsbevolking	↑	↑	↓	↓	2010 t.o.v. 2009
Beroepsbevolking	↑	-	-	↓	2010 t.o.v. 2009
Werkzame beroepsbevolking	↑	-	-	↓	2010 t.o.v. 2009
Bruto participatiegraad	↑	↑	↑	↓	2010 t.o.v. 2009
Werkloosheidspercentage	↑	↑	↑	↑	2010 t.o.v. 2009
Niet-werkende werkzoekenden	↑	↑	↑	-	2012 t.o.v. 2011
Vacatures	↓	↓	↓	↓	2012 t.o.v. 2011
Verwachtingen van ondernemers					
Verwachte omzet	↓	↓	↓	↓	2013 t.o.v. 2012
Verwachte export	↑	↓	↑	↑	2013 t.o.v. 2012
Verwachte personeelssterkte	↓	↓	↓	↓	2013 t.o.v. 2012
Verwachte investeringen	↓	↓	↑	↓	2013 t.o.v. 2012

Tabel 2
Dashboard economische ontwikkeling, deelregio's

Bron: Kamers van Koophandel Gooi-, Eem- en Flevoland en Midden-Nederland.

- Waarde van de indicator is in de genoemde periode sterker toegenomen dan in dezelfde periode ervoor.
- Waarde van de indicator is in de genoemde periode sterker afgenomen dan in dezelfde periode ervoor.
- Waarde van de indicator is in de genoemde periode minder sterk toe- afgenomen dan in dezelfde periode ervoor.
- Waarde van de indicator is niet gewijzigd ten opzichte van vorig peilmoment.

N.B. Indicatoren over de macro-economie zijn alleen uniform op provinciaal niveau beschikbaar.

Utrecht-West

Bedrijvendynamiek

- Het aantal **bedrijfsvestigingen** in Utrecht-West groeide in 2012 met 3% tegenover landelijk 4%. In de sectoren zorg en onderwijs nam het aantal bedrijfsvestigingen flink toe. In Utrecht-West groeide het aantal vestigingen in de zorg meer dan in Nederland, maar in het onderwijs minder.
- Wat de **bedrijfs grootte** betreft groeide in 2012 vooral het aantal vestigingen met één werknemer sterk. Het aantal vestigingen met vijf of meer werknemers nam juist af.
- In 2012 nam het aantal **starters** in Utrecht-West (-6%) sterker af dan in Nederland (-1%). Onder andere in de industrie, transport en communicatie daalde het aantal fors.
- Utrecht-West telde in 2012 ruim 800 opgeheven bedrijfsvestigingen: 37% meer dan in 2011. Landelijk bedroeg de stijging 19%. Vooral in de handel en verhuur en zakelijke diensten steeg het aantal opheffingen fors.
- In 2012 waren er in Utrecht-West bijna 80 **faillissementen**. Dit is 47% meer dan in 2011. Landelijk nam het aantal faillissementen toe met 25%. Het aantal failliete bedrijfsvestigingen in de sectoren bouw en verhuur en zakelijke diensten verdubbelde.

Werkgelegenheid en arbeidsmarkt

- Het aantal **werkzame personen** in Utrecht-West nam in 2012 met circa 1% af. Vooral in de sectoren transport en communicatie, landbouw, industrie en nutsbedrijven daalde het aantal banen. In de sector financiële diensten groeide de werkgelegenheid het sterkst.
- De **bruto participatiegraad** in Utrecht-West nam in 2010 toe. Het **werkloosheidspercentage** in de arbeidsmarktregio Midden-Utrecht¹ nam echter ook toe tot 4,6%. Landelijk betrof het werkloosheidspercentage 5,4%.
- Het aantal **niet-werkende werkzoekenden** in Utrecht-West steeg in 2012 met maar liefst 12%. Landelijk bedroeg de stijging 4%. Zelfs tijdens de eerste economische recessie, in 2009 en 2010, nam het aantal werkzoekenden niet zo sterk toe als in 2012. Vooral het aantal jongere (15-25 jaar en 25-35 jaar) en oudere (55-65 jaar) werkzoekenden groeide, net als het aantal werkzoekenden op lager en middelbaar beroepsniveau.
- In 2012 daalde het aantal **vacatures** in Utrecht-West met 7% en in Nederland met 15%.
- De arbeidsmarktsituatie in de arbeidsmarktregio Midden-Utrecht kan in de eerste drie kwartalen van 2012 als gemiddeld getypeerd worden. Dit betekent dat er in Midden-Utrecht naar verhouding meer vacatures dan werkzoekenden zijn dan op landelijk niveau. In Nederland was er sprake van een ruime arbeidsmarkt. Op elementair beroepsniveau is de arbeidsmarkt in Midden-Utrecht ruim, terwijl de arbeidsmarkt op middelbaar en wetenschappelijk beroepsniveau krap respectievelijk zeer krap is.

Verwachtingen van ondernemers

- De ondernemers in Utrecht-West zijn voor 2013 negatief over de **verwachte omzet**. Per saldo verwacht 4,1% een omzetverlies. Dit is negatiever dan voor 2011 en 2012.
- Wel zijn de ondernemers in Utrecht-West beduidend positiever over de **verwachte export**. Per saldo denkt 18,9% dat de buitenlandse omzet in 2013 stijgt.
- Veel ondernemers zijn nog erg somber over de **verwachte personeelssterkte** voor 2013. Per saldo denkt 17,4% van de ondernemers in Utrecht-West hun personeelsbestand te moeten inkrimpen. Dit beeld is flink negatiever dan voor 2011 en 2012.
- Ook blijven de ondernemers in 2013 naar verwachting erg huiverig om te **investeren**. Per saldo denkt 13,8% van de ondernemers in 2013 minder te zullen investeren.

¹ De informatie over de arbeidsmarktsituatie is beschikbaar op het niveau van arbeidsmarktregio's. De arbeidsmarktregio Midden-Utrecht is het meest toereikend voor de regio Utrecht-West.

Stedelijk gebied Utrecht

Bedrijvendynamiek

- Het aantal **bedrijfsvestigingen** in het Stedelijk gebied Utrecht steeg in 2012 met 5%. Landelijk groeide het aantal vestigingen met 4%. Met name in de transport en communicatie, verhuur en zakelijke diensten, onderwijs en zorg nam het aantal vestigingen toe. In de financiële diensten kromp het aantal vestigingen.
- Wat de **bedrijfs grootte** betreft, groeide het aantal kleinere bedrijfsvestigingen en dan met name de vestigingen met één werkzame persoon. Het aantal grotere vestigingen (tien werkzame personen of meer) nam juist af.
- Net als in Nederland was het aantal **starters** in het Stedelijk gebied Utrecht in 2012 kleiner dan in 2011. De afname bedroeg 2%. Vooral het aantal starters in de financiële diensten en bouw kromp. In de industrie en handel was er echter een toename.
- Het aantal **opheffingen** groeide in 2012 met 21% tot circa 3.350 opheffingen. Landelijk bedroeg de stijging 19%. Vooral in de zorg en in het onderwijs steeg het aantal opheffingen.
- In 2012 noteerde het Stedelijk gebied Utrecht 23% meer **faillissementen** dan in 2011. Op landelijk niveau was er eenzelfde toename. Het aantal faillissementen nam het sterkst toe in de sectoren industrie, bouw en transport en communicatie.

Werkgelegenheid en arbeidsmarkt

- Het aantal **werkzame personen** in het Stedelijk gebied Utrecht groeide in 2012 met circa 1%. De grootste groei deed zich voor in de financiële diensten en transport en communicatie.
- De regio kent verhoudingsgewijs een hoge **bruto participatiegraad**. Wel nam deze in 2010 iets af doordat de **potentiële beroepsbevolking** sterker groeide dan de **beroepsbevolking**. Het **werkloosheidspercentage** in de arbeidsmarktregio Midden-Utrecht² nam toe tot 4,6% in 2010. Landelijk was dit 5,4%.
- Het aantal **niet-werkende werkzoekenden** in het Stedelijk gebied Utrecht steeg in 2012 met 2%. Landelijk groeide dit aantal met 4%. Vooral het aantal werkzoekenden van 25 tot 35 jaar, van 55 tot 65 jaar en op hoger en wetenschappelijk beroepsniveau nam toe.
- In 2012 kromp het aantal **vacatures** in het Stedelijk gebied Utrecht met circa 11%. Een flinke omslag vergeleken met 2011 toen het aantal vacatures nog met 10% groeide.
- De arbeidsmarktsituatie in de arbeidsmarktregio Midden-Utrecht kan in de eerste drie kwartalen van 2012 als gemiddeld getypeerd worden. Dit betekent dat er in Midden-Utrecht naar verhouding iets meer vacatures dan werkzoekenden zijn, dan op landelijk niveau. In Nederland was er sprake van een ruime arbeidsmarkt. Op elementair beroepsniveau was de arbeidsmarkt in Midden-Utrecht ruim, terwijl de arbeidsmarkt op middelbaar en wetenschappelijk beroepsniveau krap respectievelijk zeer krap was.

Verwachtingen van ondernemers

- De ondernemers in het Stedelijk gebied Utrecht zijn licht positief over de **verwachte omzet** in 2013. Wel is de verwachting duidelijk minder positief dan in 2011 en 2012.
- Opvallend genoeg zijn de ondernemers in het Stedelijk gebied Utrecht negatief over de **verwachte export**. Per saldo denkt 3,5% dat de buitenlandse omzet zal krimpen, terwijl ondernemers landelijk overduidelijk een exportgroei verwachten.
- Ook zijn de ondernemers in de regio erg somber over de **verwachte personeelssterkte**. Per saldo verwacht 19% het personeelsbestand te moeten inkrimpen in 2013.
- Deze negatieve verwachtingen komt de investeringsbereidheid van de ondernemers niet ten goede. Per saldo denkt 10,5% in 2013 minder te zullen **investeren**.

² De informatie over de arbeidsmarktsituatie is beschikbaar op het niveau van arbeidsmarktregio's. De arbeidsmarktregio Midden-Utrecht is het meest toereikend voor het Stedelijk gebied Utrecht.

Regio Amersfoort

Bedrijvendynamiek

- Het aantal **bedrijfsvestigingen** in de regio Amersfoort groeide in 2012, net als in Nederland, met circa 4%. In de sectoren zorg en onderwijs steeg het aantal vestigingen het meeste. Alleen in de sector financiële diensten nam het aantal vestigingen af.
- Wat betreft de **bedrijfs grootte** nam in 2012 het aantal bedrijfsvestigingen met één werknemer aanzienlijk toe. Het aantal vestigingen met vijf of meer werknemers kromp juist. Vooral het aantal grote vestigingen (250 werknemers of meer) daalde flink.
- Het aantal **starters** in de regio Amersfoort daalde in 2012 met 6%. Landelijk nam het aantal starters minder sterk af. In de industrie en financiële diensten daalde het aantal starters flink.
- Het aantal **opheffingen** in de regio steeg met 38% en landelijk met 19%. Vooral in de bouw, handel en industrie nam het aantal opheffingen flink toe.
- Het aantal **faillissementen** in de regio Amersfoort groeide in 2012 met 2% ten opzichte van een toename van 25% in Nederland. Vooral in de bouw gingen meer vestigingen failliet. In de industrie en verhuur en zakelijke diensten nam het aantal aanzienlijk af.

Werkgelegenheid en arbeidsmarkt

- Het aantal **werkzame personen** in de regio Amersfoort nam met circa 1% licht af. Landelijk was er sprake van een kleine werkgelegenheidstoename. In veel sectoren nam het aantal banen af. Vooral in de transport en communicatie was het verlies flink. De handel is een van de weinige sectoren in de regio waar de werkgelegenheid nog wel groeide.
- Doordat de **potentiële beroepsbevolking** kleiner werd en de **beroepsbevolking** ongeveer gelijk bleef, nam de **bruto participatiegraad** in de regio Amersfoort in 2010 toe tot circa 70%. Het **werkloosheidspercentage** in de arbeidsmarktregio Oost-Utrecht³ groeide echter ook in 2010 tot 4,9%. Dit is nog wel lager dan in Nederland.
- Het aantal **niet-werkende werkzoekenden** in de regio Amersfoort steeg in 2012 met 7% nadat dit aantal in 2011 juist daalde. Deze stijging is fors groter dan op landelijk niveau. Vooral het aantal werkzoekenden van 25 tot 35 jaar op lager, middelbaar en hoger beroepsniveau nam toe.
- Het aantal **vacatures** in de regio Amersfoort kromp in 2012 met 9%. Vooral op laag en wetenschappelijk beroepsniveau was de daling flink.
- De arbeidsmarktsituatie in de arbeidsmarktregio Oost-Utrecht kan in de eerste drie kwartalen van 2012 als ruim worden getypeerd. Vooral op elementair, lager en hoger beroepsniveau was de arbeidsmarkt ruim, maar op wetenschappelijk niveau krap.

Verwachtingen van ondernemers

- 1,8% van de ondernemers in de regio Amersfoort verwacht dat de **omzet** zal groeien in 2013. Wel is dit beeld voor 2013 minder positief dan voor 2011 en 2012.
- De ondernemers in de regio Amersfoort zijn positief over de **export** in 2013. Per saldo verwacht ruim 30% een exportgroei. Landelijk zijn de verwachtingen minder optimistisch dan in de regio Amersfoort.
- De ondernemers in de regio Amersfoort zijn somber over de **personeelssterkte**. Per saldo denkt 16,6% het personeelsbestand in te moeten krimpen in 2013. Wat dit betreft zijn zij per saldo negatiever dan de ondernemers in Nederland.
- Hoewel ondernemers in de regio Amersfoort huiverig blijven om te **investeren**, is deze situatie wel verbeterd ten opzichte van het voorgaande jaar. Ruim 10% van de ondernemers in de regio Amersfoort denkt echter in 2013 minder te zullen investeren.

³ De informatie over de arbeidsmarktsituatie is beschikbaar op het niveau van arbeidsmarktregio's. De arbeidsmarktregio Oost-Utrecht is het meest toereikend voor de regio Amersfoort.

Heuvelrug & Vallei

Bedrijvendynamiek

- Het aantal **bedrijfsvestigingen** in Heuvelrug & Vallei nam in 2012 toe met circa 4%. Deze toename is iets groter dan in Nederland. De groei is ook groter dan in 2011. Onder andere in transport en communicatie en zorg steeg het aantal vestigingen.
- Het aantal vestigingen met één werknemer groeide in 2012 met 6%, terwijl het aantal grotere vestigingen (minimaal vijf werknemers) afnam.
- Opvallend is dat het aantal **starters** in Heuvelrug & Vallei, tegen de landelijke trend in, groeide. In 2012 waren er circa 5% meer starters dan in 2011. Vooral in de sectoren handel, horeca en financiële diensten steeg het aantal starters.
- Het aantal **opheffingen** in de regio nam in 2012 met 21% toe en landelijk met 19%. Vooral in de verhuur en zakelijke diensten en industrie groeide het aantal sterk.
- Het aantal **faillissementen** in de regio steeg in 2012 met maar liefst 50%. Landelijk betrof de stijging 25%. De explosieve stijging is grotendeels toe te schrijven aan de handel. In deze sector gingen in 2012 42% meer vestigingen failliet.

Werkgelegenheid en arbeidsmarkt

- In Heuvelrug & Vallei was in 2012 de afname van het aantal **werkzame personen** verhoudingsgewijs fors. De werkgelegenheid kromp namelijk met 3%, terwijl landelijk een lichte banengroei plaatsvond. In 11 van de 13 sectoren in Heuvelrug & Vallei nam de werkgelegenheid af, vooral in transport en communicatie en bouw.
- De **bruto participatiegraad** verkleinde in 2010 tot 70,7%. Het **werkloosheidspercentage** in de arbeidsmarktregio Midden-Utrecht⁴ nam toe tot 4,6% in 2010. Landelijk was dit 5,4%.
- Opvallend is dat het aantal **niet-werkende werkzoekenden** in Heuvelrug & Vallei in 2012 gelijk bleef, terwijl het aantal werkzoekenden landelijk aanzienlijk groeide. Wel nam het aantal jonge werkzoekenden toe en daalde het aantal werkzoekenden op wetenschappelijk niveau.
- Het aantal **vacatures** in de regio nam in 2012 met 30% af, terwijl er landelijk 'slechts' 15% minder vacatures waren. Vooral op laag beroepsniveau waren er minder vacatures.
- De arbeidsmarktsituatie in de arbeidsmarktregio Midden-Utrecht kan in de eerste drie kwartalen van 2012 als gemiddeld getypeerd worden. Dit betekent dat er in Midden-Utrecht naar verhouding meer vacatures dan werkzoekenden zijn dan op landelijk niveau. In Nederland was er sprake van een ruime arbeidsmarkt. Op elementair beroepsniveau was de arbeidsmarkt in Midden-Utrecht ruim, terwijl de arbeidsmarkt op middelbaar en wetenschappelijk beroepsniveau krap en zeer krap was.

Verwachtingen van ondernemers

- De ondernemers in Heuvelrug & Vallei zijn flink negatief over de **verwachte omzet**. Per saldo denkt 14,2% dat de omzet in 2013 zal afnemen.
- Wel zijn de ondernemers in Heuvelrug & Vallei opvallend positief over de **verwachte export**. Per saldo denkt 13,3% dat de export in 2013 zal groeien.
- Vervolgens zijn de ondernemers wel weer erg negatief over de **verwachte personeelssterkte**. Per saldo denkt 20,3% het personeelsbestand in 2013 te moeten inkrimpen. Deze verwachting is behoorlijk negatiever dan voor 2011 en 2012.
- Door de negatieve omzetverwachting blijven de ondernemers in Heuvelrug & Vallei, net als in Nederland, huiverig om te **investeren**. Zo'n 11% denkt in 2013 minder te investeren.

⁴ De informatie over de arbeidsmarktsituatie is beschikbaar op het niveau van arbeidsmarktregio's. De arbeidsmarktregio Midden-Utrecht is het meest toereikend voor de regio Heuvelrug & Vallei.

3. Economische ontwikkeling in provincie Utrecht

3.1 Macro-economie

Omzet, export, toegevoegde waarde, winst en arbeidsproductiviteit

Omzet zorgsector groeit flink

De omzet in de provincie Utrecht is goed voor een aandeel van ruim 8% van de Nederlandse economie. De dienstensector, bouw en handel zijn bovengemiddeld vertegenwoordigd, met de financiële dienstverlening als koploper. De omzet in de industrie en landbouw is sterk benedengemiddeld in de provincie.

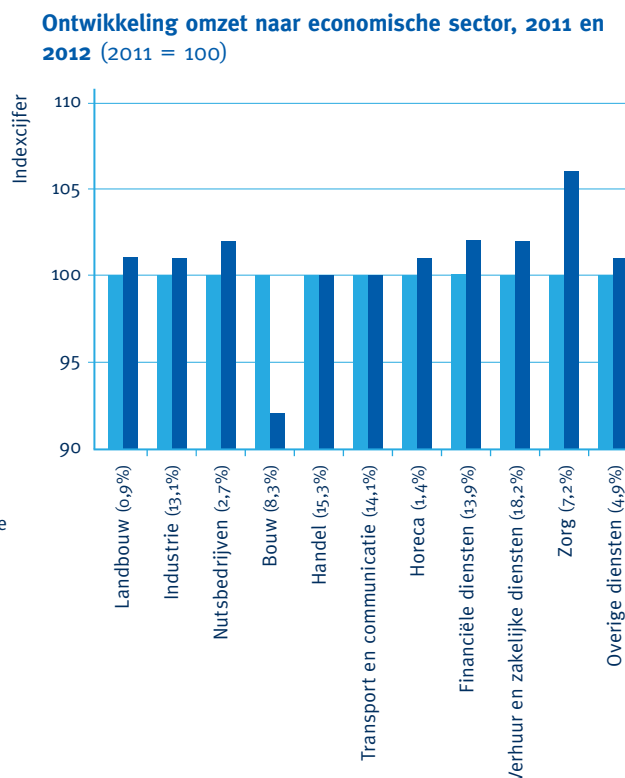
De ontwikkeling van de omzet in 2012 komt in de provincie Utrecht vrijwel overeen met het landelijke beeld. De omzet groeide sterk in de zorg, maar kromp in de bouw. Behalve de bouw zijn ook de sectoren landbouw, transport en communicatie en overige diensten nog niet terug op het omzetniveau van vóór de crisis. De overige sectoren zijn dat wél. Vooral in de zorg en financiële diensten groeide de omzet in deze periode.

Figuur 2
Ontwikkeling omzet,
provincie Utrecht

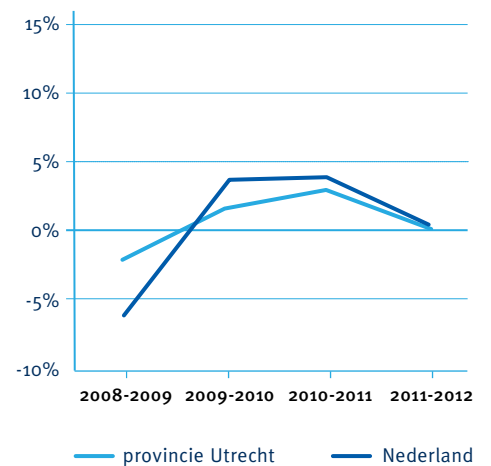
Bron: EIM.

Het percentage achter elke sector is het aandeel van die sector in het totaal van de provincie Utrecht (2012).

■ 2011 ■ 2012

Ontwikkeling omzet, 2008-2012

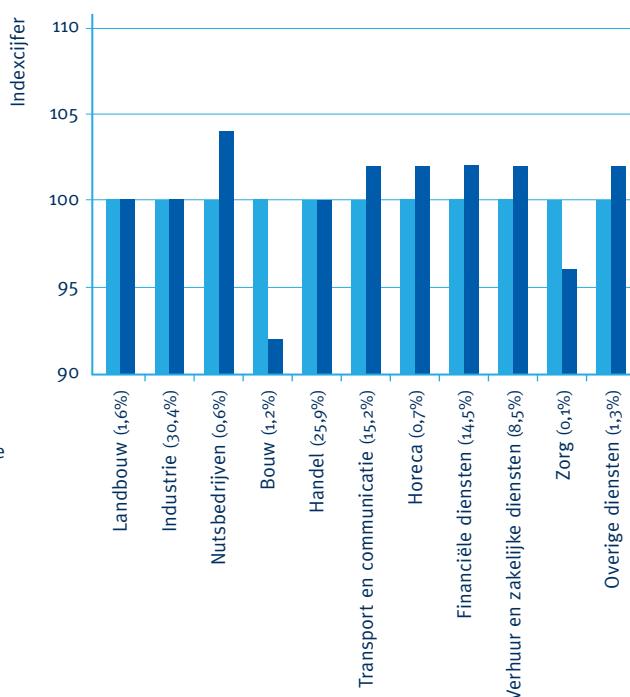

Totaal omzet provincie Utrecht 2012:
88.104 miljoen euro
Aandeel provincie Utrecht in Nederland
2012: 8,2%

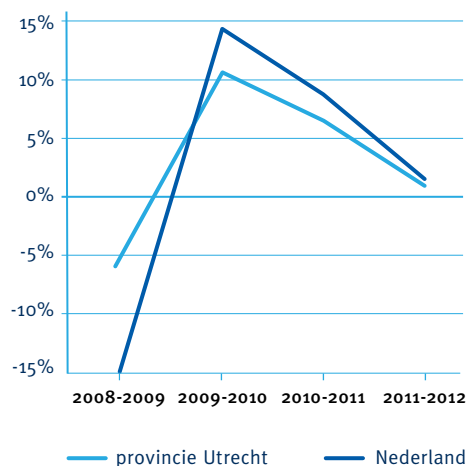
Vooral in de dienstensectoren exportgroei

De provincie Utrecht is goed voor een aandeel van 6,4% van de Nederlandse export. Het exportaandeel van het Utrechtse bedrijfsleven blijft daarmee wat achter bij het omzetaandeel van de vorige tabel. Dat ligt vooral aan het lage aandeel industrie in de provincie. De Utrechtse industrie zet wél de helft van haar productie af in het buitenland. De Utrechtse sector financiële dienstverlening exporteert bovengemiddeld veel. Dit geldt ook voor de bouwsector, de handel en de overige diensten. De ontwikkeling van de export in 2012 komt grotendeels overeen met die van de omzet. Dat wil zeggen dat de totale export in de provincie Utrecht in 2012 licht toenam. De groei deed zich vooral voor bij de nutsbedrijven en in de dienstensectoren. De export van bedrijven in de bouwsector nam flink af.

Ontwikkeling export naar economische sector, 2011 en 2012
(2011 = 100)

Ontwikkeling export, 2008-2012

Totaal export provincie Utrecht 2012:
19.315 miljoen euro
Aandeel provincie Utrecht in Nederland:
2012: 6,4%

Figuur 3
Ontwikkeling export,
provincie Utrecht

Bron: EIM.

Het percentage achter elke sector is het aandeel van die sector in het totaal van de provincie Utrecht (2012).

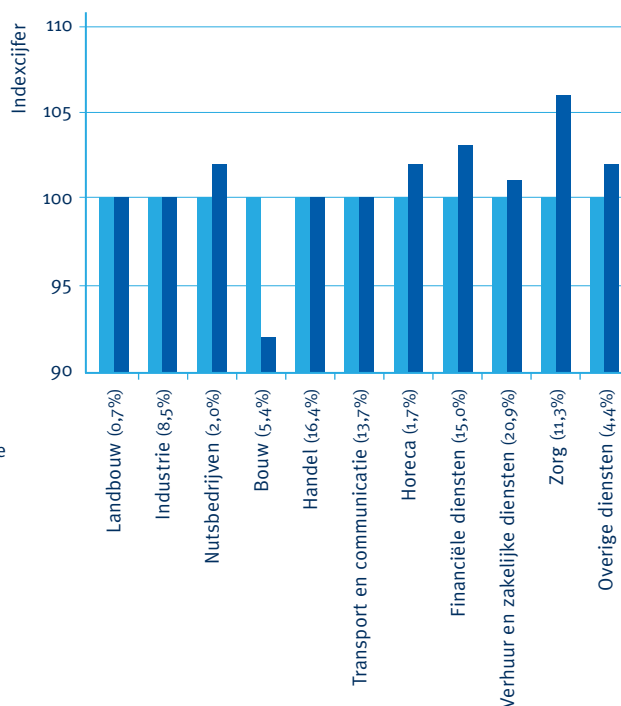
■ 2011 ■ 2012

Lichte groei toegevoegde waarde bedrijfsactiviteiten

Het aandeel van de provincie Utrecht in het Bruto Binnenlands Product (BBP) van Nederland is met ruim 9% groter dan het aandeel in de omzet. In Utrecht ligt het accent sterk op activiteiten met een wat hogere toegevoegde waarde. Meestal zijn dat arbeidsintensievere activiteiten, zoals transport en communicatie, financiële dienstverlening en zakelijke en overige diensten.

De toegevoegde waarde groeide in 2012 licht en wijkt nagenoeg niet af van de landelijke ontwikkeling. De toegevoegde waarde in de zorgsector in de provincie Utrecht steeg verhoudingsgewijs sterk, terwijl de toegevoegde waarde in de bouwsector flink afnam.

Ontwikking toegevoegde waarde naar economische sector, 2011 en 2012 (2011 = 100)

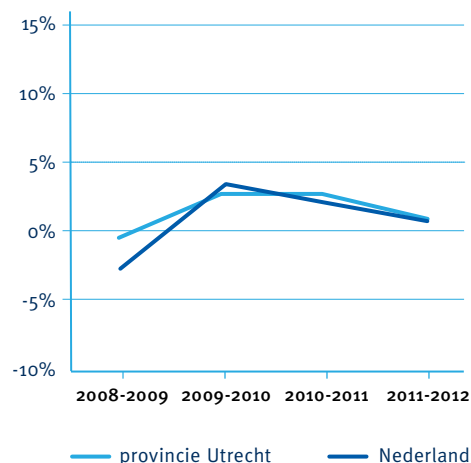
Figuur 4
Ontwikking toegevoegde waarde, provincie Utrecht

Bron: EIM.

Het percentage achter elke sector is het aandeel van die sector in het totaal van de provincie Utrecht (2012).

■ 2011 ■ 2012

Ontwikking toegevoegde waarde, 2008-2012

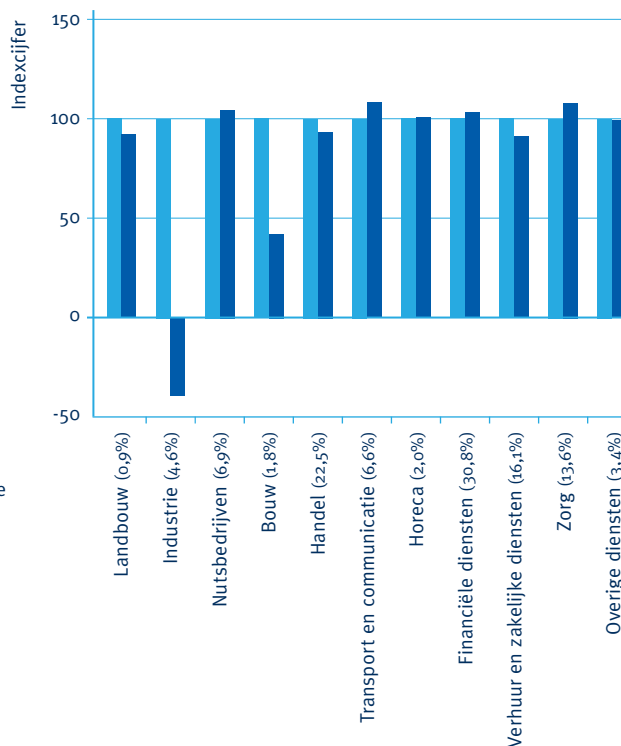
Totaal toegevoegde waarde provincie Utrecht 2012: 42.105 miljoen euro
Aandeel provincie Utrecht in Nederland 2012: 9,1%

Flinke afname winst

Van de winst voor belasting die het Nederlandse bedrijfsleven in 2012 behaalde, komt 7,7% voor rekening van de provincie Utrecht. Dat is minder dan het aandeel van de provincie in de omzet (ruim 8%) en het BBP (ruim 9%). De bedrijfsresultaten van het Utrechtse bedrijfsleven zijn daarmee in het afgelopen jaar benedengemiddeld te noemen.

In 2012 nam de winst van het bedrijfsleven in Utrecht flink af (-16,4%). Landelijk was de afname kleiner (-4,3%). In de sectoren industrie en bouw was de daling zeer fors. In de sectoren zorg en transport en communicatie groeide de winst wel beduidend.

Ontwikking winst naar economische sector, 2011 en 2012 (2011 = 100)

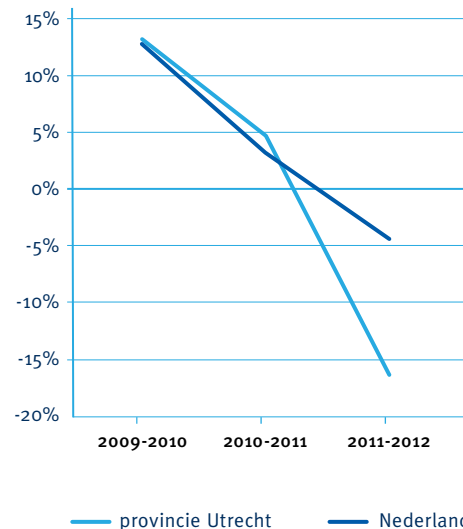
Figuur 5
Ontwikking winst, provincie Utrecht

Bron: EIM.

Het percentage achter elke sector is het aandeel van die sector in het totaal van de provincie Utrecht (2012).

■ 2011 ■ 2012

Ontwikking winst, 2009-2012

Totaal winst provincie Utrecht 2012: 8.683 miljoen euro
Aandeel provincie Utrecht in Nederland 2012: 7,7%

Hoge arbeidsproductiviteit

De arbeidsproductiviteit in de provincie Utrecht ligt boven het landelijk gemiddelde. Dit verschil is zichtbaar in alle sectoren, met uitzondering van de landbouw en industrie. In 2012 nam de arbeidsproductiviteit per saldo licht toe (met name in de financiële dienstverlening en de zorg). In de bouw was er sprake van een afname.

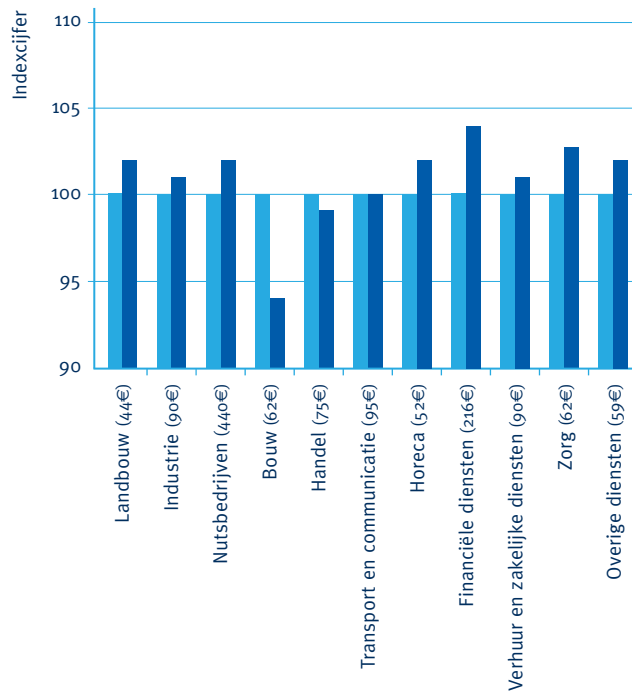
Figuur 6
Ontwikkeling
arbeidsproductiviteit,
provincie Utrecht

Bron: EIM.

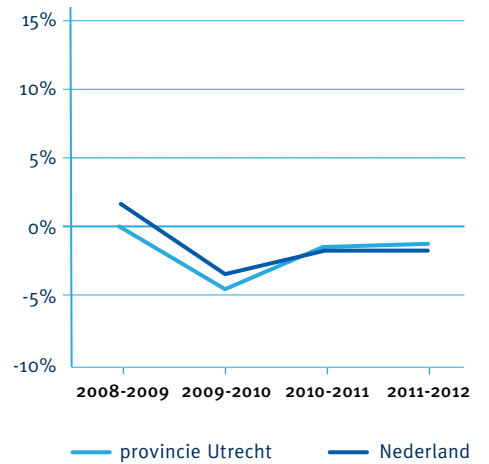
Het getal achter elke
sector betreft de arbeids-
productiviteit in duizenden
euro's (2012).

■ 2011 ■ 2012

Ontwikkeling arbeidsproductiviteit naar economische sector,
2011 en 2012 (2011 = 100)

Ontwikkeling arbeidsproductiviteit,
2008-2012

Totaal arbeidsproductiviteit provincie Utrecht 2012: 87.000 euro per fte
Totaal arbeidsproductiviteit Nederland 2012: 80.000 euro per fte

3.2 Bedrijvendynamiek

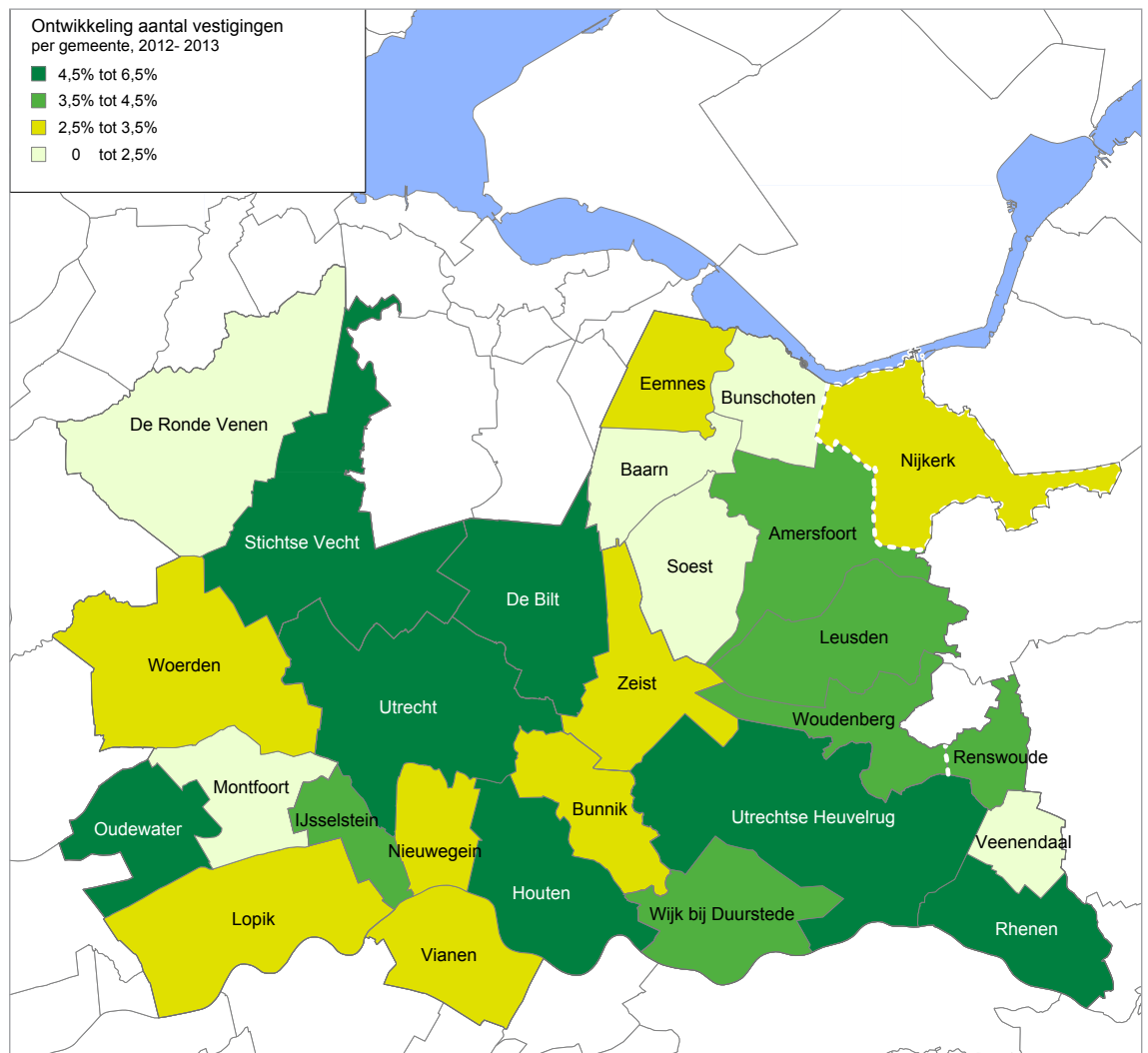
Vestigingen

Aantal vestigingen in en rondom de gemeente Utrecht groeit het sterkst

Het aantal vestigingen in de provincie Utrecht nam toe in de periode 2012-2013, maar duidelijk minder sterk dan in de voorafgaande periode. Indien we de ontwikkeling op gemeentelijk schaalniveau bekijken, zien we dat het aantal vestigingen in en rondom de gemeente Utrecht het sterkste groeide. Ook in de gemeenten Rhenen en Utrechtse Heuvelrug, beide gelegen in de regio Heuvelrug & Vallei, steeg het aantal vestigingen sterk. In het noordoosten en het zuidwesten van de provincie Utrecht was de groei van het aantal vestigingen wat kleiner. In alle gemeenten groeide in 2012 het aantal vestigingen.

Figuur 7
Ontwikkeling aantal
bedrijfsvestigingen
naar gemeente,
2012-2013

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

NB. De kaart bevat ook de gemeente Nijkerk, hoewel deze geen deel uitmaakt van de provincie Utrecht. Nijkerk is wel onderdeel van de regio Amersfoort. Bij de overige indicatoren die in deze monitor voor de provincie Utrecht worden gebruikt, is Nijkerk niet opgenomen.

Aantal vestigingen groeit sterk in onderwijs, zorg en diensten

In de provincie Utrecht zijn vooral de financiële diensten, zakelijke diensten en onderwijs goed vertegenwoordigd. Tegelijkertijd is het aantal vestigingen in Utrecht zeer gemêleerd en laat dit een behoorlijke aanwezigheid van alle sectoren zien, met uitzondering van de landbouw en industrie.

Vooral in het onderwijs, de zorg en de dienstensectoren steeg het aantal vestigingen van 2012 op 2013 (ook bij de nutsbedrijven is een sterke groei te zien, maar het gaat om slechts een gering aantal vestigingen). In de dienstensector is deze stijging deels te verklaren doordat mensen vaker voor een bestaan als zzp'er kiezen. Dezelfde ontwikkeling is te zien in de bouw, hoewel dit ten dele een gevolg van de crisis is. Mensen komen minder vaak aan de slag in loondienst, en kiezen daarom uit noodzaak voor zelfstandigheid.

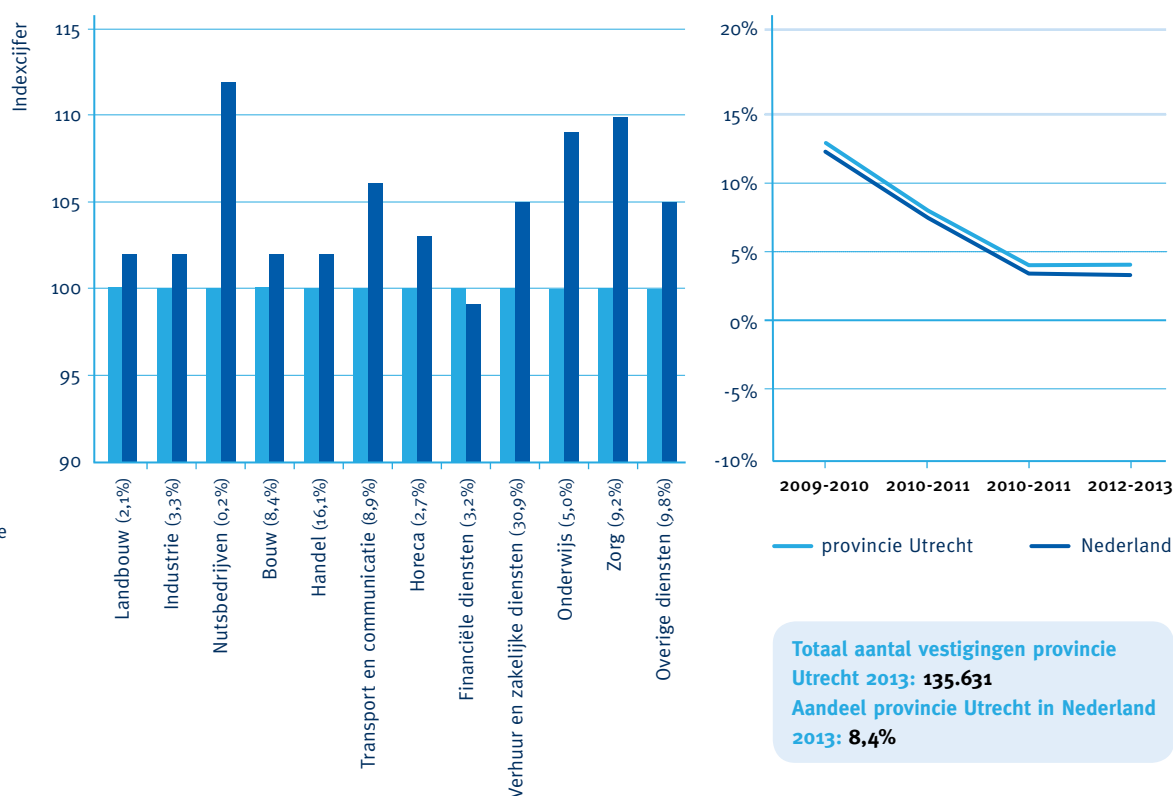
Ontwikkeling vestigingen naar economische sector, 2012 en 2013 (2012 = 100) **Ontwikkeling vestigingen, 2009-2013**

Figuur 8
Ontwikkeling
aantal vestigingen,
provincie Utrecht

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

Het percentage achter elke
sector is het aandeel van die
sector in het totaal van de
provincie Utrecht (2013).

■ 2012 ■ 2013

Totaal aantal vestigingen provincie Utrecht 2013: 135.631
Aandeel provincie Utrecht in Nederland 2013: 8,4%

Aantal grote bedrijven daalt

De afgelopen jaren groeide met name het aantal vestigingen met één werknemer in dienst. Deze groep bestaat voor het overgrote deel uit zzp'ers. Steeds meer mensen zijn de afgelopen jaren voor zichzelf begonnen. Dit komt voort uit een behoefte naar meer zelfstandigheid en flexibiliteit, maar bij een groeiende groep ook uit noodzaak. De in 2008 gewijzigde Handelsregisterwet⁵ die de vrije beroepen inschrijvingsplichtig maakte, versterkt deze stijgende trend.

⁵ In 2008 wijzigde de Handelsregisterwet. Vrije beroepsbeoefenaren waren toen verplicht zich in te schrijven. Hierdoor nam het aantal bedrijfsvestigingen tussen 2008 en 2010 aanzienlijk toe.

Opvallend is dat in 2013 ten opzichte van 2012 het aantal ondernemingen met vijf of meer werknemers juist daalt. Hoe hoger de grootteklasse werknemers, hoe sterker dit effect. Dit duidt erop dat relatief veel grotere ondernemingen ofwel krimpen, ofwel vertrekken uit de provincie Utrecht, ofwel opgeheven worden. Voor bedrijven met meer dan 250 werknemers is de afname in de provincie Utrecht sterker dan in Nederland. In Nederland is de afname 20%, terwijl dit in Utrecht 30% is.

Tabel 3
Vestigingen naar grootteklasse, provincie Utrecht, 2008-2013

Bron: Kamers van Koophandel Gooi-, Eem- en Flevoland en Midden-Nederland.

	Aantal Provincie Utrecht	Indexcijfer (2012 = 100)						Nederland 2013	Percentage Aandeel provincie Utrecht in Nederland 2013
		Provincie Utrecht							
Grootteklasse werkzame personen	2013	2008	2009	2010	2011	2012	2013		
1 wp	78.998	65	73	87	95	100	107	106	8,7
2 t/m 4 wp	23.257	87	89	96	99	100	101	101	7,1
5 t/m 9 wp	6.900	94	96	99	99	100	98	98	7,2
10 t/m 19 wp	3.633	94	96	99	100	100	98	97	7,6
20 t/m 49 wp	2.147	95	98	100	100	100	97	96	7,6
50 t/m 99 wp	608	105	112	103	102	100	95	95	7,9
100 t/m 249 wp	371	108	107	102	98	100	95	94	8,7
250 en meer wp	145	112	111	107	109	100	70	80	9,0
Overig ⁶	19.572	65	70	81	91	100	105	105	10,5
Totaal	135.631	72	78	89	96	100	104	104	8,4

⁶ Bedrijfsvestigingen die volgens het Handelsregister van de Kamer van Koophandel geen werknemers hebben of waarvan het aantal werknemers onbekend is.

Starters

Minder starters in financiële diensten, bouw en industrie

In 2012 startten bijna 11.500 ondernemers een bedrijf in de provincie Utrecht. Daarmee is het aantal starters ruim 2% lager dan in 2011 toen er een recordaantal starters was. Landelijk daalde het aantal starters met een kleine 1%. Wel ligt het aantal starters in 2012 nog steeds aanzienlijk hoger dan in de jaren 2008, 2009 en 2010. De sterke toename van het aantal vestigingen in 2010 houdt verband met de aanpassingen in de Handelsregisterwet⁷, waarmee ondernemingen in de landbouw en vrije beroepsgroepen inschrijvingsplichtig werden.

De meeste starters in 2012 betroffen bedrijfsvestigingen actief in de sector verhuur en zakelijke dienstverlening. Wel nam het aantal starters in deze sector af ten opzichte van 2011. Landelijk groeide dit aantal nog licht. Verder springt de toename van het aantal starters in de landbouw eruit (ook bij de nutsbedrijven is een sterke groei te zien, maar het gaat om slechts een gering aantal vestigingen). De grootste daling van het aantal starters deed zich voor in de sectoren financiële diensten, bouw en industrie.

Figuur 9

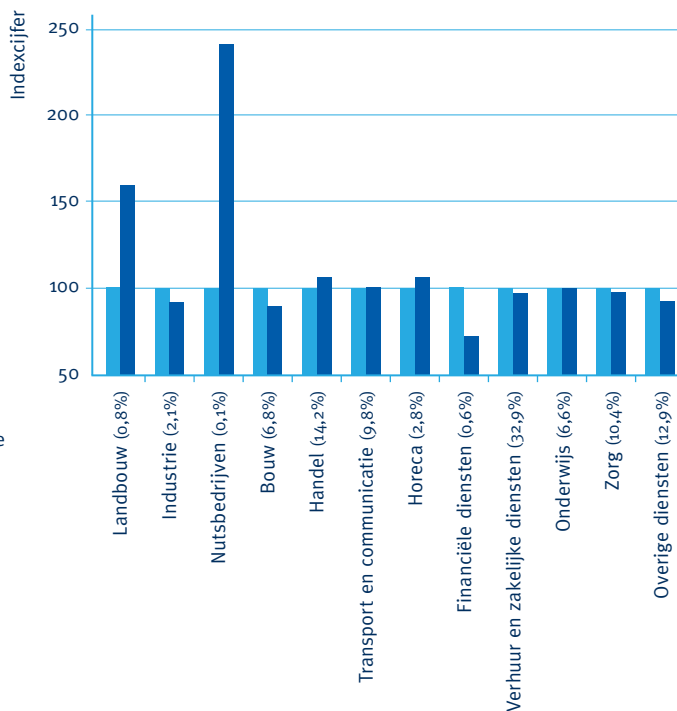
Ontwikkeling aantal starters, provincie Utrecht

Bron: Kamers van Koophandel Gooi-, Eem- en Flevoland en Midden-Nederland.

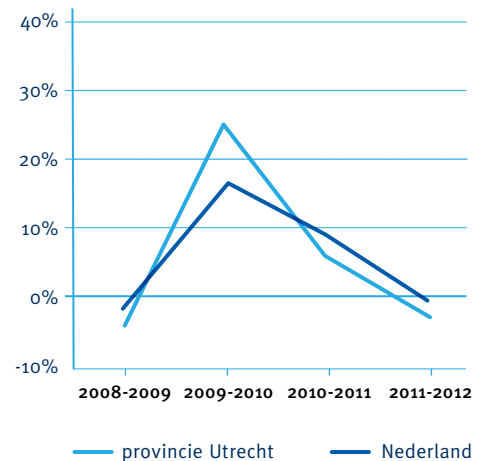
Het percentage achter elke sector is het aandeel van die sector in het totaal van de provincie Utrecht (2012).

■ 2011 ■ 2012

Ontwikkeling starters naar economische sector, 2011 en 2012
(2011 = 100)

Ontwikkeling starters, 2008-2012

Totaal aantal starters provincie Utrecht 2012: **11.449**
Aandeel provincie Utrecht in Nederland 2012: **8,6%**

⁷ In 2008 wijzigde de Handelsregisterwet. Vrije beroepsbeoefenaren waren toen verplicht zich in te schrijven. Hierdoor nam het aantal bedrijfsvestigingen tussen 2008 en 2010 aanzienlijk toe.

Opheffingen

Een kwart meer opheffingen

In 2012 nam het aantal opheffingen in de provincie Utrecht met 26% toe. In Nederland steeg het aantal opheffingen ook flink, maar wel minder sterk. Sinds 2008 groeide het aantal opheffingen in de provincie niet zo sterk als in 2012.

In alle sectoren groeide het aantal opheffingen, maar voornamelijk in de handel, bouw en verhuur en zakelijke diensten (ook bij de nutsbedrijven is een sterke groei te zien, maar het gaat om slechts een gering aantal vestigingen). Het aantal opheffingen in de financiële diensten en horeca was relatief beperkt.

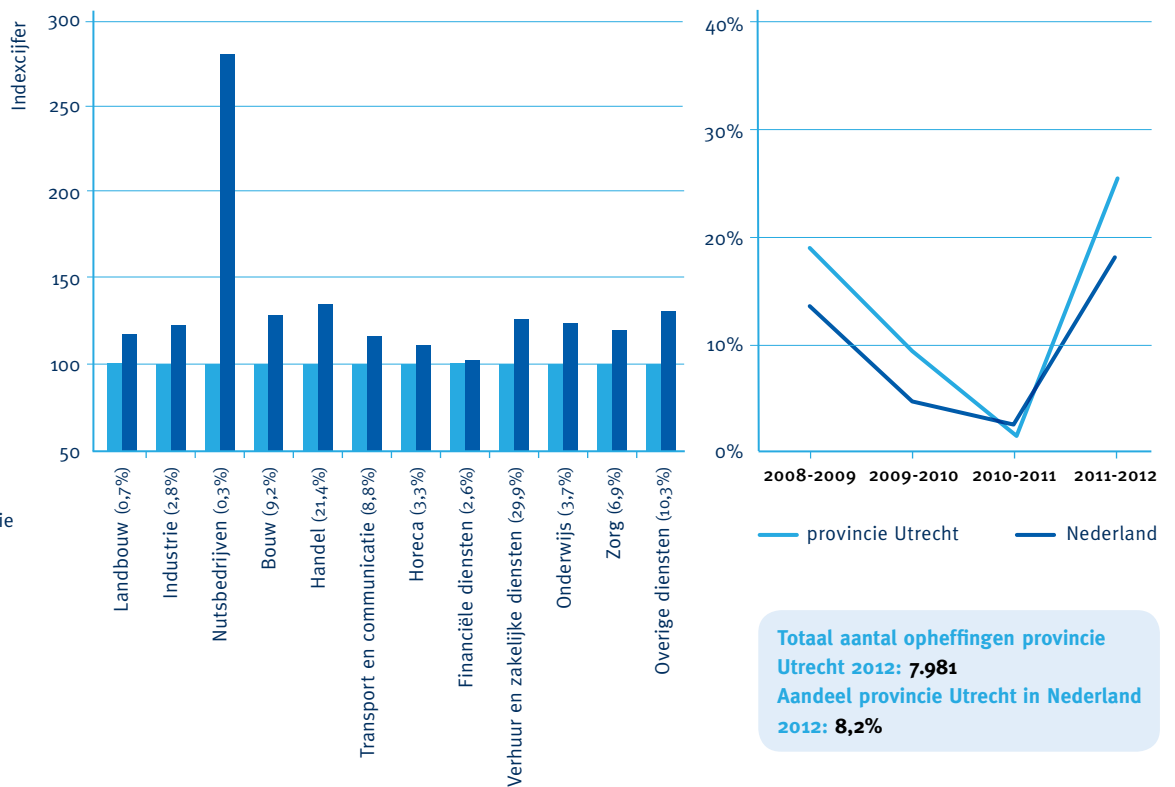
Ontwikkeling opheffingen naar economische sector, 2011 en 2012 (2011 = 100) **Ontwikkeling opheffingen, 2008-2012**

Figuur 10
Ontwikkeling aantal opheffingen, provincie Utrecht

Bron: Kamers van Koophandel Gooi-, Eem- en Flevoland en Midden-Nederland.

Het percentage achter elke sector is het aandeel van die sector in het totaal van de provincie Utrecht (2012).

■ 2011 ■ 2012

Faillissementen

Een kwart meer faillissementen

In 2012 gingen er circa 440 bedrijfsvestigingen failliet in de provincie Utrecht. Dit is een kwart meer faillissementen dan in 2011. Ook in Nederland steeg het aantal faillissementen zo sterk. De crisis is hiermee goed voelbaar.

Een groot deel van de faillissementen waren bedrijfsvestigingen in de industrie, bouw en transport en communicatie. Bovendien steeg het aantal faillissementen in deze sectoren nog eens sterk in het afgelopen jaar. Ook in de zorg en horeca nam het aantal faillissementen procentueel gezien flink toe. Absoluut gezien valt de toename in deze sectoren echter mee. Opvallend is dat in de sector verhuur en zakelijke diensten het aantal faillissementen in de provincie Utrecht in 2012 afnam, terwijl dit aantal landelijk juist behoorlijk groeide.

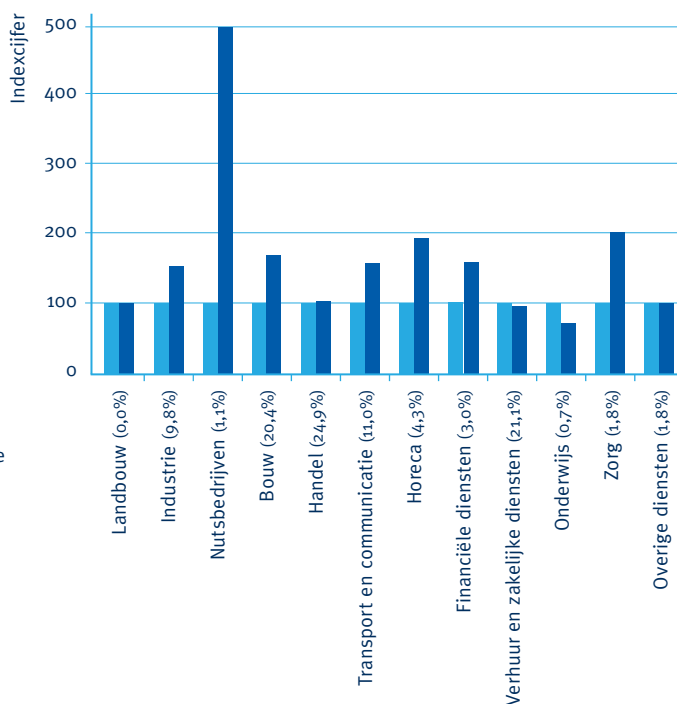
Figuur 11
Ontwikkeling aantal faillissementen, provincie Utrecht

Bron: Kamers van Koophandel Gooi-, Eem- en Flevoland en Midden-Nederland.

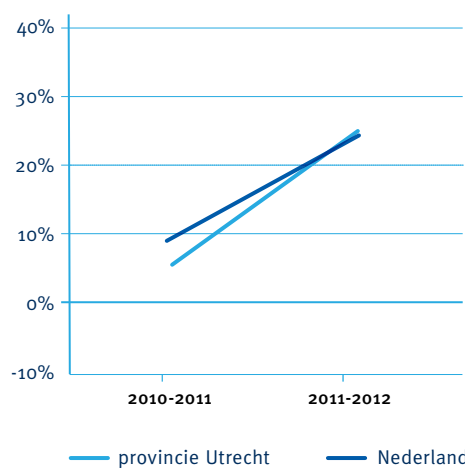
Het percentage achter elke sector is het aandeel van die sector in het totaal van de provincie Utrecht (2012).

■ 2011 ■ 2012

Ontwikkeling faillissementen naar economische sector, 2011 en 2012 (2011 = 100)

Ontwikkeling faillissementen, 2010-2012

Totaal aantal faillissementen provincie Utrecht 2012: **437**
Aandeel provincie Utrecht in Nederland 2012: **6,6%**

3.3 Werkgelegenheid en arbeidsmarkt

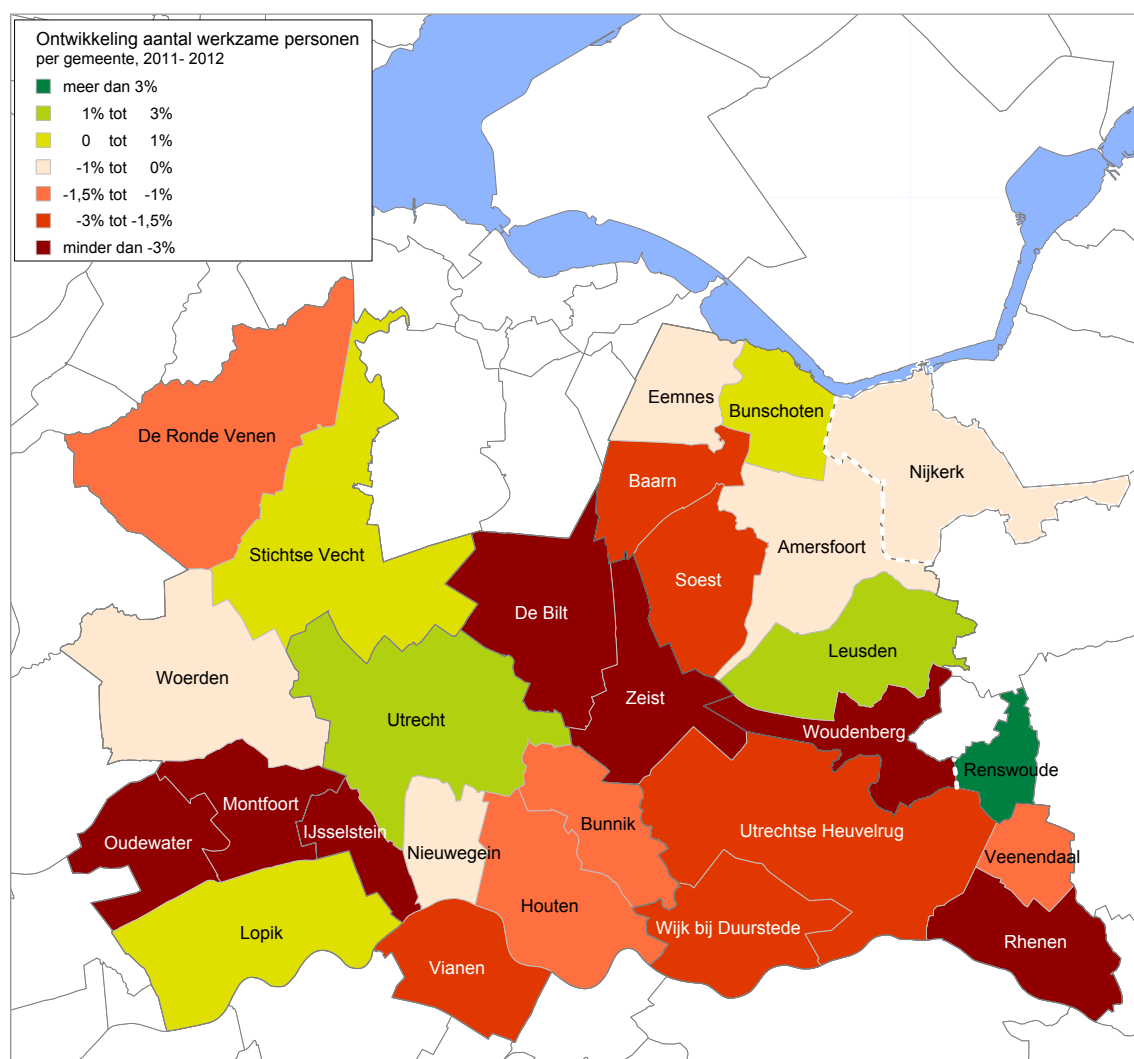
Werkgelegenheid

Werkgelegenheid neemt af in een groot aantal gemeenten

Indien we de ontwikkeling van het aantal werkzame personen op gemeentelijk schaalniveau bekijken, blijkt dat in een groot aantal gemeenten de werkgelegenheid in 2012 afnam. In enkele gemeenten in het zuidwesten van de provincie Utrecht daalde het aantal banen fors met 3% of meer. Hetzelfde geldt voor de gemeenten in de regio Heuvelrug & Vallei. In enkele gemeenten nam het aantal arbeidsplaatsen in het afgelopen jaar wel toe. Het grootst was de toename in Renswoude, maar ook Utrecht en Leusden kenden een aanzienlijke banengroei.

Figuur 12
Ontwikkeling aantal
werkzame personen
naar gemeente,
2011-2012

Bron: LISA, Provincie
Gelderland en Provincie
Utrecht (bewerking:
Kamers van Koophandel
Gooi-, Eem- en Flevoland
en Midden-Nederland).

NB. De kaart bevat ook de gemeente Nijkerk, hoewel deze geen deel uitmaakt van de provincie Utrecht. Nijkerk is wel onderdeel van de regio Amersfoort. Bij de overige indicatoren die in deze monitor voor de provincie Utrecht worden gebruikt, is Nijkerk niet opgenomen.

Kleine werkgelegenheidsdaling in provincie Utrecht

In de provincie Utrecht waren in 2012 circa 676.000 personen werkzaam, ongeveer 8,5% van de totale werkgelegenheid in Nederland. In 2012 nam het aantal werkzame personen in de provincie met circa 1% af. In 2011 was er nog een groei van 1%. Op nationaal schaalniveau stabiliseerde in 2012 de banengroei.

Vooral banenverlies in landbouw, industrie en bouw

In 2012 nam in de provincie Utrecht de werkgelegenheid in veel economische sectoren af. Dit banenverlies deed zich hoofdzakelijk voor in de landbouw, industrie en bouw. Landelijk gingen er in deze sectoren ook veel banen verloren, maar procentueel gezien wel minder dan in de provincie Utrecht.

In de provincie Utrecht nam alleen de werkgelegenheid in de sector financiën toe in 2012. Dit is een opvallende ontwikkeling aangezien deze sector in de voorgaande jaren juist te kampen had met een aanzienlijk banenverlies. Bovendien nam de werkgelegenheid in de financiën op landelijk niveau in 2012 juist af.

Figuur 13

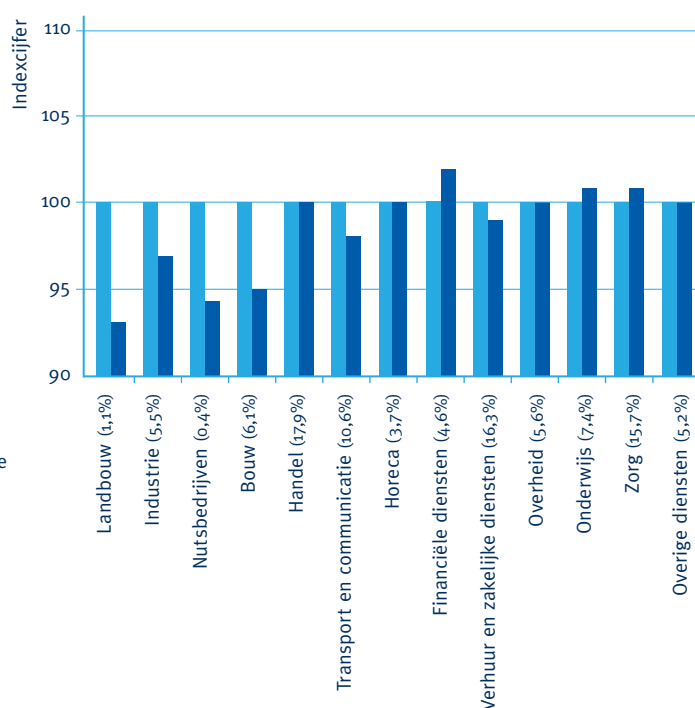
Ontwikkeling aantal werkzame personen, provincie Utrecht

Bron: LISA en Provincie Utrecht (bewerking: Kamers van Koophandel Gooi-, Eem- en Flevoland en Midden-Nederland).

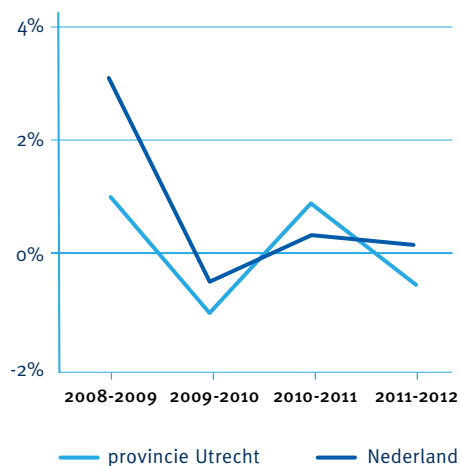
Het percentage achter elke sector is het aandeel van die sector in het totaal van de provincie Utrecht (2012).

■ 2011 ■ 2012

Ontwikkeling werkzame personen naar economische sector, 2011 en 2012 (2011 = 100)

Ontwikkeling werkzame personen, 2008-2012

Totaal aantal werkzame personen provincie Utrecht 2012: **676.101**
Aandeel provincie Utrecht in Nederland 2012: **8,4%**

Beroepsbevolking en werkloosheid

Werkloosheidspercentage stijgt minder dan in Nederland

De omvang van de potentiële beroepsbevolking in de provincie Utrecht is de laatste jaren vrij constant en bedroeg in 2011 zo'n 817.000 personen. Evenals in de voorgaande jaren groeide de beroepsbevolking in 2011 licht. Daardoor nam ook de bruto participatiegraad (dit is de verhouding tussen de beroepsbevolking en de potentiële beroepsbevolking) in 2011 enigszins toe. Ruim 73% van de 15-64 jarigen in de provincie Utrecht werkt of wil werken. Daarmee is de bruto participatiegraad in de provincie Utrecht hoger dan in Nederland.

De ontwikkeling van de werkzame beroepsbevolking (het aantal personen dat betaald werk verricht) vertoont een gevarieerd beeld in de afgelopen jaren. In 2011 bedroeg het werkloosheidspercentage in de provincie Utrecht 4,7%. Dit is aanzienlijk hoger dan in 2008, toen 3,2% van de beroepsbevolking werkloos was. Ondanks deze toename is de werkloosheid in de provincie Utrecht nog altijd lager dan in Nederland. Uit recente cijfers van het UWV Werkbedrijf blijkt echter dat de werkloosheid sterk toeneemt.

Tabel 4
Arbeidsmarkt-
indicatoren,
provincie Utrecht,
2008-2011

	Aantal	Indexcijfer (2010 = 100) en percentage					Percentage
		Provincie Utrecht	Provincie Utrecht				Nederland
Indicator	2011	2008	2009	2010	2011	2011	2011
Potentiële beroepsbevolking	817.000	100	100	100	100	100	7,4
Beroepsbevolking	599.000	100	101	100	101	101	7,7
Werkzame beroepsbevolking	571.000	101	102	100	101	100	7,7
Bruto participatiegraad	73,3%	73,0%	73,6%	72,8%	73,3%	71,1%	-
Werkloosheidspercentage	4,7%	3,2%	4,2%	4,6%	4,7%	5,4%	-

Bron: CBS Statline
(bewerking Kamers
van Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland).

Niet-werkende werkzoekenden en vacatures

Aantal niet-werkende werkzoekenden groeit

In de provincie Utrecht waren er in 2012 circa 26.000 niet-werkende werkzoekenden (nww'ers)⁸. Dit is zo'n 5% van het totaal aantal nww'ers in Nederland. Ten opzichte van 2011 nam het aantal werkzoekenden in de provincie Utrecht met ongeveer 4% toe. Dit is min of meer gelijk aan de toename op landelijk niveau.

In 2011 daalde het aantal werkzoekenden nog, na een jarenlange toename. Door de aanhoudende economische crisis stijgt het aantal nww'ers echter weer.

Tabel 5
Aantal niet-werkende
werkzoekenden,
provincie Utrecht,
2008-2012

Gebied	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Aandeel provincie Utrecht in Nederland (%)
		2008	2009	2010	2011	2012	2012
Provincie Utrecht	26.125	92	102	104	100	104	5,3
Nederland	425.841	91	102	106	100	104	100,0

Bron: UWV Werkbedrijf
(bewerking Kamers
van Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland).

⁸ Personen van 15 tot en met 64 jaar die bij het UWV Werkbedrijf als werkzoekenden staan ingeschreven en die niet of minder dan 12 uur per week werken.

Niet-werkende werkzoekende vaak minimaal 12 maanden werkzoekend of veelal 45-55 jaar

In 2012 was het grootste deel van de nww'ers al minimaal 12 maanden werkzoekend. Deze groep werkzoekenden nam in 2012 met circa 2% toe. In de jaren daarvoor was er continu een afname van deze langdurige werkzoekenden. Het aandeel nww'ers dat maximaal 3 maanden werkzoekend is, is ook groot. Deze groep groeide in 2012 bovendien aanzienlijk.

In 2012 was het grootste deel van de nww'ers in de provincie Utrecht 45-55 jaar. Ook behoorden veel nww'ers tot de leeftijdsklassen 35-45 jaar en 55-65 jaar. Tezamen vertegenwoordigen deze drie klassen ruim 70% van het totaal aantal nww'ers. Er is een forse toename van het aantal nww'ers in de leeftijdsklasse 55-65 jaar met ruim 7%. Het aantal nww'ers in de leeftijdsklasse 25-35 jaar steeg met circa 11% echter nog sterker. Landelijk zien we eenzelfde beeld. De jongere segmenten op de arbeidsmarkt zijn dus in toenemende mate werkzoekend.

Wat het beroepsniveau betreft, is de meerderheid van het aantal nww'ers in de provincie Utrecht werkzoekend in de categorie lagere of middelbare beroepen. Het aandeel nww'ers in de hogere en wetenschappelijke beroepen bedraagt circa 25%. In 2012 nam in de provincie Utrecht vooral het aantal nww'ers behorend tot de categorieën middelbare en hogere beroepen toe. Het aantal werkzoekenden in de groep elementaire beroepen nam juist af.

Tabel 6
Aantal niet-werkende werkzoekenden naar werkloosheidsduur, provincie Utrecht, 2008-2012

Bron: UWV Werkbedrijf (bewerking Kamers van Koophandel Gooi-, Eem- en Flevoland en Midden-Nederland).

	Aantal Provincie Utrecht	Indexcijfer (2011 = 100)						Nederland	Percentage Aandeel provincie Utrecht in Nederland
		2008	2009	2010	2011	2012	2012		
Werkloosheidsduur	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012	2012	
o tot 3 maanden	6.188	63	95	100	100	106	120	5,8	
3 tot 6 maanden	4.330	56	93	102	100	100	107	6,0	
6 tot 12 maanden	5.177	65	90	110	100	109	104	5,9	
12 maanden of meer	10.430	138	116	104	100	102	98	4,7	

Tabel 7
Aantal niet-werkende werkzoekenden naar leeftijd, provincie Utrecht, 2008-2012

Bron: UWV Werkbedrijf (bewerking Kamers van Koophandel Gooi-, Eem- en Flevoland en Midden-Nederland).

	Aantal Provincie Utrecht	Indexcijfer (2011 = 100)						Nederland	Percentage Aandeel provincie Utrecht in Nederland
		2008	2009	2010	2011	2012	2012		
Leeftijdsklasse	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012	2012	
15 tot 25 jaar	1.985	70	98	98	100	103	108	5,0	
25 tot 35 jaar	5.089	80	106	106	100	111	111	5,3	
35 tot 45 jaar	6.207	101	111	112	100	100	101	5,5	
45 tot 55 jaar	6.868	91	97	102	100	101	102	5,3	
55 tot 65 jaar	5.976	103	98	98	100	107	104	5,4	

Tabel 8
Aantal niet-werkende
werkzoekenden naar
beroepsniveau,
provincie Utrecht,
2008-2012

Bron: UWV Werkbedrijf
(bewerking Kamers
van Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland).

	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Percentage	
	Provincie Utrecht	Provincie Utrecht					Nederland	Aandeel provincie Utrecht in Nederland
Beroepsniveau	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012	2012
Elementaire beroepen	4.234	109	110	96	100	92	97	3,6
Lagere beroepen	7.539	94	104	103	100	105	106	4,7
Middelbare beroepen	7.510	74	91	103	100	108	109	5,7
Hogere beroepen	5.286	68	88	102	100	108	108	8,4
Wetenschappelijke beroepen	1.395	82	90	100	100	104	105	10,1
Onbekend ⁹	161	-	-	-	-	-	-	6,5

Aantal vacatures op elementair en lager beroepsniveau neemt flink af

In de provincie Utrecht registreerde het UWV Werkbedrijf in 2012 ruim 3.400 openstaande vacatures. Dit is zo'n 7% van het totaal aantal vacatures in Nederland dat bekend is bij het UWV Werkbedrijf. Het aantal vacatures in de provincie Utrecht nam in 2012 flink af. Er waren 14% minder vacatures dan in 2011. Landelijk was deze afname zelfs nog iets groter.

Er waren in 2012 vooral minder vacatures op elementair en lager beroepsniveau. In de provincie Utrecht daalde het aantal vacatures in deze klassen met 40%. In Nederland was er ook een daling, maar wel minder fors. Het aantal vacatures op hoger en wetenschappelijk beroepsniveau nam juist toe. De provincie Utrecht kent een bovengemiddeld aantal vacatures in deze twee klassen.

Tabel 9
Aantal openstaande
vacatures, provincie
Utrecht, 2008-2012

Bron: UWV Werkbedrijf
(bewerking Kamers
van Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland).

Gebied	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Aandeel provincie Utrecht in Nederland (%)
	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012
Provincie Utrecht	3.421	75	62	89	100	86	6,7
Nederland	50.783	97	72	80	100	85	100,0

⁹ De indexcijfers voor het aantal openstaande vacatures waarvan het beroepsniveau onbekend is, zijn weggelaten, omdat deze aantallen vacatures om administratieve redenen jaarlijks sterk variëren.

Tabel 10
Aantal openstaande vacatures naar beroepsniveau, provincie Utrecht, 2008-2012

Bron: UWV Werkbedrijf (bewerking Kamers van Koophandel Gooi-, Eem- en Flevoland en Midden-Nederland).

	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Percentage	
	Provincie Utrecht	Provincie Utrecht					Nederland	Aandeel provincie Utrecht in Nederland
Beroepsniveau	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012	2012
Elementaire beroepen	310	98	82	117	100	55	62	5,2
Lagere beroepen	736	89	84	128	100	60	76	5,1
Middelbare beroepen	1.584	74	53	71	100	106	93	6,8
Hogere beroepen	712	35	28	32	100	119	114	11,3
Wetenschappelijke beroepen	78	34	20	27	100	110	92	9,9

Spanningsindicator

Ruime arbeidsmarkt op laag beroepsniveau en krapte op wetenschappelijk beroepsniveau

In de provincie Utrecht was er in de eerste drie kwartalen van 2012 sprake van een gemiddelde arbeidsmarkt. Het aantal openstaande vacatures in de eerste drie kwartalen van 2012 was 1 tot 1,5 keer zo groot als het aantal kortstondige werkzoekenden; daarmee is sprake van een redelijk evenwicht tussen de vraag naar en het aanbod van arbeid. In Nederland was er sprake van een ruime arbeidsmarkt. Landelijk waren er daarbij veel meer kortstondige werkzoekenden dan openstaande vacatures.

De arbeidsmarkt op elementair en lager beroepsniveau was in de provincie Utrecht, net als in Nederland, ruim. Op wetenschappelijk beroepsniveau kan de arbeidsmarkt in de provincie getypeerd worden als krap. Dit betekent dat het aantal openstaande vacatures 1,5 tot 2 keer zo groot is als het aantal kortstondige werkzoekenden. Werkgevers hebben dus moeite deze vacatures ingevuld te krijgen.

Tabel 11
Spanningsindicator arbeidsmarkt, provincie Utrecht, 2012 (januari-september)

Bron: UWV Werkbedrijf (bewerking Kamers van Koophandel Gooi-, Eem- en Flevoland en Midden-Nederland).

Beroepsniveau	Provincie Utrecht	Nederland
Elementaire beroepen	ruim	zeer ruim
Lagere beroepen	ruim	ruim
Middelbare beroepen	gemiddeld	ruim
Hogere beroepen	gemiddeld	ruim
Wetenschappelijke beroepen	krap	krap
Totaal	gemiddeld	ruim

3.4 Verwachtingen van ondernemers

Ieder kwartaal voert het Centraal Bureau voor de Statistiek, in samenwerking met de Kamers van Koophandel, de Conjunctuurenquête Nederland (COEN) uit. Dit is een enquête onder ondernemers die voor diverse indicatoren inzicht geeft in de verwachtingen voor het komende jaar (zie bijlage 'Toelichting economische indicatoren').

Ondernemers negatief over verwachte omzet

De ondernemers in de provincie Utrecht zijn negatief over de verwachte omzet voor 2013. Per saldo is het aandeel ondernemers dat in 2013 een omzetzakking verwacht groter dan het aandeel ondernemers dat een omzetgroei voorziet (per saldo -1,7%). Voor 2012 waren de Utrechtse ondernemers per saldo nog beduidend positief over de te behalen omzet (per saldo 10,9%).

Ook op landelijk niveau zien wij een duidelijk neerwaartse trend. Terwijl voor 2012 per saldo nog 11,5% van de ondernemers een omzetgroei verwachtte, is dit voor 2013 nog slechts per saldo 0,8%.

Ondernemers positiever over verwachte export

Utrechtse ondernemers zijn positiever over de verwachte buitenlandse omzet voor 2013.

Per saldo verwacht 11,2% een exportgroei in 2013. Daarmee is de exportverwachting voor 2013 positiever dan die voor 2012. Vergeleken met de landelijke collega's zijn de ondernemers in de provincie Utrecht wel minder positief. In heel Nederland voorziet maar liefst 20,6% van de ondernemers een exportgroei in 2013.

Ondernemers negatiever over verwachte personeelssterkte

Voor 2013 zijn ondernemers in de provincie Utrecht zeer negatief over de verwachte personeelssterkte. Het aandeel dat denkt het personeelsbestand te moeten inkrimpen, is groter dan het aandeel ondernemers dat denkt het personeelsbestand uit te kunnen breiden in 2013 (per saldo -18,2%). Ook op landelijk niveau zijn de ondernemers zeer negatief over de verwachte personeelssterkte voor 2013, hoewel iets minder negatief dan in de provincie Utrecht. Opvallend is dat de verwachtingen van Utrechtse ondernemers voor het eerst negatiever zijn dan de verwachtingen van ondernemers in heel Nederland. Op basis van deze informatie zou de werkgelegenheid in de provincie Utrecht in 2013 harder getroffen kunnen gaan worden dan op landelijk niveau.

Ondernemers verwachten minder te investeren

Als gevolg van de negatieve omzetverwachting is het aantal ondernemers in de provincie Utrecht dat niet bereid is om te investeren in 2013 groter dan het aantal dat hiertoe wel bereid is (per saldo -10,2%). Daarmee is het saldo voor 2013 negatiever dan voor 2012. Ook in Nederland zijn de ondernemers negatief over de verwachte investeringen voor 2013 (per saldo -8,9%). Dit is, net als voor 2012, wel iets minder negatief dan in de provincie Utrecht.

Tabel 12
Verwachtingen
ondernemers voor
omzet, export,
personeelssterkte
en investeringen,
provincie Utrecht,
2011-2013

Bron: COEN, Kamers
van Koophandel Gooi-
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

Indicator	Saldo (percentage)					
	Provincie Utrecht			Nederland		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Omzet	24,3	10,9	-1,7	28,8	11,5	0,8
Export	21,7	8,7	11,2	29,9	14,5	20,6
Personeelssterkte	9,1	-1,5	-18,2	8	-3	-14,3
Investeringen	4,3	-7,2	-10,2	4,3	-5,3	-8,9

4. Economische ontwikkeling Utrecht-West

4.1 Bedrijvendynamiek

Vestigingen

Aantal vestigingen in de zorg stijgt sterk

Het aantal vestigingen in Utrecht-West laat een minder sterke stijging zien dan het aantal vestigingen in Nederland als geheel. Dit komt met name door een minder sterke stijging in de sector transport en communicatie en het onderwijs. De afgelopen jaren vestigden zich wel relatief meer nutsbedrijven in Utrecht-West dan in Nederland. Het gaat hier om slechts een gering aantal vestigingen. Ook groeide het aantal zorgvestigingen in Utrecht-West in 2012 harder dan in Nederland (12% tegenover 9%).

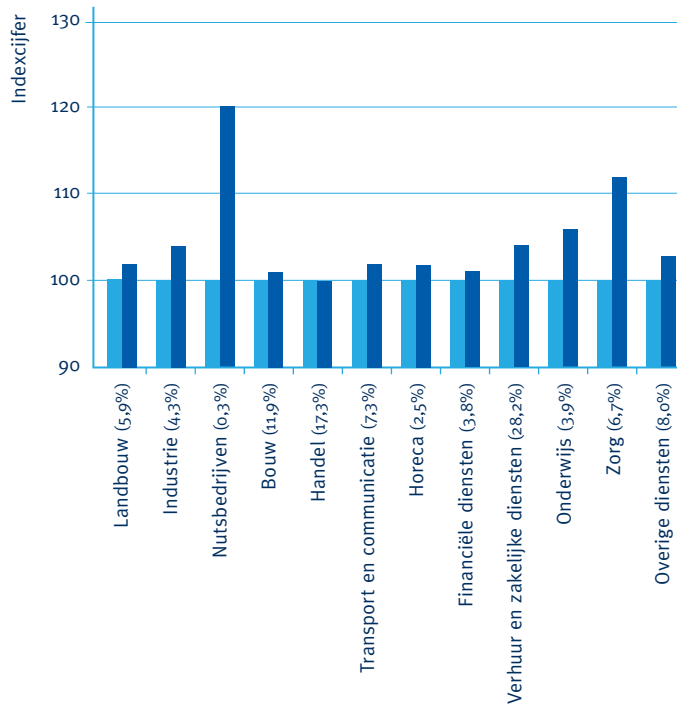
Figuur 14
Ontwikkeling
aantal vestigingen,
Utrecht-West

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

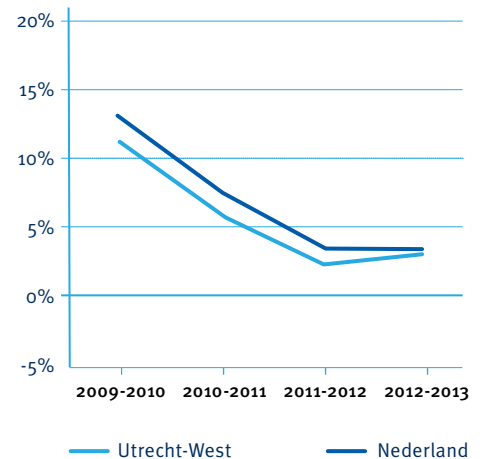
Het percentage achter elke
sector is het aandeel van
die sector in het totaal van
Utrecht-West (2013).

■ 2012 ■ 2013

Ontwikkeling vestigingen naar economische sector, 2012 en 2013
(2012 = 100)

Ontwikkeling vestigingen, 2009-2013

Totaal aantal vestigingen Utrecht-West
2013: **21.503**
Aandeel Utrecht-West in Nederland
2013: **1,3%**

Aantal grote vestigingen daalt minder sterk

Hoewel het aantal vestigingen tussen de 20 en 250 werknemers in 2012 juist sneller daalde in Utrecht-West dan in Nederland, is dit beeld bij vestigingen met meer dan 250 werknemers omgekeerd. De krimp van deze groep vestigingen bedroeg in 2012 in Utrecht-West 13%. In Nederland was de krimp 20%.

De daling van het aantal vestigingen met meer dan 5 werknemers staat in contrast met de groei van het aantal vestigingen met één werknemer. Deze groei komt deels door de groeiende populariteit van zelfstandigheid en flexibiliteit, maar ook doordat mensen door de crisis vanuit noodzaak zoeken naar alternatieven voor loondienst. Ook de gewijzigde Handelsregisterwet⁸ van 2008 draagt bij aan deze groei, aangezien vrije beroepsbeoefenaren verplicht werden zich te registreren bij de Kamer van Koophandel.

Tabel 13
Vestigingen naar
grootteklasse, Utrecht-
West, 2008-2013

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

	Aantal	Indexcijfer (2012 = 100)						Percentage	
		Utrecht-West						Nederland	Aandeel Utrecht-West in Nederland
	2013	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2013	2013
Grootteklasse werkzame personen	2013	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2013	2013
1 wp	12.200	73	80	92	97	100	105	106	1,3
2 t/m 4 wp	4.185	85	87	95	100	100	101	101	1,3
5 t/m 9 wp	1.186	96	97	98	98	100	97	98	1,2
10 t/m 19 wp	614	99	101	101	100	100	99	97	1,3
20 t/m 49 wp	335	98	99	100	100	100	97	96	1,2
50 t/m 99 wp	74	99	101	98	98	100	90	95	1,0
100 t/m 249 wp	44	98	98	98	94	100	88	94	1,0
250 en meer wp	13	113	113	100	120	100	87	80	0,8
Overig ⁹	2.852	70	73	85	95	100	104	105	1,5
Totaal	21.503	78	83	92	97	100	103	104	1,3

⁸ In 2008 wijzigde de Handelsregisterwet. Vrije beroepsbeoefenaren waren toen verplicht zich in te schrijven. Hierdoor nam het aantal bedrijfsvestigingen tussen 2008 en 2010 aanzienlijk toe.

⁹ Bedrijfsvestigingen die volgens het Handelsregister van de Kamer van Koophandel geen werknemers hebben of waarvan het aantal werknemers onbekend is.

Starters

Aantal starters daalt

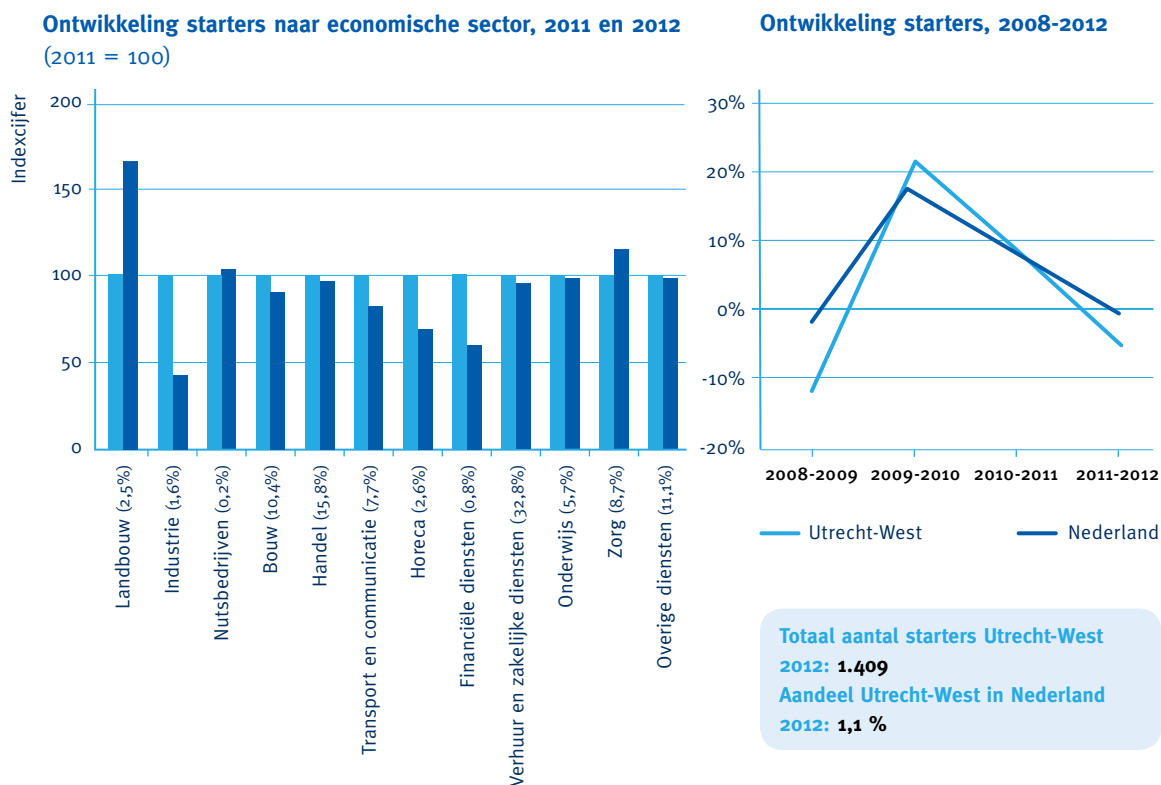
In 2012 was er in Utrecht-West een sterkere daling van het aantal starters te zien dan in Nederland (6% ten opzichte van 1%). Dit komt met name door een zeer sterke daling van het aantal starters in de industrie (53%), transport en communicatie (17%) en de financiële diensten (42%) in Utrecht-West. De enige twee sectoren waar het aantal starters nog stijgt, zijn de landbouw en de zorg.

Figuur 15
Ontwikkeling aantal starters, Utrecht-West

Bron: Kamers van Koophandel Gooi-, Eem- en Flevoland en Midden-Nederland.

Het percentage achter elke sector is het aandeel van die sector in het totaal van Utrecht-West (2012).

■ 2011 ■ 2012

Opheffingen

Meer opheffingen

In Utrecht-West waren er in 2012 ruim 800 opheffingen. Dit is 37% meer dan in 2011. In Nederland nam het aantal opheffingen met 19% toe. In Utrecht-West groeide het aantal opheffingen in 2010 ook fors, echter niet zo fors als in 2012.

De stijging van het aantal opheffingen deed zich voor in een groot aantal sectoren. In de handel en verhuur, financiële en zakelijk diensten was de toename omvangrijk. Daarentegen nam in de zorg en industrie het aantal opheffingen af. Op landelijk niveau groeide het aantal opheffingen in deze sectoren juist. Ook in de horeca daalde het aantal opheffingen in Utrecht-West, maar in absolute getallen gaat het hier om een zeer kleine afname.

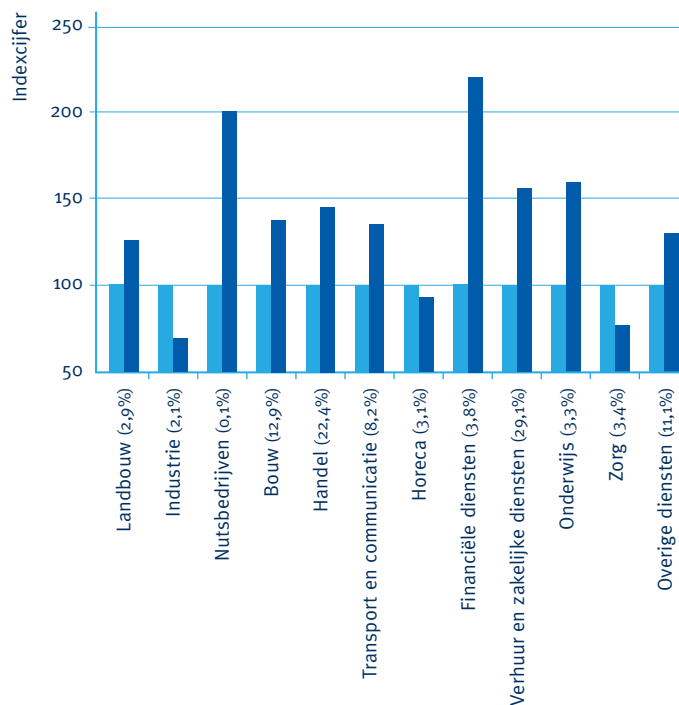
Figuur 16
Ontwikkeling
aantal opheffingen,
Utrecht-West

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

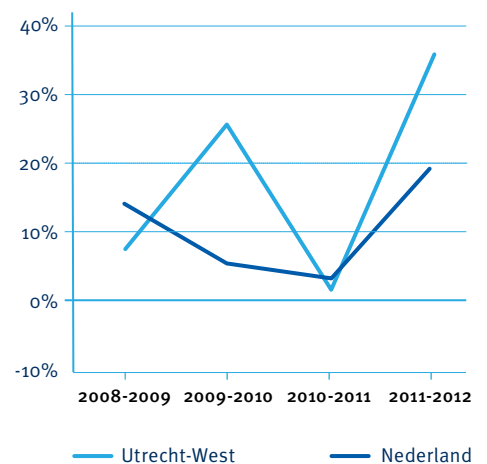
Het percentage achter elke
sector is het aandeel van
die sector in het totaal van
Utrecht-West (2012).

■ 2011 ■ 2012

Ontwikkeling opheffingen naar economische sector, 2011 en 2012
(2011 = 100)

Ontwikkeling opheffingen, 2008-2012

Totaal aantal opheffingen Utrecht-West
2012: **817**
Aandeel Utrecht-West in Nederland
2012: **0,8%**

Faillissementen

Aantal faillissementen stijgt sterk

In 2012 gingen in Utrecht-West 78 bedrijfsvestigingen failliet. In 2011 gingen er 53 bedrijfsvestigingen failliet. Een toename van 47%. Het aantal faillissementen nam in Utrecht-West veel sterker toe dan in Nederland.

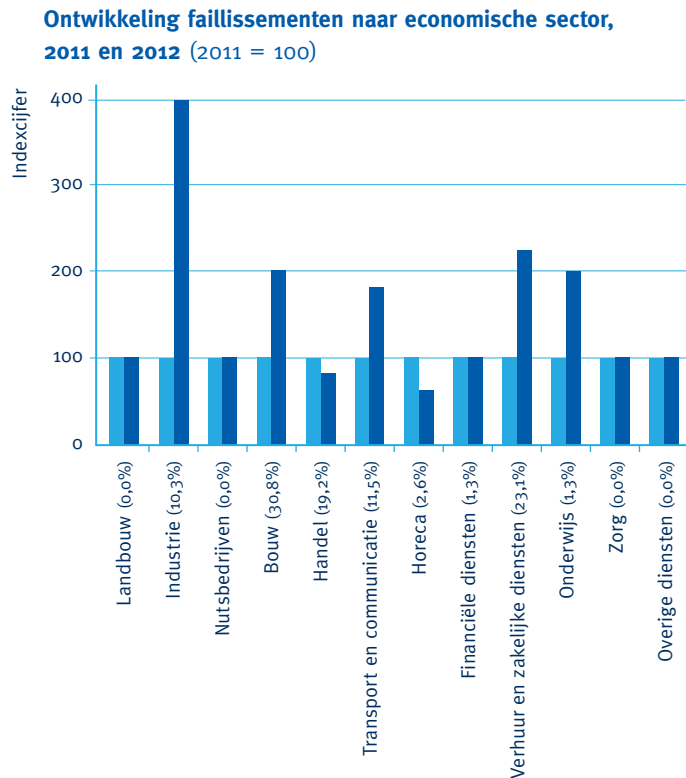
In de industrie, bouw, transport en communicatie, verhuur en zakelijke diensten steeg het aantal faillissementen het meest.

Figuur 17
Ontwikkeling aantal
faillissementen,
Utrecht-West

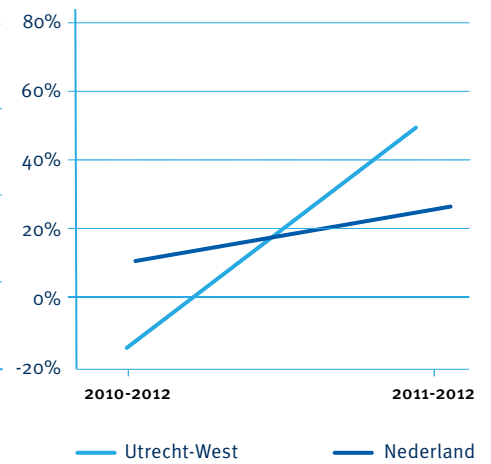
Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

Het percentage achter elke
sector is het aandeel van
die sector in het totaal van
Utrecht-West (2012).

■ 2011 ■ 2012

Ontwikkeling faillissementen, 2010-2012

**Totaal aantal faillissementen
Utrecht-West 2012: 78
Aandeel Utrecht-West in Nederland
2012: 1,2%**

4.2 Werkgelegenheid en arbeidsmarkt

Werkgelegenheid

Werkgelegenheid daalt

In Utrecht-West waren in 2012 ruim 81.000 personen werkzaam. Dit is zo'n 1% van het totaal aantal werkzame personen in Nederland. De werkgelegenheid in Utrecht-West nam in 2012 met circa 1% af ten opzichte van 2011. Daarmee is er dus opnieuw sprake van een banenverlies in de regio, net als in 2009 en 2010. De lichte banengroei die zich in 2011 voordeed, kreeg in 2012 dus geen vervolg.

Banenverlies in de sectoren transport en industrie

Het banenverlies in 2012 komt grotendeels op conto transport en communicatie, landbouw, industrie en de nutsbedrijven (het gaat hier om slechts een gering aantal bedrijven). In al deze sectoren daalde de werkgelegenheid in Utrecht-West verhoudingsgewijs sterker dan in Nederland. Dit geldt vooral voor transport en communicatie en nutsbedrijven.

In een aantal sectoren in Utrecht-West was er in 2012 wel sprake van een banengroei. Vooral de toename van het aantal banen in de financiën is opvallend. Procentueel was deze aanzienlijk groter dan in Nederland. Ook in de sectoren overheid, onderwijs en zorg was de banengroei sterker dan landelijk.

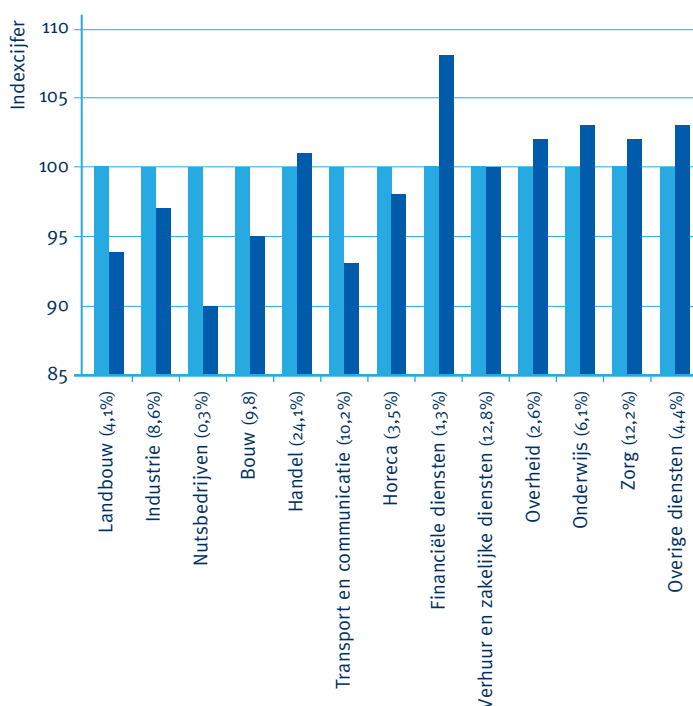
Figuur 18
Ontwikkeling aantal
werkzame personen,
Utrecht-West

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

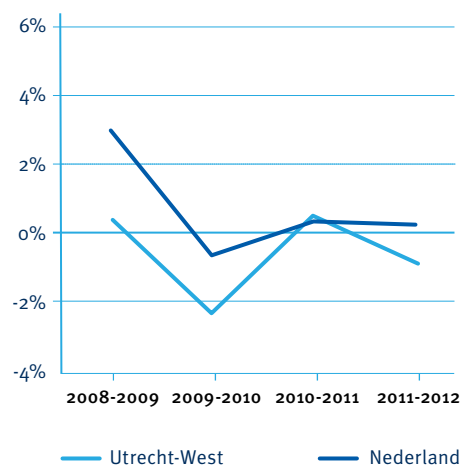
Het percentage achter elke
sector is het aandeel van
die sector in het totaal van
Utrecht-West (2012).

■ 2011 ■ 2012

Ontwikkeling werkzame personen naar economische sector,
2011 en 2012 (2011 = 100)

Ontwikkeling werkzame personen,
2008-2012

Totaal aantal werkzame personen
Utrecht-West 2012: **81.234**
Aandeel Utrecht-West in Nederland
2012: **1,0%**

Beroepsbevolking en werkloosheid

Relatief veel mensen beschikbaar voor betaald werk

In Utrecht-West namen in 2010 zowel de potentiële beroepsbevolking als de beroepsbevolking toe. Doordat de beroepsbevolking sterker groeide, steeg de bruto participatiegraad in Utrecht-West in 2010 ook. Driekwart van alle 15-64 jarigen in de regio verricht betaald werk of is hiernaar actief op zoek. Dit is een aanzienlijk groter aandeel dan in Nederland.

Echter, niet voor iedereen die wil werken is er betaald werk te verrichten. Behalve de werkzame beroepsbevolking nam ook de werkloze beroepsbevolking in omvang toe. Dit leidde er toe dat het werkloosheidspercentage in de arbeidsmarktregio Midden-Utrecht in 2010 steeg tot 4,6%. Dit is lager dan het werkloosheidspercentage op landelijk niveau.

Tabel 14
Arbeidsmarktindica-
toren, Utrecht-West,
2008-2010

Bron: CBS Statline
(bewerking Kamers
van Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland).

	Aantal	Indexcijfer (2009 = 100) en percentage				Percentage
	Utrecht- West	Utrecht-West			Nederland	Aandeel Utrecht-West in Nederland
Indicator	2010	2008	2009	2010	2010	2010
Potentiële beroepsbevolking	126.000	100	100	101	100	1,1
Beroepsbevolking	94.800	98	100	103	100	1,2
Werkzame beroepsbevolking	91.600	99	100	102	99	1,2
Bruto participatiegraad	75,6%	74,4%	74,5%	75,6%	71,0%	-
Werkloosheidspercentage ¹⁰	4,6%	3,3%	4,1%	4,6%	5,4%	-

Niet-werkende werkzoekenden en vacatures

Aantal niet-werkende werkzoekenden neemt fors toe

In Utrecht-West waren er in 2012 circa 3.300 niet-werkende werkzoekenden. Dit is bijna 1% van het totaal aantal nww'ers in Nederland. Ten opzichte van 2011 is het aantal werkzoekenden in Utrecht-West zeer fors toegenomen, namelijk met maar liefst 12%. In de afgelopen jaren was de toename van het aantal nww'ers in deze regio nooit zo omvangrijk. Zelfs niet in 2009 en 2010, gedurende de eerste economische recessie. Daarnaast is het aantal werkzoekenden in Utrecht-West in 2012 flink sterker gegroeid dan op landelijk niveau.

Tabel 15
Aantal niet-werkende
werkzoekenden,
Utrecht-West,
2008-2012

Bron: UWV Werkbedrijf
(bewerking Kamers
van Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland).

	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Aandeel Utrecht-West in Nederland (%)
	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012
Utrecht-West	3.311	83	92	103	100	112	0,7
Nederland	425.841	91	102	106	100	104	100,0

¹⁰ Voor de regio Utrecht-West is het werkloosheidspercentage bepaald aan de hand van het gegeven voor het RPA-gebied Midden-Utrecht.

Aantal kortstondige niet-werkende werkzoekenden groeit flink

In 2012 waren de meeste nww'ers in Utrecht-West minimaal 12 maanden werkzoekend. Deze categorie is tweemaal zo omvangrijk als het aantal nww'ers dat 0-3 maanden werkzoekend is. Het aantal kortstondige nww'ers groeide in 2012 met 20% zeer fors. Landelijk is sprake van eenzelfde beeld. In Utrecht-West nam ook het aantal langdurige (minimaal 12 maanden) nww'ers flink toe en bovendien veel sterker dan op landelijk niveau.

In alle leeftijdsklassen nam het aantal nww'ers toe. Daarbij springen er drie klassen uit. In de twee jongste klassen, 15-25 jaar en 25-35 jaar, groeide het aantal nww'ers met maar liefst 18% en 23%. In de oudste klasse, 55-65 jaar, groeide het aantal nww'ers met 14%. Voor alle drie deze klassen geldt dat de toename flink sterker was dan in Nederland.

Wat beroepsniveau betreft, groeide in Utrecht-West in 2012 het aantal nww'ers op lager en middelbaar beroepsniveau sterk. Deze groei was flink sterker dan voor de overige beroepsniveaus en bovendien fors sterker dan in Nederland.

Tabel 16

Aantal niet-werkende werkzoekenden naar werkloosheidsduur, Utrecht-West, 2008-2012

Bron: UWV Werkbedrijf (bewerking Kamers van Koophandel Gooi-, Eem- en Flevoland en Midden-Nederland).

	Aantal Utrecht- West	Indexcijfer (2011 = 100)						Percentage	
		Utrecht-West						Nederland	Aandeel Utrecht-West in Nederland
Werkloosheidsduur	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012	2012	
0 tot 3 maanden	754	63	105	112	100	120	120	0,7	
3 tot 6 maanden	537	54	93	111	100	111	107	0,7	
6 tot 12 maanden	669	53	73	109	100	107	104	0,8	
12 maanden of meer	1.351	121	95	92	100	111	98	0,6	

Tabel 17

Aantal niet-werkende werkzoekenden naar leeftijd, Utrecht-West, 2008-2012

Bron: UWV Werkbedrijf (bewerking Kamers van Koophandel Gooi-, Eem- en Flevoland en Midden-Nederland).

	Aantal Utrecht- West	Indexcijfer (2011 = 100)						Percentage	
		Utrecht-West						Nederland	Aandeel Utrecht-West in Nederland
Leeftijdsklasse	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012	2012	
15 tot 25 jaar	217	54	82	93	100	118	108	0,5	
25 tot 35 jaar	487	67	92	105	100	123	111	0,5	
35 tot 45 jaar	763	89	100	113	100	109	101	0,7	
45 tot 55 jaar	895	73	86	102	100	107	102	0,7	
55 tot 65 jaar	949	104	94	96	100	114	104	0,9	

Tabel 18
Aantal niet-werkende
werkzoekenden
naar beroepsniveau,
Utrecht-West,
2008-2012

Bron: UWV Werkbedrijf
(bewerking Kamers
van Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland).

	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Percentage	
	Utrecht- West	Utrecht-West					Nederland	Aandeel Utrecht-West in Nederland
Beroepsniveau	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012	2012
Elementaire beroepen	378	105	95	98	100	103	97	0,3
Lagere beroepen	1.048	86	95	103	100	120	106	0,7
Middelbare beroepen	1.049	72	87	100	100	113	109	0,8
Hogere beroepen	669	69	85	104	100	107	108	1,1
Wetenschappelijke beroepen	144	74	85	101	100	106	105	1,0
Onbekend ¹¹	23	-	-	-	-	-	-	0,9

Aantal vacatures neemt minder sterk af dan in Nederland

Bij het UWV Werkbedrijf stonden er in 2012 350 vacatures open in Utrecht-West. Dit is zo'n 1% van het totaal aantal vacatures in Nederland dat bij het UWV Werkbedrijf bekend is. Het aantal vacatures in Utrecht-West nam van 2011 op 2012 weliswaar met circa 7% af, maar op landelijk niveau was de afname fors groter.

Net als in Nederland als geheel daalde in Utrecht-West het aantal vacatures op elementair en lager beroepsniveau. Opvallend is dat ook het aantal vacatures op hoger beroepsniveau flink afnam, terwijl dit aantal op landelijk niveau juist fors steeg. Daarentegen nam het aantal vacatures op middelbaar beroepsniveau toe in Utrecht-West, terwijl dit aantal in Nederland afnam.

Utrecht-West kent verhoudingsgewijs veel vacatures op laag beroepsniveau en weinig vacatures op hoog beroepsniveau vergeleken met Nederland.

Tabel 19
Aantal openstaande
vacatures, Utrecht-
West, 2008-2012

Bron: UWV Werkbedrijf
(bewerking Kamers
van Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland).

Gebied	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Aandeel Utrecht-West in Nederland (%)
	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012
Utrecht-West	350	66	49	42	100	93	0,7
Nederland	50.783	97	72	80	100	85	100,0

¹¹ De indexcijfers voor het aantal openstaande vacatures waarvan het beroepsniveau onbekend is, zijn weggelaten, omdat deze aantallen vacatures om administratieve redenen jaarlijks sterk variëren.

Tabel 20
Aantal openstaande vacatures naar beroepsniveau, Utrecht-West, 2008-2012

Bron: UWV Werkbedrijf (bewerking Kamers van Koophandel Gooi-, Eem- en Flevoland en Midden-Nederland).

	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Nederland	Percentage
		Utrecht-West						
Beroepsniveau	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012	2012
Elementaire beroepen	15	116	105	68	100	79	62	0,2
Lagere beroepen	62	131	106	81	100	79	76	0,4
Middelbare beroepen	164	70	43	36	100	113	93	0,7
Hogere beroepen	100	16	14	21	100	79	114	1,6
Wetenschappelijke beroepen	9	11	44	22	100	100	92	1,1

Spanningsindicator

Krappe arbeidsmarkt op wetenschappelijk en middelbaar beroepsniveau in Midden-Utrecht

In Midden-Utrecht was er in de eerste drie kwartalen van 2012 sprake van een gemiddelde arbeidsmarkt. In Nederland daarentegen kon de arbeidsmarkt getypeerd worden als ruim. Daar waren er naar verhouding minder openstaande vacatures dan kortstondige werkzoekenden.

In Midden-Utrecht was alleen de arbeidsmarkt op elementair beroepsniveau ruim. In Nederland was dit zelfs zeer ruim. De arbeidsmarkt was in Midden-Utrecht op wetenschappelijk niveau zeer krap. Daarnaast kon de arbeidsmarkt op middelbaar beroepsniveau als krap getypeerd worden. Op landelijk niveau was de arbeidsmarktsituatie op wetenschappelijk beroepsniveau krap en middelbaar beroepsniveau ruim.

Tabel 21
Spanningsindicator arbeidsmarkt, Midden-Utrecht, 2012 (januari-september)

Bron: UWV Werkbedrijf (bewerking Kamers van Koophandel Gooi-, Eem- en Flevoland en Midden-Nederland).

Beroepsniveau	Midden-Utrecht	Nederland
Elementaire beroepen	ruim	zeer ruim
Lagere beroepen	gemiddeld	ruim
Middelbare beroepen	krap	ruim
Hogere beroepen	gemiddeld	ruim
Wetenschappelijke beroepen	zeer krap	krap
Totaal	gemiddeld	ruim

4.3 Verwachtingen van ondernemers

Ieder kwartaal voert het Centraal Bureau voor de Statistiek, in samenwerking met de Kamers van Koophandel, de Conjunctuurenquête Nederland uit (COEN). Dit is een enquête onder ondernemers die voor diverse indicatoren inzicht geeft in de verwachtingen voor het komende jaar (zie bijlage 'Toelichting economische indicatoren').

Ondernemers negatief over verwachte omzet

De ondernemers in Utrecht-West zijn voor 2013 negatief over de verwachte omzet. Per saldo verwacht 4,1% een omzetverlies. Daarmee zijn deze ondernemers voor 2013 duidelijk negatiever over de omzet dan zij voor 2011 en 2012 waren.

Nederland vertoont ook een neerwaartse trend voor de omzetverwachting. Wel zijn de ondernemers op landelijk niveau per saldo nog positiever over de omzet dan in Utrecht-West.

Ondernemers zeer positief over verwachte export

De ondernemers in Utrecht-West zijn wel duidelijk positief over de verwachte export in 2013. Per saldo denkt 18,9% dat de buitenlandse omzet zal toenemen. Dit is een fors betere verwachting dan een jaar eerder. Overigens zijn de ondernemers in heel Nederland nog net iets positiever over de verwachte export in 2013 dan de ondernemers in Utrecht-West.

Veel ondernemers denken personeelsbestand te moeten inkrimpen

Hoewel de ondernemers in Utrecht-West vertrouwen hebben in de export, zijn zij erg somber over de verwachte personeelssterkte in 2013. Per saldo denkt 17,4% dat zij het personeelsbestand in 2013 moeten inkrimpen. Daarmee is de verwachting voor 2013 fors slechter dan die voor 2011 en 2012 was. Deze verslechtering is er ook op landelijk niveau. Wel zijn ondernemers in Utrecht-West negatiever over de verwachte personeelssterkte voor 2013 dan Nederland.

Ondernemers zijn nog niet bereid om te investeren

Ook zijn de ondernemers in Utrecht-West flink negatief over de investeringen. Zo denkt per saldo 13,8% minder te zullen investeren in 2013. Daarmee zijn deze ondernemers zelfs nog iets negatiever dan in 2011 en 2012. Op landelijk niveau zijn de ondernemers ook weinig investeringsbereid: het aandeel ondernemers dat minder denkt te investeren, is groter dan het aandeel dat meer denkt te investeren.

Tabel 22
Verwachtingen
ondernemers voor
omzet, export,
personeelssterkte
en investeringen,
Utrecht-West,
2011-2013

Bron: COEN, Kamers
van Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

Indicator	Saldo (percentage)					
	Utrecht-West			Nederland		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Omzet	14,9	7,4	-4,1	28,8	11,5	0,8
Export	23,7	1,6	18,9	29,9	14,5	20,6
Personeelssterkte	-3,9	-1,6	-17,4	8,0	-3,0	-14,3
Investerings	-11,1	-10,4	-13,8	4,3	-5,3	-8,9

5. Economische ontwikkeling Stedelijk gebied Utrecht

5.1 Bedrijvendynamiek

Vestigingen

Aantal vestigingen blijft stijgen

Het aantal vestigingen in het Stedelijk gebied Utrecht steeg in 2013 met 5% ten opzichte van 2012. Dit is 1% meer dan in Nederland. Met name in de transport en communicatie, verhuur en zakelijke diensten, onderwijs en zorg groeide het aantal vestigingen. Dit is deels te verklaren doordat in deze sectoren vaker mensen voor een bestaan als zzp'er kiezen. Dit is een van de gevolgen van de crisis. Mensen komen minder vaak aan de slag in loondienst en kiezen daarom vaak voor zelfstandigheid. Dit zijn tevens sectoren die reeds relatief sterk aanwezig zijn in het Stedelijk gebied Utrecht.

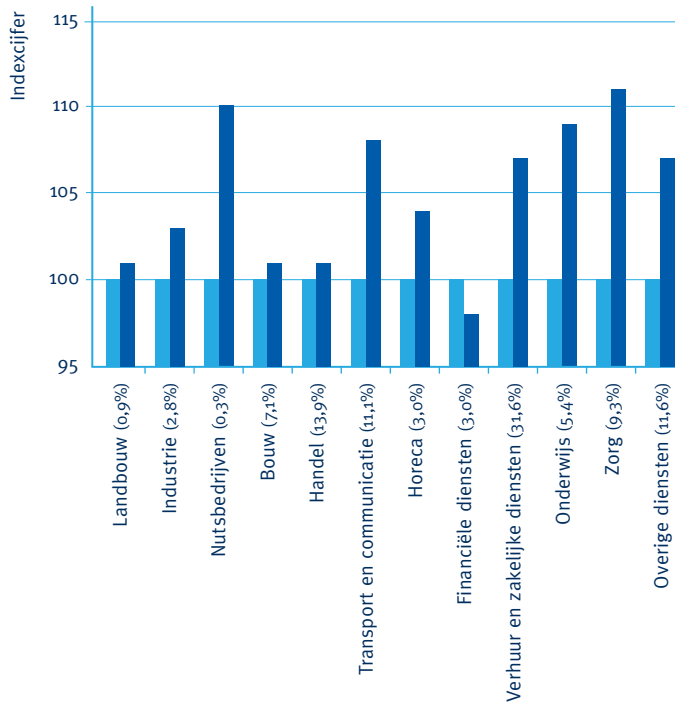
Figuur 19
Ontwikkeling aantal
vestigingen, Stedelijk
gebied Utrecht

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

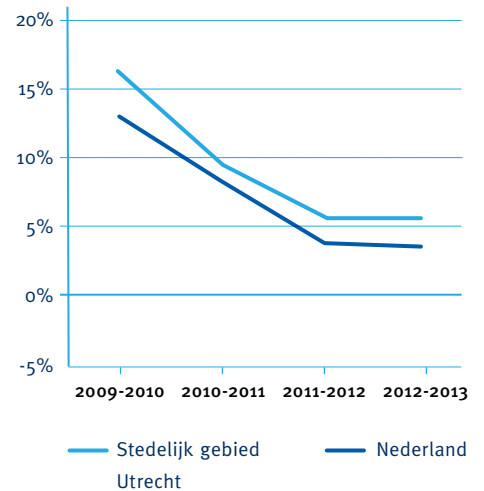
Het percentage achter elke
sector is het aandeel van
die sector in het totaal van
het Stedelijk gebied Utrecht
(2012).

■ 2012 ■ 2013

Ontwikkelingen vestigingen naar economische sector,
2012 en 2013 (2012 = 100)

Ontwikkeling vestigingen, 2009-2013

Totaal aantal vestigingen Stedelijk
gebied Utrecht 2013: **53.558**
Aandeel Stedelijk gebied Utrecht in
Nederland 2013: **3,3%**

Aantal zzp'ers groeit sterker dan in Nederland

In het Stedelijk gebied Utrecht groeide in 2012 het aantal vestigingen met één werknemer met 8%. Dit is een sterkere stijging dan in Nederland. Dit is enerzijds te verklaren door een groeiende behoefte aan zelfstandigheid en flexibiliteit, anderzijds doordat een groeiende groep mensen noodgedwongen voor het zelfstandig ondernemerschap kiest bij gebrek aan werk in loondienst.

De groei van het aantal vestigingen met één werknemer wordt daarnaast ook beïnvloed door de veranderde Handelsregisterwet¹² in 2008, die de vrije beroepsbeoefenaren verplichtte zich in te schrijven bij de Kamer van Koophandel. Tegelijkertijd neemt het aantal vestigingen met tien of meer werknemers af in het Stedelijk gebied Utrecht. Deze afname is wat betreft de grootste grootteklasse, bedrijven met 250 of meer werknemers, zelfs groter dan in Nederland (30% tegenover 20%).

Tabel 23
Vestigingen naar
grootteklasse,
Stedelijk gebied
Utrecht, 2008-2013

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

	Aantal	Indexcijfer (2012 = 100)						Nederland	Percentage Aandeel Stedelijk gebied Utrecht in Nederland
		Stedelijk gebied Utrecht							
Grootteklasse werkzame personen	2013	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2013	2013
1 wp	32.408	60	69	84	94	100	108	106	3,6
2 t/m 4 wp	8.331	85	88	95	98	100	102	101	2,6
5 t/m 9 wp	2.623	92	94	99	99	100	100	98	2,7
10 t/m 19 wp	1.467	89	93	97	98	100	99	97	3,1
20 t/m 49 wp	978	93	98	101	101	100	99	96	3,5
50 t/m 99 wp	300	108	118	106	103	100	99	95	3,9
100 t/m 249 wp	183	104	99	95	91	100	93	94	4,3
250 en meer wp	86	111	108	106	108	100	70	80	5,3
Overig ¹³	7.182	62	66	78	90	100	104	105	3,8
Totaal	53.558	68	74	86	95	100	105	104	3,3

¹² In 2008 wijzigde de Handelsregisterwet. Vrije beroepsbeoefenaren waren toen verplicht zich in te schrijven. Hierdoor nam het aantal bedrijfsvestigingen tussen 2008 en 2010 aanzienlijk toe.

¹³ Bedrijfsvestigingen die volgens het Handelsregister van de Kamer van Koophandel geen werknemers hebben of waarvan het aantal werknemers onbekend is.

Starters

Aantal starters daalt licht

Het aantal starters in 2012 daalde in het Stedelijk gebied Utrecht met 2% licht ten opzichte van 2011. Dit komt met name door een forse daling van het aantal starters in een aantal sectoren: bouw (-19%), financiële diensten (-31%) en verhuur en zakelijke diensten (-6%). In deze sectoren is de daling ook sterker dan in Nederland.

Toch zijn er ook sectoren waar het aantal starters in de periode 2011-2012 toenam, zoals de industrie (+12%) en de handel (+9%). De landbouw en de nutsbedrijven vertonen zeer forse stijgingen (82% respectievelijk 75%), maar de absolute aantallen starters liggen bij deze sectoren zeer laag.

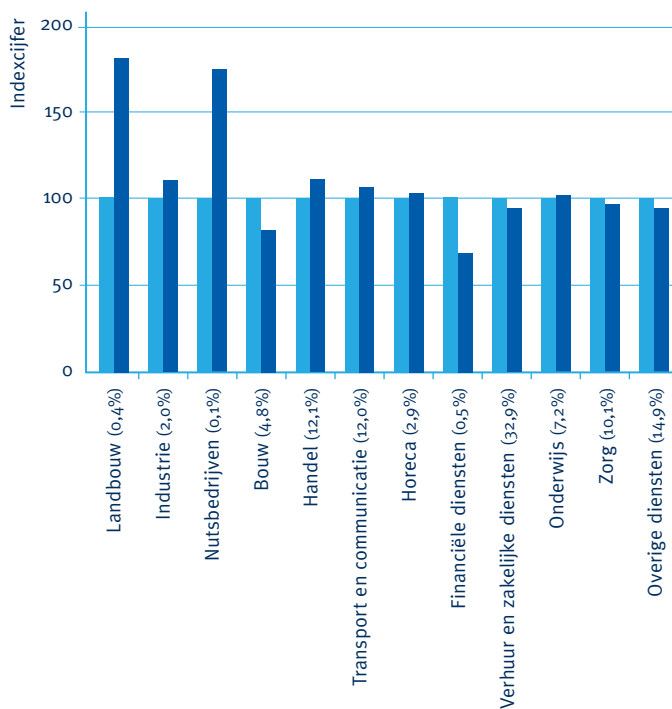
Figuur 20
Ontwikkeling aantal starters, Stedelijk gebied Utrecht

Bron: Kamers van Koophandel Gooi-, Eem- en Flevoland en Midden-Nederland.

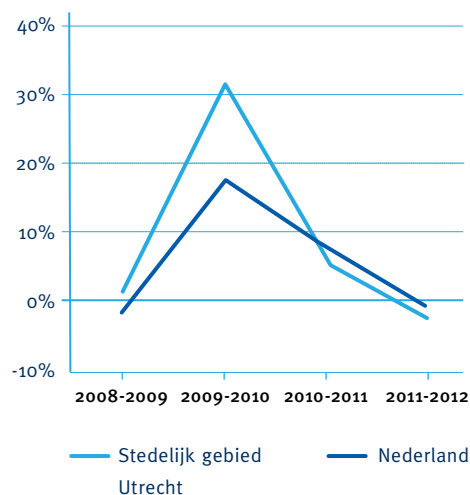
Het percentage achter elke sector is het aandeel van die sector in het totaal van het Stedelijk gebied Utrecht (2012).

■ 2011 ■ 2012

Ontwikkeling starters naar economische sector, 2011 en 2012
(2011 = 100)

Ontwikkeling starters, 2008-2012

Totaal aantal starters Stedelijk gebied Utrecht 2012: **5.387**
Aandeel Stedelijk gebied Utrecht in Nederland 2012: **4,0%**

Opheffingen

Aantal opheffingen neemt toe

In het Stedelijk gebied Utrecht waren er in 2012 circa 3.350 opheffingen van bedrijfsvestigingen. Dit zijn maar liefst 21% meer opheffingen dan in 2011. Landelijk was de toename van het aantal opheffingen min of meer gelijk (+19%).

In de regio nam alleen in de sector financiële diensten het aantal opheffingen af. Procentueel gezien nam het aantal opheffingen het sterkst toe in de sectoren nutsbedrijven en landbouw. Echter, in absolute termen is deze stijging klein. Veel kenmerkender is de flinke toename van het aantal opheffingen in de zorg en het onderwijs. En ook in de sectoren handel en industrie steeg het aantal opheffingen flink. Bovendien nam het aantal opheffingen in al deze sectoren in het Stedelijk gebied Utrecht aanzienlijk sterker toe dan in Nederland.

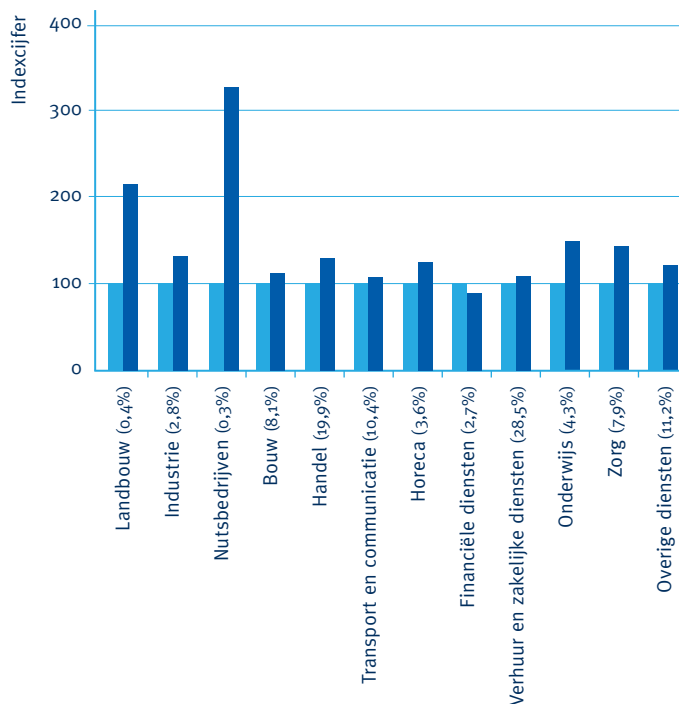
Figuur 21
Ontwikkeling
aantal opheffingen,
Stedelijk gebied
Utrecht

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

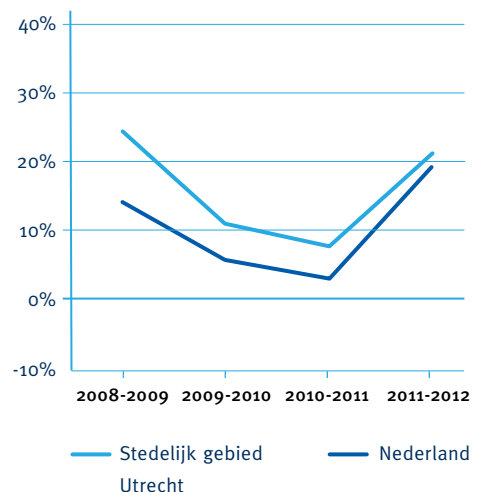
Het percentage achter elke
sector is het aandeel van
die sector in het totaal van
het Stedelijk gebied Utrecht
(2012).

■ 2011 ■ 2012

Opheffingen naar economische sector, 2011 en 2012 (2011 = 100)

Ontwikkeling opheffingen, 2008-2012

Totaal aantal opheffingen Stedelijk gebied Utrecht 2012: **3.555**
Aandeel Stedelijk gebied Utrecht in Nederland 2012: **3,4%**

Faillissementen

Aantal faillissementen groeit flink

In het Stedelijk gebied Utrecht gingen in 2012 182 bedrijfsvestigingen failliet. Dat is 23% meer dan in 2011. In Nederland nam het aantal faillissementen zelfs nog iets sterker toe.

In de sectoren handel en verhuur en zakelijke diensten gingen de meeste vestigingen failliet. Dit aantal was in 2012 gelijk aan het aantal in 2011. Het aantal faillissementen nam het sterkst toe in de sectoren zorg, industrie, bouw en transport en communicatie. In het Stedelijk gebied Utrecht steeg het aantal faillissementen in deze sectoren beduidend sterker dan landelijk.

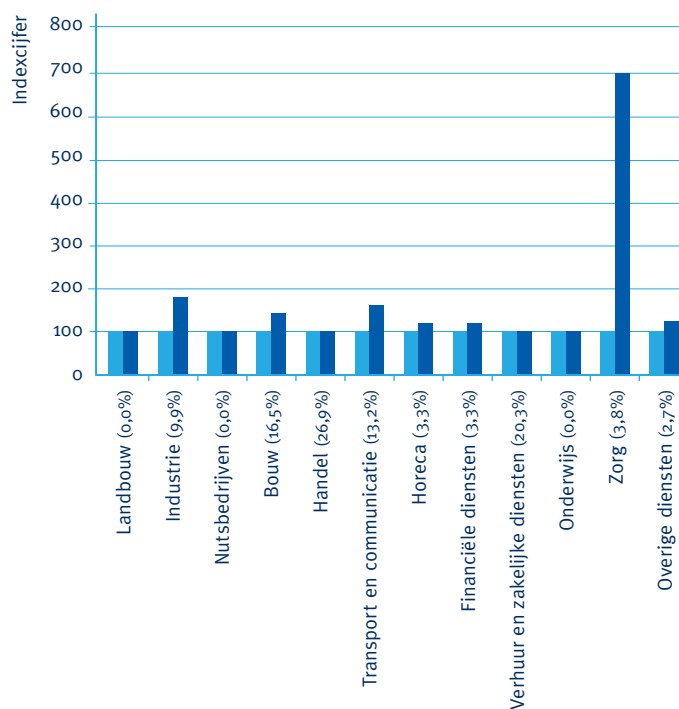
Figuur 22
Ontwikkeling aantal faillissementen, Stedelijk gebied Utrecht

Bron: Kamers van Koophandel Gooi-, Eem- en Flevoland en Midden-Nederland.

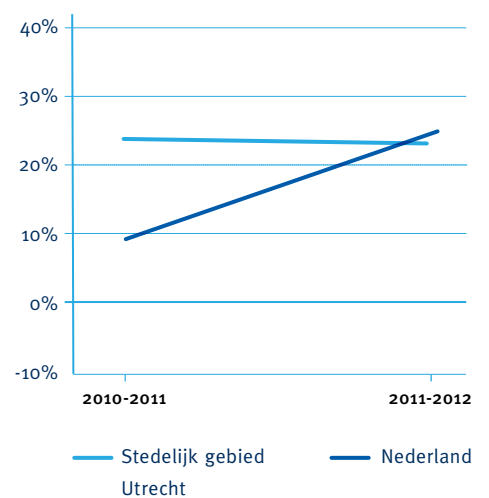
Het percentage achter elke sector is het aandeel van die sector in het totaal van het Stedelijk gebied Utrecht (2012).

■ 2011 ■ 2012

Ontwikkeling faillissementen naar economische sector, 2011 en 2012 (2011 = 100)

Ontwikkeling faillissementen, 2010-2012

Totaal aantal faillissementen Stedelijk gebied Utrecht 2012: **182**
Aandeel Stedelijk gebied Utrecht in Nederland 2012: **2,8%**

5.2 Werkgelegenheid en arbeidsmarkt

Werkgelegenheid

Aantal banen neemt licht toe

In het Stedelijk gebied Utrecht waren er in 2012 bijna 330.000 werkzame personen. Dit is zo'n 4% van het totaal aantal werkzame personen in Nederland. De werkgelegenheid in het Stedelijk gebied Utrecht groeide in 2012 met circa 1%. Net als in 2011 is er dus sprake van een kleine banengroei. Ook is deze toename verhoudingsgewijs net iets groter dan in Nederland.

In de meeste sectoren is er een kleine banengroei

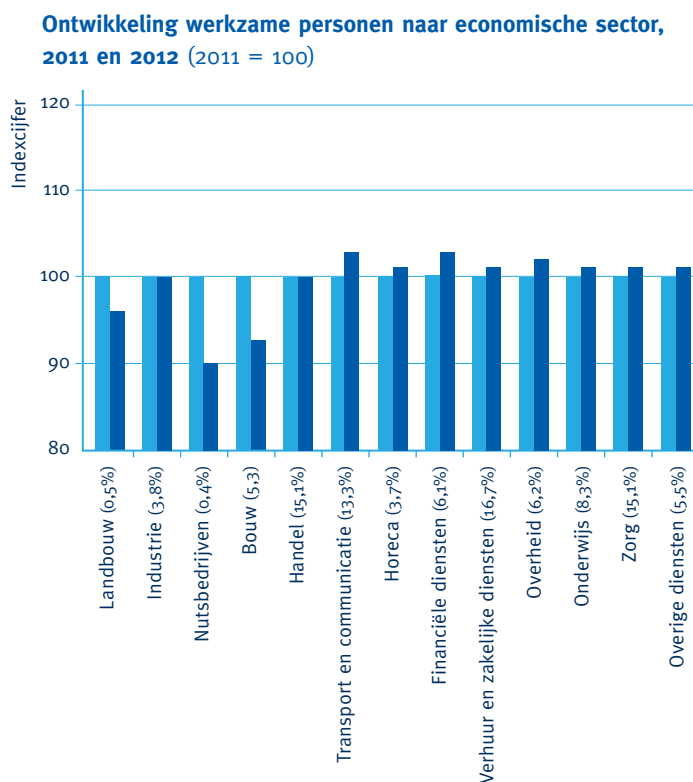
In slechts 3 van de 13 onderscheiden sectoren in het Stedelijk gebied Utrecht nam de werkgelegenheid in 2012 af. Dit betreffen de bouw, landbouw en nutsbedrijven. Vooral in de bouw en bij de nutsbedrijven was het banenverlies beduidend groter dan landelijk. Bij de nutsbedrijven gaat het om slechts een gering aantal vestigingen. In de overige sectoren groeide het aantal banen met name in de financiën en transport en communicatie. Dit is opvallend aangezien op landelijk niveau de werkgelegenheid in deze twee sectoren afnam.

Figuur 23
Ontwikkeling aantal
werkzame personen,
Stedelijk gebied
Utrecht

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

Het percentage achter elke
sector is het aandeel van
die sector in het totaal van
het Stedelijk gebied Utrecht
(2012).

■ 2011 ■ 2012

Ontwikkeling werkzame personen, 2008-2012

Totaal aantal werkzame personen
Stedelijk gebied Utrecht 2012: **329.671**
Aandeel Stedelijk gebied Utrecht in
Nederland 2012: **4,1%**

Beroepsbevolking en werkloosheid

Bruto participatiegraad is relatief hoog

Het Stedelijk gebied Utrecht kenmerkt zich door een relatief hoge bruto participatiegraad. In 2010 was driekwart van de 15-64 jarigen bereid betaald werk te verrichten. Dit is een aanzienlijk groter aandeel dan op landelijk niveau. Wel nam de bruto participatiegraad in 2010 licht af ten opzichte van 2009, doordat de potentiële beroepsbevolking sterker groeide dan de beroepsbevolking.

Het werkloosheidspercentage in de arbeidsmarktregio Midden-Utrecht steeg in de periode 2008-2010 aanzienlijk en bedroeg in 2010 4,6%. Wel is de werkloosheid kleiner dan in Nederland.

Tabel 24
Arbeidsmarkt-
indicatoren, Stedelijk
gebied Utrecht,
2008-2010

Bron: CBS Statline
(bewerking Kamers
van Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland).

Indicator	Aantal	Indexcijfer (2009 = 100) en percentage				Percentage
	Stedelijk gebied Utrecht	Stedelijk gebied Utrecht			Nederland	Aandeel Stedelijk gebied Utrecht in Nederland
	2010	2008	2009	2010	2010	2010
Potentiële beroepsbevolking	342.100	99	100	101	100	3,1
Beroepsbevolking	254.000	99	100	100	100	3,2
Werkzame beroepsbevolking	241.900	99	100	100	99	3,3
Bruto participatiegraad	75,2%	75,4%	75,4%	75,2%	71,0%	-
Werkloosheidspercentage ¹⁴	4,6%	3,3%	4,1%	4,6%	5,4%	-

Niet-werkende werkzoekenden en vacatures

Aantal niet-werkende werkzoekenden neemt licht toe

In het Stedelijk gebied Utrecht waren er in 2012 circa 11.100 niet-werkende werkzoekenden (nww'ers). Dit is ruim 2% van het totaal aantal nww'ers in Nederland. Nadat het aantal werkzoekenden in het Stedelijk gebied Utrecht in 2010 en 2011 afnam, steeg dit aantal in 2012 weer. Ten opzichte van 2011 waren er in 2012 circa 2% meer werkzoekenden. Wel is deze toename verhoudingsgewijs kleiner dan op landelijk niveau.

Tabel 25
Aantal niet-werkende
werkzoekenden,
Stedelijk gebied
Utrecht, 2008-2012

Bron: UWV Werkbedrijf
(bewerking Kamers
van Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland).

Gebied	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Aandeel Stedelijk gebied Utrecht in Nederland (%)
	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012
Stedelijk gebied Utrecht	11.118	100	110	106	100	102	2,3
Nederland	425.841	91	102	106	100	104	100,0

¹⁴ Voor de regio Utrecht-West is het werkloosheidspercentage bepaald aan de hand van het gegeven voor het RPA-gebied Midden-Utrecht

Aantal niet-werkende werkzoekenden neemt het sterkst toe op hoger beroepsniveau

In 2012 groeide in het Stedelijk gebied Utrecht alleen het aantal nww'ers dat voor langere termijn werkzoekend is (6-12 maanden en 12 maanden en langer). Het aantal kortstondige nww'ers nam juist licht af. Dit laatste is een opvallend resultaat, aangezien in Nederland het aantal korstondige nww'ers juist zeer fors groeide.

De grootste toename deed zich voor in de leeftijdsklassen 25-35 jaar en 55-65 jaar. In de eerstgenoemde klasse was de toename verhoudingsgewijs kleiner dan in Nederland. Het aantal nww'ers van 55-65 jaar steeg in het Stedelijk gebied Utrecht wel iets sterker dan landelijk.

In 2012 groeide het aantal nww'ers op ieder beroepsniveau, uitgezonderd het elementaire beroepsniveau. Vergeleken met Nederland nam in het Stedelijk gebied Utrecht het aantal nww'ers op middelbaar, hoger en wetenschappelijk beroepsniveau harder toe. Het aantal nww'ers op lager beroepsniveau daalde minder sterk dan landelijk.

Tabel 26

Aantal niet-werkende werkzoekenden naar werkloosheidsduur, Stedelijk gebied Utrecht, 2008-2012

Bron: UWV Werkbedrijf (bewerking Kamers van Koophandel Gooi-, Eem- en Flevoland en Midden-Nederland).

	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Nederland	Percentage
		Stedelijk gebied Utrecht						
Werkloosheidsduur	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012	2012
0 tot 3 maanden	2.704	60	85	96	100	100	120	2,5
3 tot 6 maanden	1.907	61	94	105	100	100	107	2,6
6 tot 12 maanden	2.191	70	100	111	100	110	104	2,5
12 maanden of meer	4.316	157	138	110	100	102	98	1,9

Tabel 27

Aantal niet-werkende werkzoekenden naar leeftijd, Stedelijk gebied Utrecht, 2008-2012

Bron: UWV Werkbedrijf (bewerking Kamers van Koophandel Gooi-, Eem- en Flevoland en Midden-Nederland).

	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Nederland	Percentage
		Stedelijk gebied Utrecht						
Leeftijdsklasse	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012	2012
15 tot 25 jaar	847	79	103	91	100	101	108	2,1
25 tot 35 jaar	2.463	87	117	110	100	107	111	2,6
35 tot 45 jaar	2.800	109	118	113	100	99	101	2,5
45 tot 55 jaar	2.834	102	104	104	100	100	102	2,2
55 tot 65 jaar	2.174	106	102	100	100	106	104	1,9

Tabel 28
Aantal niet-werkende
werkzoekenden naar
beroepsniveau,
Stedelijk gebied
Utrecht, 2008-2012

Bron: UWV Werkbedrijf
(bewerking Kamers
van Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland).

	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Nederland	Percentage
		Stedelijk gebied Utrecht						
Beroepsniveau	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012	2012
Elementaire beroepen	1.797	116	119	95	100	86	97	1,5
Lagere beroepen	3.158	105	113	105	100	101	106	2,0
Middelbare beroepen	3.027	79	97	105	100	109	109	2,3
Hogere beroepen	2.352	68	90	105	100	112	108	3,8
Wetenschappelijke beroepen	706	80	90	100	100	107	105	5,1
Onbekend ¹⁵	78	-	-	-	-	-	-	3,1

Aantal vacatures op laag beroepsniveau daalt

Bij het UWV Werkbedrijf stonden er in 2012 circa 1.700 vacatures open in het Stedelijk gebied Utrecht. Dit is zo'n 3% van het totaal aantal vacatures in Nederland dat bij het UWV Werkbedrijf bekend is. In 2012 nam het aantal vacatures in het Stedelijk gebied Utrecht met circa 11% af. Een flinke omslag vergeleken met het jaar daarvoor toen het aantal vacatures nog met 9% groeide. Wel daalde het aantal vacatures op landelijk niveau nog sterker dan in het Stedelijk gebied Utrecht.

De daling van het aantal vacatures in 2012 komt volledig op conto van het elementaire en lagere beroepsniveau. Bovendien was deze afname beduidend sterker dan op landelijk niveau. Daarentegen groeide het aantal vacatures op hoger en wetenschappelijk beroepsniveau flink in het Stedelijk gebied Utrecht. In deze regio zijn er verhoudingsgewijs veel vacatures op hoger en wetenschappelijk beroepsniveau.

Tabel 29
Aantal openstaande
vacatures, Stedelijk
gebied Utrecht,
2008-2012

Bron: UWV Werkbedrijf
(bewerking Kamers
van Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland).

Gebied	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Aandeel Stedelijk gebied Utrecht in Nederland (%)
		2008	2009	2010	2011	2012	
Stedelijk gebied Utrecht	1.688	70	68	91	100	89	3,3
Nederland	50.783	97	72	80	100	85	100,0

¹⁵ De indexcijfers voor het aantal openstaande vacatures waarvan het beroepsniveau onbekend is, zijn weggelaten, omdat deze aantallen vacatures om administratieve redenen jaarlijks sterk variëren.

Tabel 30
Aantal openstaande
vacatures naar
beroepsniveau,
2008-2012

Bron: UWV Werkbedrijf
(bewerking Kamers
van Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland).

	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Nederland	Percentage
		Stedelijk gebied Utrecht						
Beroepsniveau	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012	2012
Elementaire beroepen	132	93	118	112	100	55	62	2,2
Lagere beroepen	373	78	80	116	100	58	76	2,6
Middelbare beroepen	768	66	54	86	100	107	93	3,3
Hogere beroepen	371	45	36	33	100	137	114	5,9
Wetenschappelijke beroepen	42	56	19	28	100	131	92	5,3

Spanningsindicator

Krappe arbeidsmarkt op wetenschappelijk en middelbaar beroepsniveau in Midden-Utrecht

In Midden-Utrecht was er in de eerste drie kwartalen van 2012 sprake van een gemiddelde arbeidsmarkt. In Nederland was de arbeidsmarkt ruim. Daar waren er naar verhouding minder openstaande vacatures dan kortstondige werkzoekenden.

In Midden-Utrecht was alleen de arbeidsmarkt op elementair beroepsniveau ruim en in Nederland zelfs zeer ruim. Op wetenschappelijk niveau betrof het een zeer krappe arbeidsmarkt. Op middelbaar beroepsniveau ging het om een krappe arbeidsmarkt. Op landelijk niveau was de arbeidsmarkt-situatie op wetenschappelijk en middelbaar beroepsniveau minder krap.

Tabel 31
Spanningsindicator
arbeidsmarkt,
Midden-Utrecht, 2012
(januari-september)

Bron: UWV Werkbedrijf
(bewerking Kamers
van Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland).

Beroepsniveau	Midden-Utrecht	Nederland
Elementaire beroepen	ruim	zeer ruim
Lagere beroepen	gemiddeld	ruim
Middelbare beroepen	krap	ruim
Hogere beroepen	gemiddeld	ruim
Wetenschappelijke beroepen	zeer krap	krap
Totaal	gemiddeld	ruim

5.3 Verwachtingen van ondernemers

Ieder kwartaal voert het Centraal Bureau voor Statistiek in samenwerking met de Kamers van Koophandel de Conjunctuur-enquête Nederland uit (COEN). Dit is een enquête onder ondernemers die voor diverse indicatoren inzicht geeft in de verwachtingen voor het komende jaar (zie bijlage 'Toelichting economische indicatoren').

Ondernemers zijn minimaal positief over omzet

De ondernemers in het Stedelijk gebied Utrecht zijn nog licht positief over de te behalen omzet in 2013. Per saldo verwacht 0,4% een omzetgroei. Daarmee is de omzetverwachting voor 2013 beduidend minder positief dan de verwachtingen voor 2011 en 2012 waren. Eenzelfde neerwaartse trend is er op landelijk niveau. In heel Nederland verwacht nog maar 0,8% van de ondernemers een toename van de omzet in 2013.

Ondernemers opvallend negatief over verwachte export

De ondernemers in het Stedelijk gebied Utrecht zijn negatief over de verwachte export in 2013. Per saldo denkt 3,5% dat de buitenlandse omzet zal afnemen in 2013. Dit is zeer opvallend, aangezien de exportverwachting in heel Nederland beduidend positiever is. Op landelijk niveau verwachten ondernemers zelfs een herstel van de export. Een oorzaak is het sterke nationale dienstverlenende karakter van de Utrechtse economie, dat vooral in deze stedelijke regio tot uiting komt.

Ondernemers erg somber over verwachte personeelssterkte

Ook zijn de ondernemers in het Stedelijk gebied Utrecht erg somber over de verwachte personeelssterkte. Per saldo denkt maar liefst 19% het personeelsbestand in te moeten krimpen in 2013. Daarmee is de verwachting voor 2013 fors negatiever dan de verwachtingen voor 2011 en 2012 waren. In deze voorgaande twee jaren dachten de ondernemers per saldo het personeelsbestand juist nog te kunnen uitbreiden.

Ondernemers huiverig om te investeren

Per saldo denkt 10,5% van de ondernemers in het Stedelijk gebied Utrecht in 2013 minder te zullen investeren. De ondernemers zijn daarmee negatiever over de verwachte investeringen dan in 2011 en 2012. Landelijk is sprake van eenzelfde beeld, hoewel in Nederland de ondernemers iets minder negatief zijn dan in het Stedelijk gebied Utrecht.

Tabel 32
Verwachtingen
ondernemers voor
omzet, export,
personeelssterkte en
investeringen, Stedelijk
gebied Utrecht,
2011-2013

Bron: COEN, Kamers
van Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

Indicator	Saldo (percentage)					
	Stedelijk gebied Utrecht			Nederland		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Omzet	30,5	14,9	0,4	28,8	11,5	0,8
Export	26,0	8,9	-3,5	29,9	14,5	20,6
Personeelssterkte	19,1	5,7	-19,0	8,0	-3,0	-14,3
Investeringen	6,5	-3,5	-10,5	4,3	-5,3	-8,9

6. Economische ontwikkeling regio Amersfoort

6.1 Bedrijvendynamiek

Vestigingen

Aantal vestigingen onderwijs en zorg groeit sterk

Het aantal bedrijfsvestigingen in de regio Amersfoort groeide in 2012, net als in Nederland, met ieder ongeveer 4%. Daarmee is de groei wel kleiner dan in voorgaande jaren. De ontwikkeling van het aantal vestigingen tussen 2008 en 2013 in de regio Amersfoort laat zien dat vooral het aantal vestigingen in het onderwijs en de zorg stijgt. Ook het aantal vestigingen in de dienstensectoren steeg flink in het afgelopen jaar. Dit is deels te verklaren doordat in deze sectoren vaker mensen voor een bestaan als zzp'er kiezen. Dit is een direct gevolg van de crisis. Mensen komen minder vaak aan de slag in loondienst en kiezen daarom vaak voor zelfstandigheid. Opvallend is dat het aantal vestigingen in de handel in Nederland als geheel gelijk bleef, maar in de regio Amersfoort een bescheiden groei van 3% liet zien.

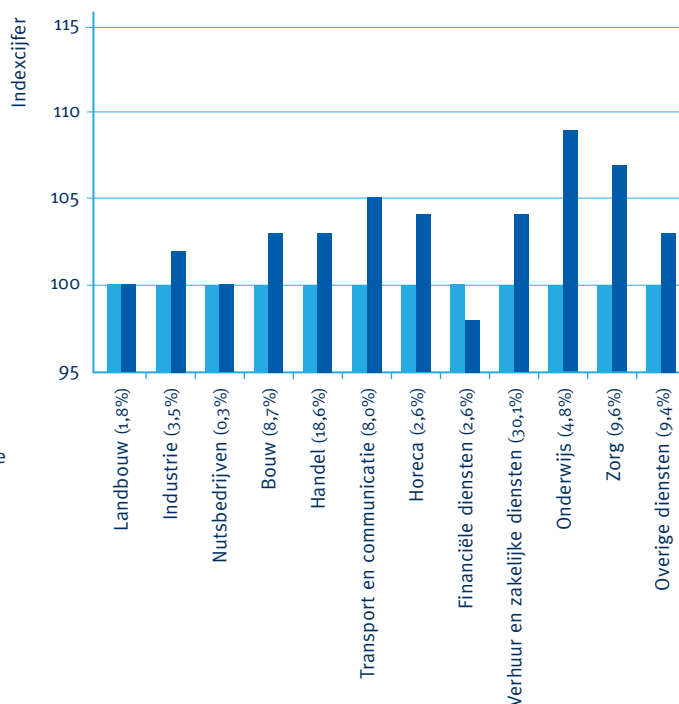
Figuur 24
Ontwikkeling
aantal vestigingen,
regio Amersfoort

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

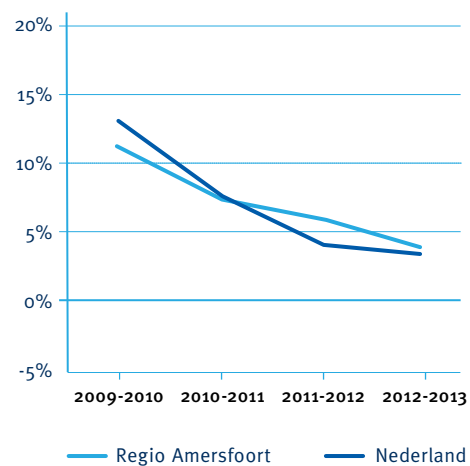
Het percentage achter elke
sector is het aandeel van die
sector in het totaal van de
regio Amersfoort (2013).

■ 2012 ■ 2013

Ontwikkeling vestigingen naar economische sector,
2012 en 2013 (2012 = 100)

Ontwikkeling vestigingen, 2009-2013

Totaal aantal vestigingen regio
Amersfoort 2013: **36.140**
Aandeel regio Amersfoort in Nederland
2013: **2,2%**

Aantal grote bedrijven daalt

Het aantal vestigingen met meer dan vijf werknemers nam in 2012 in de Regio Amersfoort af. Dit effect was het sterkst bij vestigingen met meer dan 250 werknemers. In 2012 daalde dit aantal met 31%. Deze afname vond ook plaats in Nederland, maar is hier minder fors.

Tegelijkertijd vond er een sterke stijging plaats van het aantal vestigingen met één werknemer. Deze groep bedrijven bestaat voornamelijk uit zzp'ers. Het aantal zzp'ers groeit de afgelopen jaren gestaag: deels door een behoefte van mensen aan zelfstandigheid en flexibiliteit, deels door de crisis waardoor veel mensen voor zichzelf beginnen. De groei van het aantal vestigingen met één werknemer wordt daarnaast ook beïnvloed door de veranderde Handelsregisterwet¹⁶ in 2008, die de vrije beroepsbeoefenaren verplichtte zich in te schrijven bij de Kamer van Koophandel.

Tabel 33
Vestigingen naar
grootteklasse, regio
Amersfoort, 2008-2013

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

	Aantal	Indexcijfer (2012 = 100)						Nederland	Percentage
		Regio Amersfoort							
Grootteklasse werkzame personen	2013	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2013	2013
1 wp	20.175	66	74	85	94	100	105	106	2,2
2 t/m 4 wp	6.434	88	90	95	98	100	101	101	2,0
5 t/m 9 wp	1.894	94	96	100	100	100	97	98	2,0
10 t/m 19 wp	1.030	98	98	100	101	100	98	97	2,1
20 t/m 49 wp	582	97	98	99	100	100	96	96	2,1
50 t/m 99 wp	157	97	102	98	98	100	92	95	2,1
100 t/m 249 wp	99	119	118	108	107	100	94	94	2,3
250 en meer wp	38	109	115	111	107	100	69	80	2,4
Overig ¹⁷	5.731	66	72	80	88	100	108	105	3,1
Totaal	36.140	74	79	88	95	100	104	104	2,2

¹⁶ In 2008 wijzigde de Handelsregisterwet. Vrije beroepsbeoefenaren waren toen verplicht zich in te schrijven. Hierdoor nam het aantal bedrijfsvestigingen tussen 2008 en 2010 aanzienlijk toe.

¹⁷ Bedrijfsvestigingen die volgens het Handelsregister van de Kamer van Koophandel geen werknemers hebben of waarvan het aantal werknemers onbekend is.

Starters

Aantal starters daalt

Het aantal starters daalde in 2012 ten opzichte van 2011. Ook in Nederland als daalde het aantal starters, echter deze afname was met 1% minder groot.

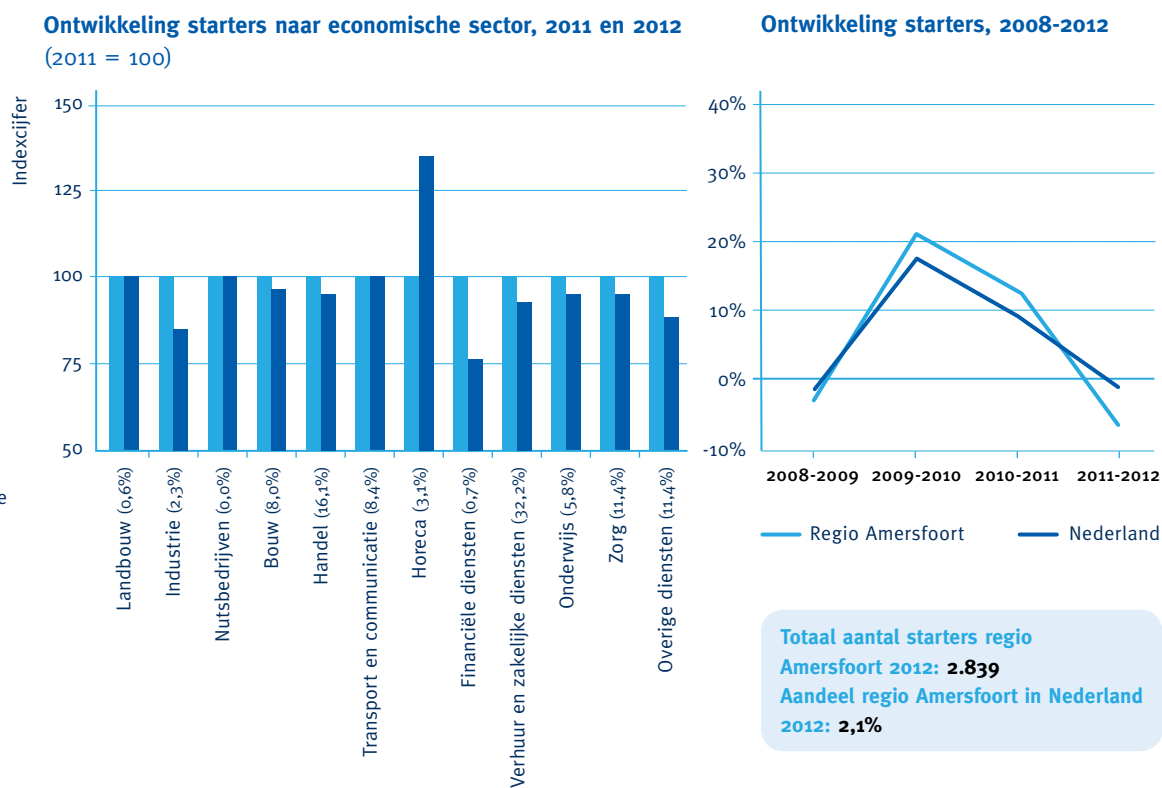
De daling vond met name plaats in de financiële diensten, de verhuur en zakelijke diensten en de industrie. Opvallend is dat er in Nederland als geheel geen sprake was van krimp van het aantal starters in de zakelijke diensten, terwijl er in de Regio Amersfoort een krimp van 7% was.

Figuur 25
Ontwikkeling
aantal starters,
regio Amersfoort

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

Het percentage achter elke
sector is het aandeel van die
sector in het totaal van de
regio Amersfoort (2012).

■ 2011 ■ 2012

Opheffingen

Aantal opheffingen stijgt explosief

In de regio Amersfoort steeg in 2012 het aantal opheffingen met 38% explosief. Landelijk bedroeg de groei van het aantal opheffingen 19%. Deze zeer forse toename is een opvallend gegeven na de geringe stijging in 2011.

De forse toename van het aantal opheffingen deed zich voor in alle sectoren, maar vooral in de bouw, handel en industrie. In de regio Amersfoort lag het aantal opheffingen in deze sectoren verhoudingsgewijs beduidend hoger dan op landelijk niveau. Bij de nutsbedrijven gaat het om slechts een gering aantal vestigingen.

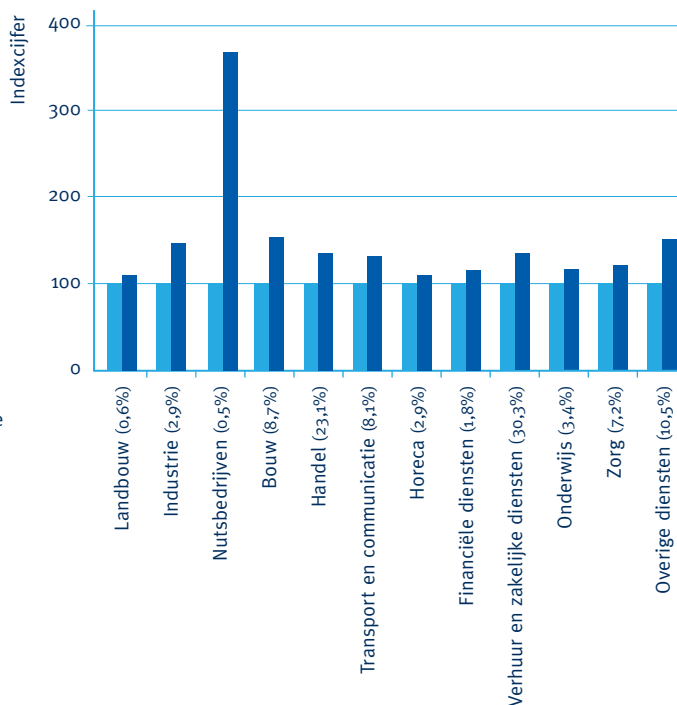
Figuur 26
Ontwikkeling
aantal opheffingen,
regio Amersfoort

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

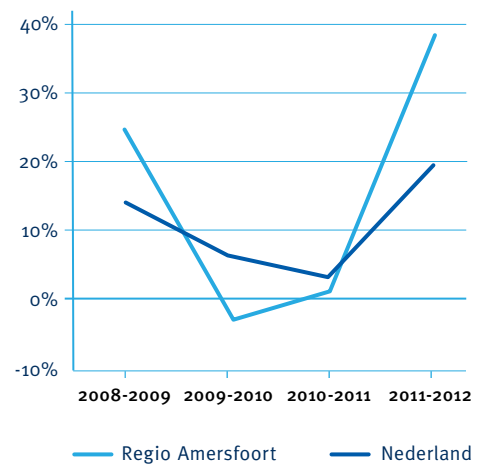
Het percentage achter elke
sector is het aandeel van die
sector in het totaal van de
regio Amersfoort (2012).

■ 2011 ■ 2012

Ontwikkeling opheffingen naar economische sector,
2011 en 2012 (2011 = 100)

Ontwikkeling opheffingen, 2008-2012

Totaal aantal opheffingen regio
Amersfoort 2012: **2.203**
Aandeel regio Amersfoort in Nederland
2012: **2,3%**

Faillissementen

Aantal faillissementen groeit licht

In de regio Amersfoort gingen in 2012 circa 90 bedrijfsvestigingen failliet. Het aantal faillissementen in deze regio groeide met 2%. De toename van het aantal faillissementen was in 2012 kleiner dan in 2011. Het aantal faillissementen nam landelijk met maar liefst 25% toe.

Twee derde van alle faillissementen in 2012 concentreerde zich in de sectoren bouw, handel en verhuur en zakelijk diensten. Vooral in de bouw gingen in 2012 aanzienlijk meer bedrijfsvestigingen failliet dan in 2011. Procentueel gezien steeg het aantal faillissementen ook sterk in de horeca, overige diensten, zorg en nutsbedrijven. Echter, absoluut gezien betrof dit een geringe toename. Verder valt op dat het aantal faillissementen in de sectoren verhuur en zakelijk diensten en industrie in het afgelopen jaar aanzienlijk terugliep, terwijl er in deze sectoren landelijk juist een groei was.

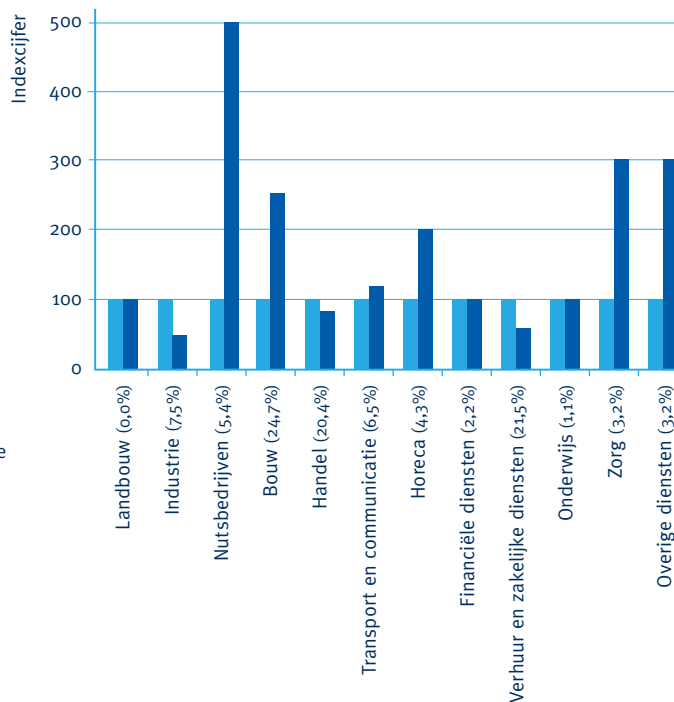
Figuur 27
Ontwikkeling
aantal faillissementen,
regio Amersfoort

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

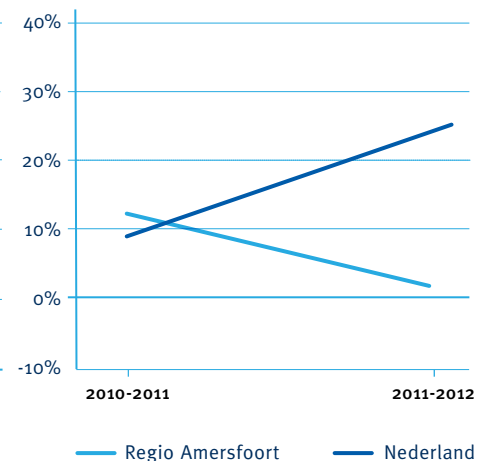
Het percentage achter elke
sector is het aandeel van die
sector in het totaal van de
regio Amersfoort (2012).

■ 2011 ■ 2012

Ontwikkeling faillissementen naar economische sector,
2011 en 2012 (2011 = 100)

Ontwikkeling faillissementen, 2010-2012

Totaal aantal faillissementen regio
Amersfoort 2012: **93**
Aandeel regio Amersfoort in Nederland
2012: **1,4%**

6.2 Werkgelegenheid en arbeidsmarkt

Werkgelegenheid

Werkgelegenheid neemt licht af

In de regio Amersfoort waren in 2012 ruim 166.000 personen werkzaam. Dit is zo'n 2% van het totaal aantal werkzame personen in Nederland. De werkgelegenheid in de regio Amersfoort daalde in 2012 met circa 1%. Waar in 2011 nog sprake was van een banengroei, was er in 2012 opnieuw sprake van een banenverlies. Op nationaal schaalniveau nam de werkgelegenheid in 2012 niet af, maar steeg licht, net als in 2011.

Fors banenverlies in de sector transport en communicatie

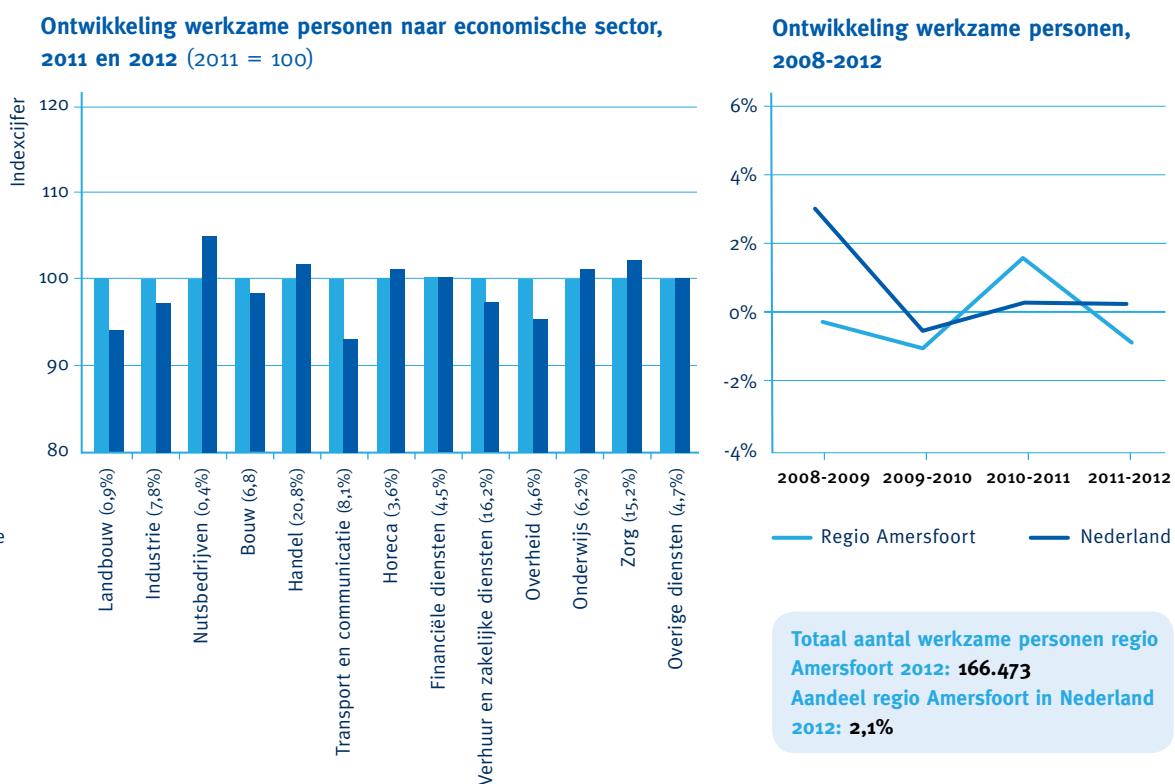
In 8 van de 13 sectoren nam de werkgelegenheid in 2012 af. Het grootste banenverlies deed zich voor in de sectoren transport en communicatie, landbouw, overheid en industrie. Landelijk daalde de werkgelegenheid in deze sectoren ook, echter niet zo fors als in de regio Amersfoort. In de handel en bij de nutsbedrijven groeide het aantal banen sterker dan in Nederland.

Figuur 28
Ontwikkeling aantal
werkzame personen,
regio Amersfoort

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

Het percentage achter elke
sector is het aandeel van die
sector in het totaal van de
regio Amersfoort (2012).

■ 2011 ■ 2012

Beroepsbevolking en werkloosheid

Bruto participatiegraad en werkloosheidspercentage stijgen

De bruto participatiegraad in de regio Amersfoort bedroeg in 2010 circa 70%. Hoewel dit lager is dan op landelijk niveau, nam de bruto participatiegraad in 2009 en 2010 wel toe. De potentiële beroepsbevolking werd kleiner, terwijl de beroepsbevolking juist in omvang groeide.

Deze toename van de beroepsbevolking resulteerde echter vooral in een groei van de werkloze beroepsbevolking. Het aantal personen in de regio Amersfoort dat betaald werk verrichtte, was in 2010 namelijk kleiner dan in 2009. Als gevolg hiervan nam het werkloosheidspercentage in de arbeidsmarktregio Oost-Utrecht toe van 4,1% in 2010 tot 4,9% in 2011. Ondanks deze toename was de werkloosheid in dit gebied nog altijd kleiner dan in Nederland.

Tabel 34
Arbeidsmarkt-
indicatoren, regio
Amersfoort, 2008-2010

Bron: CBS Statline
(bewerking Kamers
van Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland).

	Aantal	Indexcijfer (2009 = 100) en percentage				Percentage
		Regio Amersfoort			Nederland	
Indicator	2010	2008	2009	2010	2010	2010
Potentiële beroepsbevolking	208.200	100	100	99	100	1,9
Beroepsbevolking	149.900	100	100	100	100	1,9
Werkzame beroepsbevolking	143.900	101	100	100	99	1,9
Bruto participatiegraad	70,2%	69,4%	69,3%	70,2%	71,0%	-
Werkloosheidspercentage ¹⁸	4,9%	3,1%	4,1%	4,9%	5,4%	-

Niet-werkende werkzoekenden en vacatures

Aantal niet-werkende werkzoekenden neemt flink toe

In de regio Amersfoort waren er in 2012 circa 7.000 niet-werkzoekende werkzoekenden (nww'ers), ruim 1% van het totaal aantal nww'ers in Nederland. Het aantal werkzoekenden in de regio Amersfoort nam in 2012 met circa 7% flink toe. Dit is een sterkere groei dan op landelijk niveau. Deze flinke toename volgde op een daling van het aantal nww'ers in 2011. De groei van het aantal nww'ers in 2012 was fors, maar niet zo omvangrijk als in 2009.

Tabel 35
Aantal niet-werkende
werkzoekenden, regio
Amersfoort, 2008-2012

Bron: UWV Werkbedrijf
(bewerking Kamers
van Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland).

Gebied	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Aandeel regio Amersfoort in Nederland (%)
		2008	2009	2010	2011	2012	
Regio Amersfoort	7.027	92	102	104	100	107	1,4
Nederland	425.841	91	102	106	100	104	100,0

¹⁸ Voor de regio Oost-Utrecht is het werkloosheidspercentage bepaald aan de hand van het gegeven voor het RPA-gebied Oost-Utrecht.

Aantal jonge en aantal kortstondige niet-werkende werkzoekenden neemt flink toe

De meeste nww'ers in de regio Amersfoort waren in 2012 minimaal 12 maanden werkzoekend. Daarnaast was een kwart van de nww'ers slechts maximaal 3 maanden werkzoekend. Het aantal nww'ers dat in 2012 0-3 maanden werkzoekend was, nam in 2012 met 8% toe. Dit is een vrij forse toename, maar wel beduidend kleiner dan op landelijk niveau. In Nederland nam het aantal nww'ers dat 0 tot 3 maanden werkzoekend was met maar liefst 20% toe in 2012. Het aantal nww'ers dat minimaal 12 maanden werkzoekend is, nam ook aanzienlijk toe, terwijl deze groep op landelijk niveau juist minder omvangrijk werd.

Onderverdeeld naar leeftijdsklasse, blijkt dat bijna driekwart van de nww'ers 35-65 jaar is. Uitgezonderd de klasse 15-25 jaar, nam het aantal nww'ers in de regio Amersfoort in 2012 in iedere leeftijdsklasse toe. Deze groei was in iedere klasse beduidend sterker dan op landelijk niveau. Het aantal nww'ers in de leeftijdsklasse 25-35 jaar groeide maar liefst met 17%.

In de regio Amersfoort nam in 2012 alleen het aantal werkzoekenden op elementair niveau af. Voor de overige beroepsniveaus geldt dat het aantal werkzoekenden groeide. In de regio Amersfoort steeg het aantal werkzoekenden op lager, middelbaar en hoger beroepsniveau sterker dan landelijk. Maar het aantal werkzoekenden op wetenschappelijk niveau nam minder sterk toe dan in Nederland.

Tabel 36

Aantal niet-werkende werkzoekenden naar werkloosheidsduur, regio Amersfoort, 2008-2012

Bron: UWV Werkbedrijf (bewerking Kamers van Koophandel Gooi-, Eem- en Flevoland en Midden-Nederland).

	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)						Percentage
	Regio Amersfoort	Regio Amersfoort						Nederland
Werkloosheidsduur	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012	2012
0 tot 3 maanden	1.777	59	102	98	100	108	120	1,7
3 tot 6 maanden	1.288	49	88	93	100	102	107	1,8
6 tot 12 maanden	1.400	69	89	113	100	111	104	1,6
12 maanden of meer	2.562	150	117	109	100	106	98	1,1

Tabel 37

Aantal niet-werkende werkzoekenden naar leeftijd, regio Amersfoort, 2008-2012

Bron: UWV Werkbedrijf (bewerking Kamers van Koophandel Gooi-, Eem- en Flevoland en Midden-Nederland).

	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)						Percentage
	Regio Amersfoort	Regio Amersfoort						Nederland
Leeftijdsklasse	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012	2012
15 tot 25 jaar	566	68	94	103	100	99	108	1,4
25 tot 35 jaar	1.330	81	99	103	100	117	111	1,4
35 tot 45 jaar	1.643	102	111	112	100	103	101	1,4
45 tot 55 jaar	1.857	87	100	102	100	104	102	1,4
55 tot 65 jaar	1.631	108	101	99	100	109	104	1,5

Tabel 38
Aantal niet-werkende
werkzoekenden naar
beroepsniveau, regio
Amersfoort, 2008-2012

Bron: UWV Werkbedrijf
(bewerking Kamers
van Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland).

	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Nederland	Percentage
		Regio Amersfoort						
Beroepsniveau	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012	2012
Elementaire beroepen	1.182	109	109	102	100	97	97	1,0
Lagere beroepen	1.895	89	101	102	100	109	106	1,2
Middelbare beroepen	2.162	71	91	100	100	110	109	1,6
Hogere beroepen	1.442	66	86	97	100	109	108	2,3
Wetenschappelijke beroepen	307	73	86	89	100	102	105	2,2
Onbekend ¹⁹	39	-	-	-	-	-	-	1,6

Aantal vacatures op laag en wetenschappelijk beroepsniveau neemt af

Bij het UWV Werkbedrijf waren er in 2012 circa 1.100 vacatures bekend in de regio Amersfoort. Dit is zo'n 2% van het totaal aantal vacatures in Nederland dat bij het UWV Werkbedrijf bekend is. Het aantal vacatures in de regio Amersfoort nam in 2012, vergeleken met 2011, met circa 9% af. Deze daling was aanzienlijk kleiner dan in Nederland. Het aantal vacatures daalde zowel op elementair en lager beroepsniveau, als op wetenschappelijk beroepsniveau. Op middelbaar en hoger beroepsniveau nam het aantal vacatures juist toe en beduidend sterker dan op landelijk niveau.

Tabel 39
Aantal openstaande
vacatures, regio
Amersfoort, 2008-2012

Bron: UWV Werkbedrijf
(bewerking Kamers
van Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland).

Gebied	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Aandeel regio Amersfoort in Nederland (%)
		2008	2009	2010	2011	2012	
Regio Amersfoort	1.103	70	54	98	100	91	2,2
Nederland	50.783	97	72	80	100	85	100,0

Tabel 40
Aantal openstaande
vacatures naar
beroepsniveau, regio
Amersfoort, 2008-2012

Bron: UWV Werkbedrijf
(bewerking Kamers
van Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland).

	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Nederland	Percentage
		Regio Amersfoort						
Beroepsniveau	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012	2012
Elementaire beroepen	183	90	46	119	100	78	62	3,0
Lagere beroepen	219	82	75	157	100	58	76	1,5
Middelbare beroepen	517	63	52	61	100	113	93	2,2
Hogere beroepen	177	26	23	30	100	129	114	2,8
Wetenschappelijke beroepen	8	27	27	27	100	73	92	1,0

¹⁹ De indexcijfers voor het aantal openstaande vacatures waarvan het beroepsniveau onbekend is, zijn weggelaten, omdat deze aantallen vacatures om administratieve redenen jaarlijks sterk variëren.

Spanningsindicator

Oost-Utrecht kent vooral op laag beroepsniveau een ruime arbeidsmarkt

In de arbeidsmarktregio Oost-Utrecht was er in de eerste drie kwartalen van 2012, net als in Nederland, sprake van een ruime arbeidsmarkt. De arbeidsmarkt was op elementair, lager en hoger beroepsniveau in Oost-Utrecht en Nederland (zeer) ruim en op wetenschappelijk beroepsniveau krap.

Tabel 41
Spanningsindicator
arbeidsmarkt,
Oost-Utrecht, 2012
(januari-september)

Bron: UWV Werkbedrijf
(bewerking Kamers
van Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland).

Beroepsniveau	Oost-Utrecht	Nederland
Elementaire beroepen	zeer ruim	zeer ruim
Lagere beroepen	ruim	ruim
Middelbare beroepen	gemiddeld	ruim
Hogere beroepen	ruim	ruim
Wetenschappelijke beroepen	krap	krap
Totaal	ruim	ruim

6.3 Verwachtingen van ondernemers

Ieder kwartaal voert het Centraal Bureau voor de Statistiek in samenwerking met de Kamers van Koophandel de Conjunctuurenquête Nederland (COEN) uit. Dit is een enquête onder ondernemers die voor diverse indicatoren inzicht geeft in de verwachtingen voor het komende jaar (zie bijlage 'Toelichting economische indicatoren').

Minder ondernemers verwachten groei omzet

Per saldo verwacht 1,8% van de ondernemers in de regio Amersfoort dat de omzet zal groeien in 2013. Daarmee is de omzetverwachting voor 2013 minder positief dan voor 2011 en 2012.

De ondernemers in de regio Amersfoort hebben min of meer dezelfde omzetverwachting voor 2013 als op landelijk niveau. In 2011 en 2012 waren de ondernemers uit de regio Amersfoort duidelijk minder positief over de omzetverwachting dan op landelijk niveau.

Ruim 30% van ondernemers verwacht exportgroei

De ondernemers in de regio Amersfoort hebben in 2013 hoge verwachtingen van de export. Per saldo verwacht maar liefst 31,5% een exportgroei. Dit is een aanzienlijk betere verwachting dan die voor 2011 en 2012.

Ook in heel Nederland verwachten de ondernemers in 2013 een opleving van de export. Veel ondernemers in de regio Amersfoort zijn positiever over de export dan op landelijk niveau, terwijl dit in 2011 en 2012 nog andersom was.

Ondernemers verwachten inkrimping personeelsbestand

Ondanks de positieve omzet- en exportverwachtingen zijn de ondernemers in de regio Amersfoort voor 2013 een stuk somberder over de verwachte personeelssterkte. Per saldo denkt 16,6% het personeelsbestand in te moeten krimpen. Dit is een verslechtering ten opzichte van 2011 en 2012.

De ondernemers in de regio Amersfoort zijn iets negatiever over de verwachte personeelssterkte dan in Nederland.

Ondernemers blijven huiverig om te investeren

De ondernemers in de regio Amersfoort zijn ook negatief over de verwachte investeringen in 2013. Per saldo denkt 10,4% minder te zullen investeren. Deze verwachting is nagenoeg gelijk aan die voor 2012, maar wel duidelijk slechter dan in 2011. Ook in Nederland zijn ondernemers in 2013, net als in 2012, per saldo huiverig om te investeren.

Tabel 42
Verwachtingen
ondernemers voor
omzet, export,
personeelssterkte en
investerings, regio
Amersfoort, 2011-2013

Bron: COEN, Kamers
van Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

Indicator	Saldo (percentage)					
	Regio Amersfoort			Nederland		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Omzet	23,2	4,6	1,8	28,8	11,5	0,8
Export	16,9	11,2	31,5	29,9	14,5	20,6
Personeelssterkte	6,0	-11,1	-16,6	8,0	-3,0	-14,3
Investerings	6,2	-10,8	-10,4	4,3	-5,3	-8,9

7. Economische ontwikkeling Heuvelrug & Vallei

7.1 Bedrijvendynamiek

Vestigingen

Aantal vestigingen blijft licht stijgen

In de Heuvelrug & Vallei nam het aantal vestigingen in 2012 met 4% toe. Hiermee laat de regio dezelfde groei als Nederland zien. De groei vond met name plaats in de transport en communicatie, verhuur en zakelijke diensten, onderwijs en zorg. Ook bij nutsbedrijven is een sterke groei te zien, maar het gaat om slechts een gering aantal vestigingen. In de dienstensectoren is de stijging vooral te verklaren door het groeiend aantal zelfstandigen. Dit is deels te verklaren doordat in deze sectoren vaker mensen voor een bestaan als zzp'er kiezen. Dit is een direct gevolg van de crisis. Mensen komen minder vaak aan de slag in loondienst en kiezen daarom vaak voor zelfstandigheid.

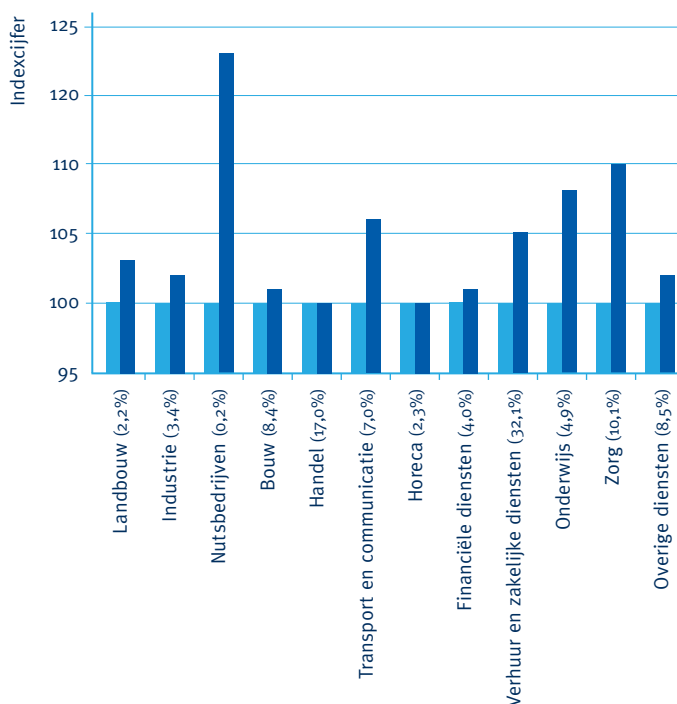
Figuur 29
Ontwikkeling
aantal vestigingen,
Heuvelrug & Vallei

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

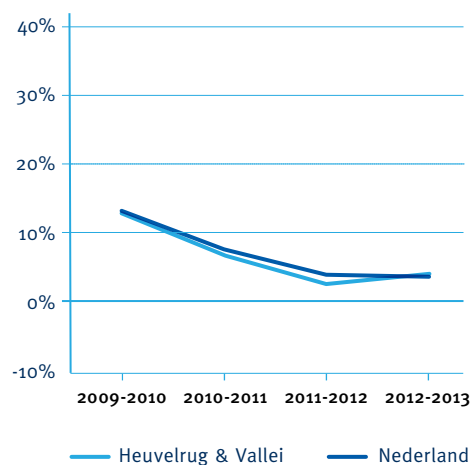
Het percentage achter elke
sector is het aandeel van
die sector in het totaal van
Heuvelrug & Vallei (2012).

■ 2011 ■ 2012

Ontwikkeling vestigingen naar economische sector,
2011 en 2012 (2011 = 100)

Ontwikkeling vestigingen, 2009-2013

Totaal aantal vestigingen
Heuvelrug & Vallei 2012: **28.097**
Aandeel Heuvelrug & Vallei in
Nederland 2012: **1,7%**

Aantal grote bedrijven daalt

Het aantal grote vestigingen daalde in de regio Heuvelrug & Vallei in 2012. Met name in de grootteklasse 250 en meer werkzame personen was de daling fors: 45%. Opvallend is dat in de categorie 100 tot en met 249 werkzame personen het aantal vestigingen juist steeg met 4%, tegen de landelijk trend in.

Het aantal vestigingen met één werknemer groeide in 2012 met 6%. Dit komt deels door een groeiende behoefte van mensen om zelfstandig en flexibel te werken. Aan de andere kant zijn er ook steeds meer mensen die uit noodzaak voor zichzelf beginnen. Ook de gewijzigde Handelsregisterwet²⁰ van 2008 draagt bij aan deze groei, aangezien vrije beroepsbeoefenaren verplicht worden zich te registreren bij de Kamer van Koophandel.

Tabel 43
Vestigingen naar
grootteklasse,
Heuvelrug & Vallei,
2008-2013

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

	Aantal	Indexcijfer (2012 = 100)						Percentage	
	Heuvelrug & Vallei	Heuvelrug & Vallei						Nederland	Aandeel Heuvelrug & Vallei in Nederland
Grootteklasse werkzame personen	2013	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2013	2013
1 wp	16.063	69	77	90	97	100	106	106	1,8
2 t/m 4 wp	5.005	90	92	98	101	100	100	101	1,5
5 t/m 9 wp	1.457	96	96	100	100	100	99	98	1,5
10 t/m 19 wp	682	94	95	99	101	100	95	97	1,4
20 t/m 49 wp	339	92	94	95	98	100	92	96	1,2
50 t/m 99 wp	101	114	119	107	107	100	94	95	1,3
100 t/m 249 wp	54	117	125	119	115	100	104	94	1,3
250 en meer wp	12	114	118	105	105	100	55	80	0,7
Overig ²¹	4.384	68	74	84	94	100	105	105	2,3
Totaal	28.097	76	81	91	98	100	104	104	1,7

²⁰ In 2008 wijzigde de Handelsregisterwet. Vrije beroepsbeoefenaren waren toen verplicht zich in te schrijven. Hierdoor nam het aantal bedrijfsvestigingen tussen 2008 en 2010 aanzienlijk toe.

²¹ Bedrijfsvestigingen die volgens het Handelsregister van de Kamer van Koophandel geen werknemers hebben of waarvan het aantal werknemers onbekend is.

Starters

Aantal starters neemt toe

Tegen de landelijke trend in steeg het aantal starters in de Heuvelrug & Vallei in 2012 met 5%. Dit komt met name door de stijging van het aantal starters in de handel (29%), horeca (31%) en financiële diensten (25%). Ook in de landbouw is de groei van het aantal starters hoog. In absolute termen gaat het hier echter om zeer lage aantallen.

Ook zijn er sectoren waar het aantal starters in 2012 ten opzichte van 2011 daalde. In de industrie was met 10% de sterkste daling te zien, gevolgd door de overige diensten met een daling van 9%. Ook in het onderwijs en de zorg nam het aantal starters af.

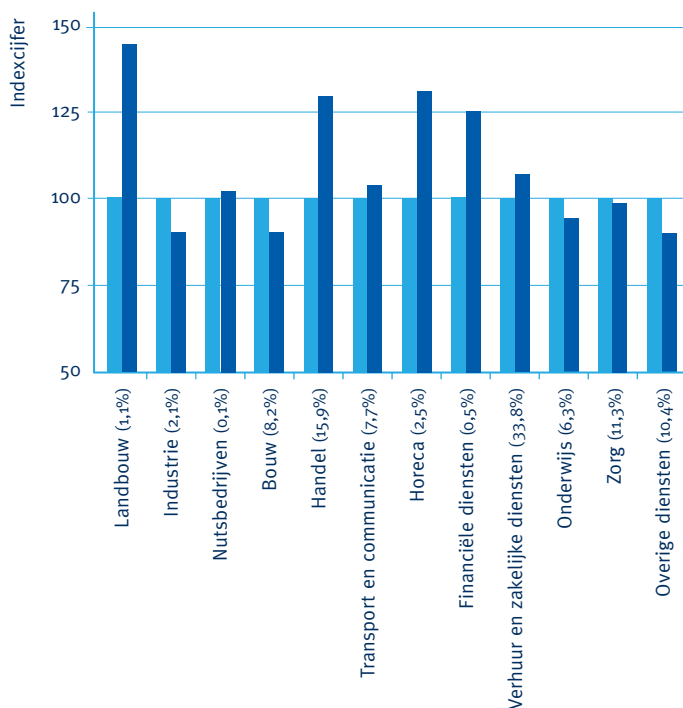
Figuur 30
Ontwikkeling
aantal starters,
Heuvelrug & Vallei

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

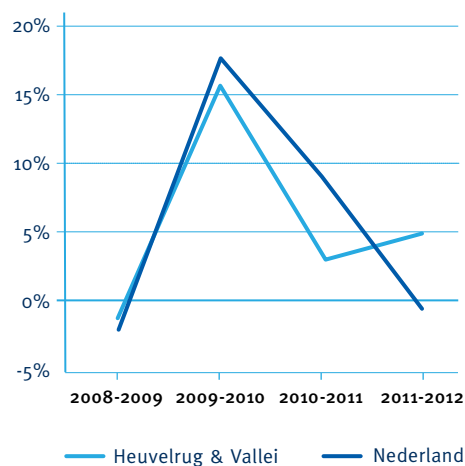
Het percentage achter elke
sector is het aandeel van
die sector in het totaal van
Heuvelrug & Vallei (2012).

■ 2011 ■ 2012

Ontwikkeling starters naar economische sector, 2011 en 2012
(2011 = 100)

Ontwikkeling starters, 2008-2012

Totaal aantal starters Heuvelrug &
Vallei 2012: **2.052**
Aandeel Heuvelrug & Vallei in
Nederland 2012: **1,5%**

Opheffingen

Aantal opheffingen neemt flink toe

Het aantal opheffingen in Heuvelrug & Vallei groeide in 2012 met 21%. Deze toename is min of meer gelijk aan die op landelijk niveau. Dit is een zeer opvallende ontwikkeling aangezien het aantal opheffingen van 2010 op 2011 vrijwel gelijk bleef.

In de sectoren verhuur en zakelijk diensten en industrie nam het aantal opheffingen in Heuvelrug & Vallei het meest toe. Deze toename was beduidend sterker dan in Nederland. In de regio waren er ook in de bouw en handel flink meer opheffingen. Alleen in de horeca en het onderwijs nam het aantal opheffingen af.

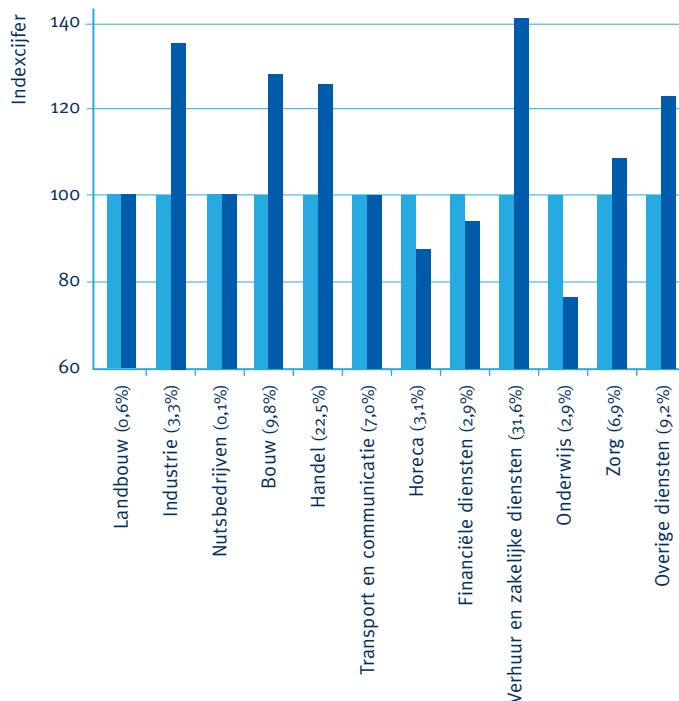
Figuur 31
Ontwikkeling
aantal opheffingen,
Heuvelrug & Vallei

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

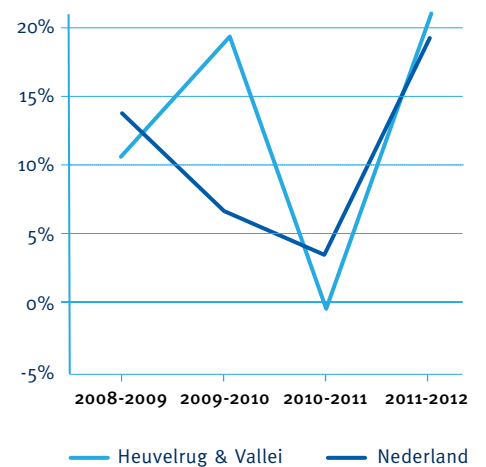
Het percentage achter elke
sector is het aandeel van
die sector in het totaal van
Heuvelrug & Vallei (2012).

■ 2011 ■ 2012

Ontwikkeling opheffingen naar economische sector, 2011 en 2012
(2011 = 100)

Ontwikkeling opheffingen, 2008-2012

Totaal aantal opheffingen Heuvelrug & Vallei 2012: 1.527
Aandeel Heuvelrug & Vallei in Nederland 2012: 1,6%

Faillissementen

Aantal faillissementen neemt sterk toe

In 2012 gingen 96 bedrijfsvestigingen failliet in de regio Heuvelrug & Vallei. Dit zijn maar liefst 50% meer faillissementen dan in 2011. Op landelijk niveau was de toename van het aantal faillissementen ook fors, maar met 25% beduidend minder sterk.

In veel sectoren nam het aantal failliet verklaarde vestigingen toe, vooral in de horeca en financiële diensten. Absoluut gezien gingen de meeste bedrijven bankroet in de handel.

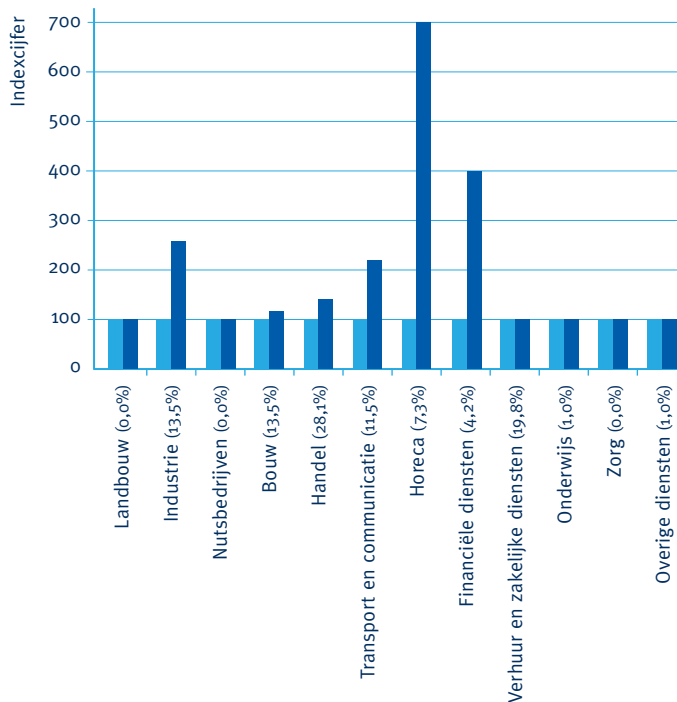
Figuur 32
Ontwikkeling
aantal faillissementen,
Heuvelrug & Vallei

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

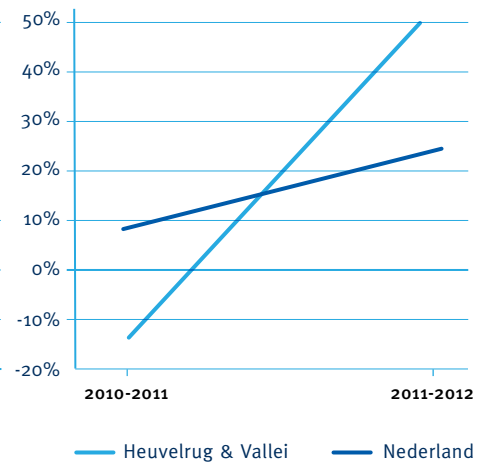
Het percentage achter elke
sector is het aandeel van
die sector in het totaal van
Heuvelrug & Vallei (2012).

■ 2011 ■ 2012

Ontwikkeling faillissementen naar economische sector,
2011 en 2012 (2011 = 100)

Ontwikkeling faillissementen, 2010-2012

Totaal aantal faillissementen Heuvelrug & Vallei 2012: 96
Aandeel Heuvelrug & Vallei in Nederland 2012: 1,2%

7.2 Werkgelegenheid en arbeidsmarkt

Werkgelegenheid

Aantal werkzame personen neemt af

In de regio Heuvelrug & Vallei waren er in 2012 ruim 116.000 personen werkzaam. Dit is zo'n 1% van het totaal aantal werkzame personen in Nederland. Ten opzichte van 2011 nam de werkgelegenheid in Heuvelrug & Vallei in 2012 met circa 3% flink af. Hierdoor ging de kleine banengroei die zich in 2011 voordeed weer teniet. Bovendien is de werkgelegenheidsontwikkeling in Heuvelrug & Vallei in 2012 beduidend negatiever dan in Nederland. Landelijk was er namelijk sprake van een zeer lichte banengroei.

In bijna alle sectoren daalt de werkgelegenheid

In maar liefst 11 van de 13 onderscheiden sectoren in Heuvelrug & Vallei nam de werkgelegenheid in 2012 af. Het banenverlies was het grootst in de sectoren landbouw, transport en communicatie en bouw. Opvallend is dat in nagenoeg alle sectoren het banenverlies verhoudingsgewijs groter was dan in Nederland. Alleen in de sector financiën nam het aantal banen in Heuvelrug & Vallei enigszins toe.

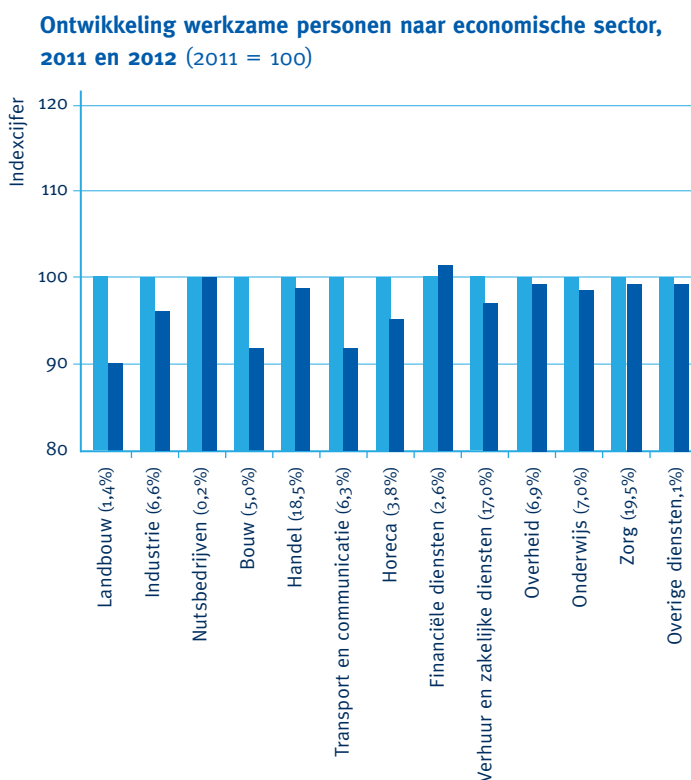
Figuur 33

Ontwikkeling aantal werkzame personen, Heuvelrug & Vallei

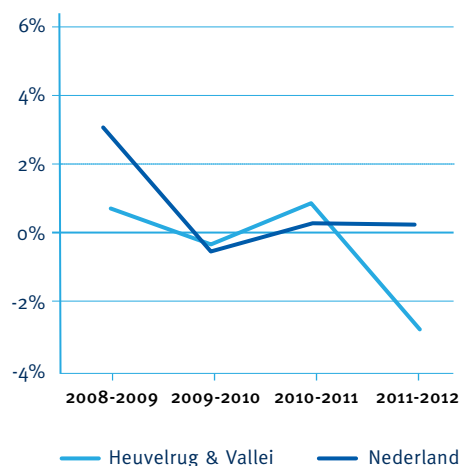
Bron: Kamers van Koophandel Gooi-, Eem- en Flevoland en Midden-Nederland.

Het percentage achter elke sector is het aandeel van die sector in het totaal van Heuvelrug & Vallei (2012).

■ 2011 ■ 2012

Ontwikkeling werkzame personen, 2008-2012

Totaal aantal werkzame personen
 Heuvelrug & Vallei 2012: **166.339**
 Aandeel Heuvelrug & Vallei in
 Nederland 2012: **1,4%**

Beroepsbevolking en werkloosheid

(Potentiële) beroepsbevolking krimpt

In de regio Heuvelrug & Vallei nam het arbeidspotentieel in 2010 af tot 163.700 personen. Circa 115.900 personen verrichtte in 2010 betaald werk of was hiernaar actief op zoek. Dit is 1% minder dan in 2009. Als gevolg hiervan nam ook de bruto participatiegraad licht af tot 70,7%. Dit is min of meer gelijk aan de bruto participatiegraad op landelijk niveau.

Verder steeg het werkloosheidspercentage in de arbeidsmarktregio Midden-Utrecht in de periode 2008-2010 aanzienlijk en bedroeg in 2010 4,6%. Wel was de werkloosheid nog kleiner dan in Nederland.

Tabel 44
Arbeidsmarkt-
indicatoren, Heuvelrug
& Vallei, 2008-2010

Bron: CBS Statline
(bewerking Kamers
van Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland).

	Aantal	Indexcijfer (2009 = 100) en percentage				Percentage
		Heuvelrug & Vallei			Nederland	
Indicator	2010	2008	2009	2010	2010	2010
Potentiële beroepsbevolking	163.700	100	100	99	100	1,5
Beroepsbevolking	115.900	100	100	99	100	1,5
Werkzame beroepsbevolking	110.500	100	100	98	99	1,5
Bruto participatiegraad	70,7%	70,6%	71,1%	70,7%	71,0%	-
Werkloosheidspercentage ²²	4,6%	3,3%	4,1%	4,6%	5,4%	-

Niet-werkende werkzoekenden en vacatures

Aantal niet-werkende werkzoekenden stabiliseert

In de regio Heuvelrug & Vallei waren er in 2012 circa 5.300 niet werkende werkzoekenden (nww'ers), ongeveer 1% van het totaal aantal nww'ers in Nederland. Het is opvallend dat het aantal nww'ers in Heuvelrug & Vallei licht daalde ten opzichte van 2011, terwijl in Nederland het aantal nww'ers groeide. In Heuvelrug & Vallei daalde het aantal nww'ers zelfs zeer licht. In 2009 en 2010 steeg het aantal nww'ers in de regio nog fors.

Tabel 45
Aantal niet-werkende
werkzoekenden,
Heuvelrug & Vallei,
2008-2012

Bron: UWV Werkbedrijf
(bewerking Kamers
van Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland).

Gebied	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Aandeel Heuvelrug & Vallei in Nederland (%)
		2008	2009	2010	2011	2012	
Heuvelrug & Vallei	5.290	82	92	103	100	100	1,1
Nederland	425.841	91	102	106	100	104	100,0

²² Voor de regio Midden-Utrecht is het werkloosheidspercentage bepaald aan de hand van het gegeven voor het RPA-gebied Midden-Utrecht

Aantal kortstondige en aantal niet-werkende werkzoekenden neemt toe

In 2012 nam het aantal nww'ers in Heuvelrug & Vallei dat kortstondig werkzoekend was flink toe. Wel was deze toename verhoudingsgewijs kleiner dan in Nederland. Verder nam het aantal nww'ers dat minimaal 12 maanden werkzoekend was juist aanzienlijk af.

Het aantal jonge nww'ers (15-25 jaar en 25-35 jaar) groeide, net als op landelijk niveau, flink. Ook het aantal nww'ers van 55-65 jaar steeg. Maar het aantal nww'ers van middelbare leeftijd (35-45 jaar en 45-55 jaar) nam juist flink af. In 2012 nam, net als in 2011, het aantal nww'ers op wetenschappelijk beroepsniveau af in Heuvelrug & Vallei. Dit is een opvallend gegeven aangezien op landelijk niveau het aantal nww'ers op wetenschappelijk niveau juist weer aanzienlijk groeide. Het aantal nww'ers op lager, middelbaar en hoger beroepsniveau nam licht toe in Heuvelrug & Vallei, terwijl de landelijke groei in deze klassen beduidend omvangrijker was.

Tabel 46
Aantal niet-werkende werkzoekenden naar werkloosheidsduur, Heuvelrug & Vallei, 2008-2012

Bron: UWV Werkbedrijf (bewerking Kamers van Koophandel Gooi-, Eem- en Flevoland en Midden-Nederland).

	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Nederland	Percentage
	Heuvelrug & Vallei	Heuvelrug & Vallei						Aandeel Heuvelrug & Vallei in Nederland
Werkloosheidsduur	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012	2012
0 tot 3 maanden	1.120	74	107	110	100	116	120	1,1
3 tot 6 maanden	715	57	98	108	100	93	107	1,0
6 tot 12 maanden	1.047	54	82	108	100	104	104	1,2
12 maanden of meer	2.408	103	88	96	100	94	98	1,1

Tabel 47
Aantal niet-werkende werkzoekenden naar leeftijd, Heuvelrug & Vallei, 2008-2012

Bron: UWV Werkbedrijf (bewerking Kamers van Koophandel Gooi-, Eem- en Flevoland en Midden-Nederland).

	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Nederland	Percentage
	Heuvelrug & Vallei	Heuvelrug & Vallei						Aandeel Heuvelrug & Vallei in Nederland
Leeftijdsklasse	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012	2012
15 tot 25 jaar	421	61	99	109	100	109	108	1,1
25 tot 35 jaar	929	64	89	100	100	109	111	1,0
35 tot 45 jaar	1.145	87	98	109	100	91	101	1,0
45 tot 55 jaar	1.435	82	87	101	100	96	102	1,1
55 tot 65 jaar	1.360	93	90	98	100	103	104	1,2

Tabel 48
Aantal niet-werkende
werkzoekenden naar
beroepsniveau,
Heuvelrug & Vallei,
2008-2012

Bron: UWV Werkbedrijf
(bewerking Kamers
van Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland).

	Aantal Heuvelrug & Vallei	Indexcijfer (2011 = 100)					Nederland	Percentage Aandeel Heuvelrug & Vallei in Nederland
		2008	2009	2010	2011	2012		
Beroepsniveau	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012	2012
Elementaire beroepen	992	94	97	94	100	95	97	0,8
Lagere beroepen	1.632	79	91	100	100	102	106	1,0
Middelbare beroepen	1.453	68	83	105	100	102	109	1,1
Hogere beroepen	929	69	88	101	100	101	108	1,5
Wetenschappelijke beroepen	257	100	98	109	100	94	105	1,9
Onbekend ²³	27	-	-	-	-	-	-	1,1

Aantal vacatures daalt fors

Bij het UWV Werkbedrijf stonden er in 2012 meer dan 400 vacatures open in de regio Heuvelrug & Vallei. Dit is zo'n 1% van het totaal aantal vacatures in Nederland dat bij het UWV Werkbedrijf bekend is. Het aantal vacatures in de regio daalde in 2012 met maar liefst 30%. Dit is een zeer forse afname aangezien de daling op landelijk niveau 'slechts' 15% betrof. De afname van het aantal vacatures in Heuvelrug & Vallei in 2012 is des te opvallend omdat het aantal vacatures in 2011 juist nog fors groeide.

De flinke daling van het aantal vacatures deed zich hoofdzakelijk voor op elementair en lager beroepsniveau. Het aantal vacatures op hoger en wetenschappelijk beroepsniveau groeide nog wel licht.

Tabel 49
Aantal openstaande
vacatures, Heuvelrug &
Vallei, 2008-2012

Bron: UWV Werkbedrijf
(bewerking Kamers
van Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland).

Gebied	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Aandeel Heuvelrug & Vallei in Nederland (%)
		2008	2009	2010	2011	2012	
Gebied	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012
Heuvelrug & Vallei	427	100	59	77	100	70	0,8
Nederland	50.783	97	72	80	100	85	100,0

²³ De indexcijfers voor het aantal openstaande vacatures waarvan het beroepsniveau onbekend is, zijn weggelaten, omdat deze aantallen vacatures om administratieve redenen jaarlijks sterk variëren.

Tabel 50
Aantal openstaande vacatures naar beroepsniveau, Heuvelrug & Vallei, 2008-2012

Bron: UWV Werkbedrijf (bewerking Kamers van Koophandel Gooi-, Eem- en Flevoland en Midden-Nederland).

	Aantal Heuvelrug & Vallei	Indexcijfer (2011 = 100)					Nederland	Percentage Aandeel Heuvelrug & Vallei in Nederland
		Heuvelrug & Vallei						
Beroepsniveau	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012	2012
Elementaire beroepen	33	99	58	102	100	31	62	0,5
Lagere beroepen	109	114	88	100	100	59	76	0,8
Middelbare beroepen	187	113	50	61	100	83	93	0,8
Hogere beroepen	77	49	28	50	100	104	114	1,2
Wetenschappelijke beroepen	21	10	20	25	100	105	92	2,7

Spanningsindicator

Krappe arbeidsmarkt op wetenschappelijk en middelbaar beroepsniveau

In Midden-Utrecht was er in de eerste drie kwartalen van 2012 sprake van een gemiddelde arbeidsmarkt. In Nederland was de arbeidsmarkt ruim. Daar waren er naar verhouding minder openstaande vacatures dan kortstondige werkzoekenden.

In Midden-Utrecht was alleen de arbeidsmarkt op elementair beroepsniveau ruim en, in Nederland zelfs zeer ruim. Op wetenschappelijk niveau betrof het een zeer krappe arbeidsmarkt. Op middelbaar beroepsniveau ging het om een krappe arbeidsmarkt. Op landelijk niveau was de arbeidsmarktsituatie op wetenschappelijk en middelbaar beroepsniveau minder krap.

Tabel 51
Spanningsindicator arbeidsmarkt, Midden-Utrecht, 2012 (januari-september)

Bron: UWV Werkbedrijf (bewerking Kamers van Koophandel Gooi-, Eem- en Flevoland en Midden-Nederland).

Beroepsniveau	Midden-Utrecht	Nederland
Elementaire beroepen	ruim	zeer ruim
Lagere beroepen	gemiddeld	ruim
Middelbare beroepen	krap	ruim
Hogere beroepen	gemiddeld	ruim
Wetenschappelijke beroepen	zeer krap	krap
Totaal	gemiddeld	ruim

7.3 Verwachtingen van ondernemers

Ieder kwartaal voert het Centraal Bureau voor Statistiek in samenwerking met de Kamers van Koophandel de Conjunctuurenquête Nederland (COEN) uit. Dit is een enquête onder ondernemers die voor diverse indicatoren inzicht geeft in de verwachtingen voor het komende jaar (zie bijlage 'Toelichting economische indicatoren').

Ondernemers flink negatief over verwachte omzet

De ondernemers in Heuvelrug & Vallei zijn zeer negatief over de omzet die zij in 2013 verwachten te behalen. Per saldo denkt 14,2% dat de omzet zal dalen. De omzetverwachting voor 2011 en 2012 was flink positiever. Ook is deze omzetverwachting van de ondernemers in Heuvelrug & Vallei fors slechter dan op landelijk niveau. Hoewel ondernemers in heel Nederland voor 2013 ook minder positief zijn over de omzet dan in de voorgaande jaren, is de teruggang niet zo groot als in Heuvelrug & Vallei.

Ondernemers positief over verwachte export

Daarentegen zijn de ondernemers in Heuvelrug & Vallei wel weer beduidend positief over de verwachte export. Per saldo denkt 13,3% dat de buitenlandse omzet zal groeien in 2013. Dit is een betere verwachting dan voor 2011 en 2012. Desondanks is de exportverwachting van de ondernemers in Heuvelrug & Vallei wel minder positief dan op landelijk niveau.

Ondernemers erg somber over verwachte personeelssterkte

Over de personeelssterkte zijn de ondernemers in Heuvelrug & Vallei echter erg negatief. Per saldo vermoedt maar liefst 20,2% van de ondernemers dat zij het personeelsbestand in 2013 moeten inkrimpen. Deze verwachting is nog negatiever dan de verwachtingen voor 2011 en 2012 waren. Bovendien is deze verwachting van ondernemers in Heuvelrug & Vallei negatiever dan die op landelijk niveau.

Ondernemers blijven huiverig om te investeren

De ondernemers in Heuvelrug & Vallei zijn in 2013, net als in 2012, huiverig om te investeren. Per saldo denkt 10,7% in 2013 minder te zullen investeren. Daarmee doen de ondernemers in Heuvelrug & Vallei niet veel onder voor de ondernemers in heel Nederland.

Tabel 52
Verwachtingen
ondernemers voor
omzet, export,
personeelssterkte
en investeringen,
Heuvelrug & Vallei,
2011-2013

Indicator	Saldo (percentage)					
	Heuvelrug & Vallei			Nederland		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Omzet	17,5	6,6	-14,2	28,8	11,5	0,8
Export	7,2	9,4	13,3	29,9	14,5	20,6
Personeelssterkte	-7,5	-14,1	-20,2	8,0	-3,0	-14,3
Investeringen	6,7	-13,3	-10,7	4,3	-5,3	-8,9

Bron: COEN, Kamers van Koophandel Gooi-, Eem- en Flevoland en Midden-Nederland.

1. Gemeenten per deelregio

Utrecht-West

De Ronde Venen
Lopik
Montfoort
Oudewater
Stichtse Vecht
Woerden

Stedelijk gebied Utrecht

Bunnik
Houten
Ijsselstein
Nieuwegein
Utrecht
Vianen

Regio Amersfoort

Amersfoort
Baarn
Bunschoten
Eemnes
Leusden
Nijkerk (*provincie Gelderland*)
Soest
Woudenberg

Heuvelrug & Vallei

De Bilt
Rhenen
Utrechtse Heuvelrug
Veenendaal
Wijk bij Duurstede
Zeist

De gemeente Renswoude (provincie Utrecht) is in deze monitor niet toebedeeld aan een regio (deze gemeente is geen onderdeel van het economische samenwerkingsverband regio Amersfoort). De cijfers voor Renswoude zijn vanzelfsprekend wel opgenomen in de indicatoren voor de provincie Utrecht.

2. Afbakening economische sectoren

De sectorale afbakening in deze monitor is gebaseerd op de nieuwe Standaard Bedrijfsindeling (SBI 2008) van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Daarbij is uitgegaan van de verschillende secties (A t/m T). Voor deze monitor zijn enkele van deze secties samengevoegd of buiten beschouwing gelaten.

Economische sectoren	Secties volgens SBI 2008
Landbouw	A
Industrie	C en D
Nutsbedrijven	E
Bouw	F
Handel	G
Transport en communicatie	H en J
Horeca	I
Financiële diensten	K
Verhuur en zakelijke diensten	L, M en N
Overheid	O
Onderwijs	P
Zorg	Q
Overige diensten	R en S

De sector delfstoffenwinning (B) is in deze monitor buiten beschouwing gelaten. Hiertoe is besloten, omdat dit in de provincie Utrecht een zeer kleiner sector is, die nauwelijks bijdraagt aan de economie.

3. Toelichting economische indicatoren

Arbeidsproductiviteit

De verhouding tussen de waarde van de productie en het aantal uren arbeid dat gebruikt is om die productie tot stand te brengen.

Bedrijfsgrootte

Het aantal werkzame personen dat werkzaam is voor een vestiging. Deze bedrijfsgrootte kan worden gegroepeerd naar verschillende grootteklassen. Daaruit blijkt hoeveel vestigingen er in een bepaalde grootteklasse actief zijn.

Beroepsbevolking

Alle personen (15 tot en met 64 jaar), woonachtig in een bepaald gebied, die tenminste twaalf uur per week werken, of werk hebben aanvaard waardoor ze tenminste twaalf uur per week gaan werken of verklaren tenminste twaalf uur per week te willen werken, daarvoor beschikbaar te zijn en activiteiten te ontplooiën om werk voor ten minste twaalf uur per week te vinden.

Bruto participatiegraad

Het aandeel van de beroepsbevolking in de potentiële beroepsbevolking, uitgedrukt in procenten.

COEN

De Conjunctuurenquête Nederland (COEN) ondervraagt elk kwartaal ondernemers over onderwerpen die hen aangaan. Hierbij wordt gevraagd naar ervaringen van het afgelopen kwartaal en verwachtingen voor het lopende kwartaal en komende jaar. Deze rapportage werkt met saldo's. Een saldo ontstaat door het percentage ondernemers dat hun ervaring of verwachting als negatief ziet, af te trekken van het percentage dat zijn ervaring of verwachting als positief ziet. Als bijvoorbeeld 10% van de ondernemers een dalende omzet had, en 20% een stijgende omzet, ontstaat een saldo van +10%. Het saldo geeft in één oogopslag weer of de stemming onder ondernemers positief of negatief is en in welke mate.

In deze monitor is voor de regio Amersfoort uitgegaan van de COEN-gegevens voor de regio Eemland. Dit is de regio Amersfoort exclusief de gemeente Nijkerk, maar inclusief de gemeenten Renswoude en Scherpenzeel.

Export

De verkochte hoeveelheid goederen en diensten (uitgedrukt in euro's) door het bedrijfsleven in het buitenland.

Faillissementen

Het aantal faillissementen op vestigingsniveau (en dus niet op het niveau van ondernemingen). Hierbij kan onderscheid worden gemaakt naar zowel hoofd-, als nevenvestigingen.

Niet-werkende werkzoekenden

Personen van 15 tot en met 64 jaar die bij het UWV Werkbedrijf als werkzoekende staan ingeschreven en die niet of minder dan 12 uur per week werken.

Omzet

Het totaalbedrag (uitgedrukt in euro's) van de verkochte goederen en diensten van het bedrijfsleven in een bepaalde periode (prijs maal omzet).

Opheffingen

Het aantal ondernemingen (hoofdvestigingen) en nevenvestigingen dat is opgeheven.

Potentiële beroepsbevolking

Alle personen van 15 tot en met 64 jaar woonachtig in een bepaald gebied, exclusief personen in inrichtingen, instellingen en tehuizen.

Spanningsindicator

De verhouding tussen het aantal openstaande vacatures (dat op de totale vacaturemarkt wordt gebruikt, en dus niet het aantal dat bij het UWV bekend is) en het aantal geregistreerde werkzoekenden dat direct inzetbaar is (is aantal niet-werkende werkzoekenden die 0-6 maanden werkzoekend zijn). De spanningsindicator geeft aan of (een segment op) de arbeidsmarkt ruim of krap is. De uitkomst van de berekening (aantal openstaande vacatures / aantal geregistreerde werkzoekende dat direct inzetbaar is) wordt opgedeeld in vijf categorieën:

- 0,0 tot 0,5 = zeer ruime arbeidsmarkt: veel meer werkzoekenden dan vacatures.
- 0,5 tot 1,0 = ruime arbeidsmarkt: meer werkzoekenden dan vacatures.
- 1,0 tot 1,5 = gemiddelde arbeidsmarkt: redelijk evenwicht tussen werkzoekenden en vacatures.
- 1,5 tot 2,0 = krappe arbeidsmarkt: minder werkzoekenden dan vacatures.
- 2,0 of meer = zeer krappe arbeidsmarkt: veel minder werkzoekenden dan vacatures.

De spanningsindicator kan worden berekend voor verschillende arbeidsmarktregio's. In deze monitor wordt voor de regio Amersfoort uitgegaan van de spanningsindicator voor de arbeidsmarktregio Oost-Utrecht. Dit is de regio Amersfoort exclusief de gemeente Eemnes. Voor de drie regio's Utrecht-West, Stedelijk gebied Utrecht en Heuvelrug & Vallei wordt uitgegaan van de arbeidsmarktregio Midden-Utrecht. Dit is het totaal van de regio's Utrecht-West, Stedelijk gebied Utrecht en Heuvelrug & Vallei, exclusief de gemeenten de Ronde Venen, Rhenen en Veenendaal.

Starters

Het aantal ondernemingen (hoofdvestigingen) dat is opgericht.

Toegevoegde waarde

De bruto toegevoegde waarde is gelijk aan de omzet verminderd met de inkoopwaarde. De bruto toegevoegde waarde is daarmee de waarde die in een bedrijf of instelling aan een product of dienst wordt toegevoegd.

Vacatures

Een arbeidsplaats waarvoor, binnen of buiten een arbeidsorganisatie, personeel wordt gezocht dat onmiddellijk of zo spoedig mogelijk geplaatst kan worden. Hierbij wordt onderscheid gemaakt naar ingediende en openstaande vacatures. In deze monitor wordt uitsluitend gekeken naar openstaande vacatures.

Vestigingen

Het aantal bedrijfsvestigingen. Dit is de som van het aantal ondernemingen (hoofdvestigingen) en het aantal nevenvestigingen. De peildatum is 1 januari van ieder jaar.

Werkloosheidspercentage

De werkloze beroepsbevolking als percentage van de beroepsbevolking. In deze monitor is het werkloosheidspercentage op regionaal schaalniveau bepaald aan de hand van het werkloosheidspercentage voor RPA-gebieden (een type arbeidsmarktregio), omdat de werkloosheidspercentages op gemeentelijk schaalniveau niet bekend zijn. Zo is voor de regio Amersfoort het werkloosheidspercentage bepaald aan de hand van het gegeven voor het RPA-gebied Oost-Utrecht. Dit RPA-gebied is gelijk aan de regio Amersfoort, exclusief de gemeenten Eemnes en Nijkerk. Het werkloosheidspercentage voor Utrecht-West, het Stedelijk gebied Utrecht en Heuvelrug & Vallei is bepaald aan de hand van het gegeven voor het RPA-gebied Utrecht-West. Dit komt overeen met het totaalgebied van de drie genoemde regio's, exclusief de gemeenten De Ronde Venen, Oudewater, Rhenen en Veenendaal.

Werkzame beroepsbevolking

Alle personen van 15 tot en met 64 jaar, woonachtig in een bepaald gebied, die betaald werk hebben van twaalf uur of meer per week.

Werkzame personen

Het aantal personen dat betaald werk verricht in een bepaald gebied. Dit betreffen zowel personen met een fulltime baan, als personen met een parttime baan.

Winst

Het uiteindelijke financiële resultaat van het bedrijfsleven, voordat vennootschaps- dan wel inkomstenbelasting is betaald in een periode, als zijnde het saldo van alle opbrengsten en kosten uit zowel de normale bedrijfsvoering als uit incidentele gebeurtenissen (bijzondere baten en lasten).

4. Achtergrondtabellen

Achtergrondtabellen Provincie Utrecht

Tabel 53
Ontwikkeling omzet
provincie Utrecht,
2008-2012

Bron: EIM.

Gebied	x € 1 mln.	Indexcijfer (2011 = 100)					Aandeel provincie Utrecht in Nederland (%)
		2008	2009	2010	2011	2012	2012
Provincie Utrecht	88.104	97	95	97	100	101	8,2
Nederland	1.070.133	99	92	96	100	101	100,0

Tabel 54
Ontwikkeling omzet
naar economische
sector provincie
Utrecht, 2008-2012

Bron: EIM.

Sector	x € 1 mln.	Indexcijfer (2011 = 100)					Percentage	
		Provincie Utrecht					Nederland	Aandeel provincie Utrecht in Nederland
	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012	2012
Landbouw	789	105	90	98	100	101	101	2,9
Industrie	11.548	92	82	90	100	101	102	3,7
Nutsbedrijven	2.383	101	103	103	100	102	101	6,0
Bouw	7.274	101	105	95	100	92	92	10,0
Handel	13.452	94	91	95	100	100	100	10,4
Transport en communicatie	12.408	109	98	98	100	100	101	11,7
Horeca	1.264	96	96	96	100	101	101	6,7
Financiële diensten	12.273	78	95	102	100	102	102	14,9
Verhuur en zakelijke diensten	16.041	103	100	98	100	102	102	9,2
Zorg	6.362	87	93	96	100	106	106	8,3
Overige diensten	4.310	113	96	97	100	101	101	12,8

Tabel 55
Ontwikkeling export
provincie Utrecht,
2008-2012

Bron: EIM.

Gebied	x € 1 mln. 2012	Indexcijfer (2011 = 100)					Aandeel van de totale omzet (percentage)		Aandeel provincie Utrecht in Nederland (%)	
		2008	2009	2010	2011	2012	2012		2012	
Provincie Utrecht	19.315	90	85	94	100	101	21,9		6,4	
Nederland	302.317	94	80	92	100	101	28,3		100,0	

Tabel 56
Ontwikkeling export
naar economische
sector provincie
Utrecht, 2008-2012

Bron: EIM.

Sector	x € 1 mln. 2012	Indexcijfer (2011 = 100)					Percentage			
		Provincie Utrecht					Nederland	Provincie Utrecht		
		2008	2009	2010	2011	2012	2012	Aandeel van de totale omzet 2012	Aandeel in Nederland 2012	
Landbouw	303	107	92	103	100	100	100	38,4	2,9	
Industrie	5.874	89	76	88	100	100	101	50,9	3,4	
Nutsbedrijven	117	103	104	107	100	104	103	4,9	6,0	
Bouw	237	88	101	96	100	92	92	3,3	12,6	
Handel	5.000	86	80	93	100	100	100	37,2	10,8	
Transport en communicatie	2.930	104	93	96	100	102	102	23,6	9,6	
Horeca	133	95	95	92	100	102	101	10,5	6,9	
Financiële diensten	2.807	78	96	103	100	102	102	22,9	15,5	
Verhuur en zakelijke diensten	1.643	96	92	95	100	102	102	10,2	9,3	
Zorg	23	96	96	96	100	96	99	0,4	8,2	
Overige diensten	248	100	83	88	100	102	102	5,8	11,3	

Tabel 57
Ontwikkeling
toegevoegde waarde
provincie Utrecht,
2008-2012

Gebied	x € 1 mln.	Indexcijfer (2011 = 100)					Aandeel provincie Utrecht in Nederland (%)
	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012
Provincie Utrecht	42.105	95	95	97	100	101	9,1
Nederland	462.308	97	95	98	100	101	100,0

Bron: EIM.

Tabel 58
Ontwikkeling
toegevoegde waarde
naar economische
sector provincie
Utrecht, 2008-2012

Sector	x € 1 mln.	Indexcijfer (2011 = 100)					Percentage	
	Provincie Utrecht	Provincie Utrecht					Nederland	Aandeel provincie Utrecht in Nederland
	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012	2012
Landbouw	288	105	90	107	100	100	100	3,3
Industrie	3.599	89	88	93	100	100	100	5,1
Nutsbedrijven	842	91	114	110	100	102	102	6,9
Bouw	2.279	100	105	96	100	92	92	8,6
Handel	6.916	94	88	95	100	100	100	9,2
Transport en communicatie	5.770	110	99	99	100	100	100	11,8
Horeca	712	93	95	95	100	102	102	7,4
Financiële diensten	6.310	69	89	101	100	103	103	14,4
Verhuur en zakelijke diensten	8.791	113	100	97	100	101	101	9,2
Zorg	4.748	87	93	96	100	106	106	8,4
Overige diensten	1.850	77	96	97	100	102	102	12,1

Bron: EIM.

Tabel 59
Ontwikkeling winst
voor belasting
provincie Utrecht,
2008-2012

Gebied	x € 1 mln.	Indexcijfer (2011 = 100)					Aandeel provincie Utrecht in Nederland (%)
	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012
Provincie Utrecht	8.683	n.b.	84	95	100	84	7,7
Nederland	112.524	n.b.	86	97	100	96	100,0

Bron: EIM.

Tabel 60
Ontwikkeling winst
voor belasting
naar economische
sector provincie
Utrecht, 2008-2012

Sector	x € 1 mln.	Indexcijfer (2011 = 100)					Percentage	
	Provincie Utrecht	Provincie Utrecht					Nederland	Aandeel provincie Utrecht in Nederland
	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012	2012
Landbouw	82	n.b.	67	120	100	92	93	2,9
Industrie	-398	n.b.	43	70	100	-39	89	-2,5
Nutsbedrijven	596	n.b.	117	113	100	104	104	0,0
Bouw	152	n.b.	127	86	100	42	52	5,5
Handel	1.954	n.b.	72	88	100	93	95	7,8
Transport en communicatie	174	n.b.	92	87	100	101	101	7,7
Horeca	577	n.b.	90	102	100	108	92	10,6
Financiële diensten	2.676	n.b.	79	109	100	103	103	14,8
Verhuur en zakelijke diensten	1.395	n.b.	102	91	100	91	97	8,6
Zorg	1.178	n.b.	98	98	100	108	109	9,8
Overige diensten	297	n.b.	86	88	100	99	100	9,5

Bron: EIM.

Tabel 61
Ontwikkeling arbeids-
productiviteit provincie
Utrecht, 2008-2012

Bron: EIM.

Gebied	x € 1.000,- per fte (voltijdbaan)	Indexcijfer (2011 = 100)				
		2008	2009	2010	2011	2012
Provincie Utrecht	87	94	94	99	100	101
Nederland	80	96	95	99	100	101

Tabel 62
Ontwikkeling arbeids-
productiviteit naar
economische sector
provincie Utrecht,
2008-2012

Bron: EIM.

Sector	x € 1.000,- per fte (voltijdbaan)		Indexcijfer (2011 = 100)					
	Provincie Utrecht	Nederland	Provincie Utrecht					Nederland
	2012	2012	2008	2009	2011	2010	2012	2012
Landbouw	44	50	102	88	107	100	102	102
Industrie	90	94	87	85	93	100	101	101
Nutsbedrijven	440	421	90	115	111	100	102	102
Bouw	62	60	98	102	95	100	94	94
Handel	75	70	96	89	97	100	99	100
Transport en communicatie	95	85	103	97	101	100	100	100
Horeca	52	47	98	100	98	100	102	100
Financiële diensten	216	190	66	85	100	100	104	104
Verhuur en zakelijke diensten	90	89	106	98	98	100	101	101
Zorg	62	58	95	100	100	100	103	104
Overige diensten	59	54	81	97	98	100	102	104

Tabel 63
Ontwikkeling aantal
vestigingen provincie
Utrecht, 2008-2013

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

Gebied	Aantal	Indexcijfer (2012 = 100)						Aandeel provincie Utrecht in Nederland (%)
	2013	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2013
Provincie Utrecht	135.631	72	78	89	96	100	104	8,4
Nederland	1.610.493	74	79	90	96	100	104	100,0

Tabel 64
Ontwikkeling aantal
vestigingen naar
economische sector
provincie Utrecht,
2008-2013

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

Sector	Aantal	Indexcijfer (2012 = 100)						Percentage
	Provincie Utrecht	Provincie Utrecht						Nederland
Sector	2013	2009	2010	2011	2012	2013	2013	2013
Landbouw	2.915	46	82	97	100	102	101	3,8
Industrie	4.471	94	97	99	100	102	102	6,4
Nutsbedrijven	338	87	84	94	100	112	106	7,0
Bouw	11.435	97	98	99	100	102	101	7,1
Handel	21.895	95	98	100	100	102	100	7,4
Transport en communicatie	12.103	84	91	98	100	106	105	9,1
Horeca	3.631	92	95	99	100	103	102	6,3
Financiële diensten	4.394	102	101	100	100	99	100	12,0
Verhuur en zakelijke diensten	41.881	81	90	96	100	105	105	10,3
Onderwijs	6.753	54	67	90	100	109	109	10,0
Zorg	12.468	30	66	83	100	110	109	9,3
Overige diensten	13.347	64	83	93	100	105	104	8,1

Tabel 65
Ontwikkeling aantal
starters provincie
Utrecht, 2008-2012

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

Gebied	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Aandeel provincie Utrecht in Nederland (%)
	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012
Provincie Utrecht	11.449	76	75	94	100	98	8,6
Nederland	133.039	80	78	92	100	99	100,0

Tabel 66
Ontwikkeling aantal
starters naar
economische sector
provincie Utrecht,
2008-2012

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

Sector	Aantal	Indexcijfer (2012 = 100)					Percentage	
	Provincie Utrecht	Provincie Utrecht					Nederland	Aandeel provincie Utrecht in Nederland
	2013	2009	2010	2011	2012	2013	2013	
Landbouw	94	80	103	100	159	127	4,1	3,8
Industrie	237	69	92	100	91	97	6,6	6,4
Nutsbedrijven	12	180	140	100	240	102	7,6	7,0
Bouw	777	74	86	100	87	89	6,2	7,1
Handel	1.622	85	98	100	106	98	7,6	7,4
Transport en communicatie	1.126	74	96	100	101	103	9,4	9,1
Horeca	325	76	99	100	106	104	7,3	6,3
Financiële diensten	64	45	72	100	73	76	11,3	12,0
Verhuur en zakelijke diensten	3.771	70	89	100	96	100	9,9	10,3
Onderwijs	756	66	99	100	100	103	9,7	10,0
Zorg	1.186	87	109	100	97	100	9,1	9,3
Overige diensten	1.479	75	90	100	93	100	8,8	8,1

Tabel 67
Ontwikkeling aantal
opheffingen provincie
Utrecht, 2008-2012

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

Gebied	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Aandeel provincie Utrecht in Nederland (%)
	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012
Provincie Utrecht	7.981	74	89	98	100	126	8,2
Nederland	97.442	80	91	97	100	119	100,0

Tabel 68
Ontwikkeling aantal
opheffingen naar
economische sector
provincie Utrecht,
2008-2012

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

Sector	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Percentage	
	Provincie Utrecht	Provincie Utrecht					Nederland	Aandeel provincie Utrecht in Nederland
	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012	2012
Landbouw	58	41	80	80	100	118	112	3,0
Industrie	226	83	98	111	100	123	117	6,6
Nutsbedrijven	23	50	125	100	100	288	118	14,6
Bouw	733	91	113	120	100	129	121	6,9
Handel	1.706	92	100	103	100	135	118	7,6
Transport en communicatie	706	84	87	94	100	112	117	8,2
Horeca	263	69	87	87	100	106	108	6,4
Financiële diensten	209	69	80	89	100	102	106	11,1
Verhuur en zakelijke diensten	2.388	70	86	99	100	127	121	9,8
Onderwijs	299	67	79	97	100	125	125	9,3
Zorg	550	24	46	77	100	122	133	8,8
Overige diensten	820	66	88	87	100	131	121	8,1

Tabel 69
Ontwikkeling aantal
faillissementen
provincie Utrecht,
2010-2012

Gebied	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)			Aandeel provincie Utrecht in Nederland (%)
	2012	2010	2011	2012	2012
Provincie Utrecht	437	95	100	125	6,6
Nederland	6.604	92	100	125	100,0

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

Tabel 70
Ontwikkeling aantal
faillissementen naar
economische sector
provincie Utrecht,
2010-2012

Sector	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)			Percentage	
	Provincie Utrecht	Provincie Utrecht			Nederland	Aandeel provincie Utrecht in Nederland
	2012	2010	2011	2012	2012	2012
Landbouw	0	200	100	100	115	0,0
Industrie	43	97	100	148	133	5,9
Nutsbedrijven	5	100	100	500	94	17,2
Bouw	89	100	100	171	138	7,4
Handel	109	64	100	102	115	6,3
Transport en communicatie	48	130	100	160	137	7,7
Horeca	19	130	100	190	105	5,6
Financiële diensten	13	300	100	163	153	7,5
Verhuur en zakelijke diensten	92	86	100	96	116	7,4
Onderwijs	3	150	100	75	104	5,7
Zorg	8	50	100	200	251	4,0
Overige diensten	8	175	100	100	125	3,3

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

Tabel 71
Ontwikkeling aantal
werkzame personen
provincie Utrecht,
2008-2012

Gebied	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Aandeel provincie Utrecht in Nederland (%)
	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012
Provincie Utrecht	676.101	99	100	99	100	99	8,4
Nederland	8.077.968	97	100	100	100	100	100,0

Bron: LISA en provincie
Utrecht (bewerking:
Kamers van Koophandel
Gooi-, Eem- en Flevoland
en Midden-Nederland).

Tabel 72
Ontwikkeling aantal
werkzame personen
naar economische
sector provincie
Utrecht, 2008-2012

Sector	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Percentage	
	Provincie Utrecht	Provincie Utrecht					Nederland	Aandeel provincie Utrecht in Nederland
Sector	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012	2012
Landbouw	7.773	110	110	107	100	93	96	3,5
Industrie	37.351	107	105	101	100	97	99	4,6
Nutsbedrijven	2.563	112	113	114	100	94	102	3,7
Bouw	41.182	101	100	98	100	95	97	8,7
Handel	120.908	102	103	100	100	100	101	8,5
Transport en communicatie	71.617	102	102	100	100	98	100	10,6
Horeca	24.855	97	97	97	100	100	101	7,1
Financiële diensten	30.883	110	106	102	100	102	99	13,3
Verhuur en zakelijke diensten	110.053	98	100	99	100	99	101	9,4
Overheid	37.951	98	98	97	100	100	99	8,7
Onderwijs	49.901	96	99	99	100	101	100	9,2
Zorg	106.197	92	95	97	100	101	102	8,1
Overige diensten	34.867	91	94	97	100	100	101	9,7

Bron: LISA en provincie
Utrecht (bewerking:
Kamers van Koophandel
Gooi-, Eem- en Flevoland
en Midden-Nederland).

Achtergrondtabellen Utrecht-West

Tabel 73
Ontwikkeling aantal vestigingen Utrecht-West, 2008-2013

Bron: Kamers van Koophandel Gooi-, Eem- en Flevoland en Midden-Nederland.

Gebied	Aantal	Indexcijfer (2012 = 100)						Aandeel Utrecht-West in Nederland (%)
	2013	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2013
Utrecht-West	21.503	78	83	92	97	100	103	1,3
Nederland	1.610.493	74	79	90	96	100	104	100,0

Tabel 74
Ontwikkeling aantal vestigingen naar economische sector Utrecht-West, 2008-2013

Bron: Kamers van Koophandel Gooi-, Eem- en Flevoland en Midden-Nederland.

Sector	Aantal	Indexcijfer (2012 = 100)						Percentage	
	Utrecht-West	Utrecht-West						Nederland	Aandeel Utrecht-West in Nederland
Sector	2013	2009	2010	2011	2012	2013	2013	2013	
Landbouw	1.259	42	82	98	100	102	101	1,7	
Industrie	924	97	99	98	100	104	102	1,3	
Nutsbedrijven	55	80	85	93	100	120	106	1,1	
Bouw	2.552	97	98	99	100	101	101	1,6	
Handel	3.728	98	101	101	100	100	100	1,3	
Transport en communicatie	1.580	92	97	99	100	102	105	1,2	
Horeca	543	93	96	97	100	102	102	0,9	
Financiële diensten	811	99	99	99	100	101	100	2,2	
Verhuur en zakelijke diensten	6.070	85	93	98	100	104	105	1,5	
Onderwijs	831	51	63	89	100	106	109	1,2	
Zorg	1.434	31	70	87	100	112	109	1,1	
Overige diensten	1.716	75	90	97	100	103	104	1,0	

Tabel 75
Ontwikkeling aantal starters Utrecht-West, 2008-2012

Gebied	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Aandeel Utrecht-West in Nederland (%)
	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012
Utrecht-West	1.409	85	75	92	100	94	1,1
Nederland	133.039	80	78	92	100	99	100,0

Bron: Kamers van Koophandel Gooi-, Eem- en Flevoland en Midden-Nederland.

Tabel 76
Ontwikkeling aantal starters naar economische sector Utrecht-West, 2008-2012

Sector	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Percentage	
	Utrecht-West	Utrecht-West					Nederland	Aandeel Utrecht-West in Nederland
	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012	2012
Landbouw	35	100	76	105	100	167	127	1,5
Industrie	23	76	65	80	100	47	97	0,6
Nutsbedrijven	3	100	103	101	100	103	102	1,9
Bouw	147	130	71	82	100	90	89	1,2
Handel	223	79	82	85	100	96	98	1,0
Transport en communicatie	109	70	79	98	100	83	103	0,9
Horeca	37	62	58	73	100	71	104	0,8
Financiële diensten	11	47	16	47	100	58	76	1,9
Verhuur en zakelijke diensten	462	85	69	87	100	96	100	1,2
Onderwijs	80	48	74	106	100	99	103	1,0
Zorg	122	78	102	128	100	115	100	0,9
Overige diensten	157	91	79	99	100	99	100	0,9

Bron: Kamers van Koophandel Gooi-, Eem- en Flevoland en Midden-Nederland.

Tabel 77
Ontwikkeling aantal
opheffingen Utrecht-
West, 2008-2012

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

Gebied	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Aandeel Utrecht-West in Nederland (%)
	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012
Utrecht-West	817	74	79	99	100	137	0,8
Nederland	97.442	80	91	97	100	119	100,0

Tabel 78
Ontwikkeling aantal
opheffingen naar
economische sector
Utrecht-West,
2008-2012

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

Sector	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Percentage	
	Utrecht- West	Utrecht-West					Nederland	Aandeel Utrecht- West in Nederland
	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012	2012
Landbouw	24	37	47	47	100	126	112	1,2
Industrie	17	76	68	132	100	68	117	0,5
Nutsbedrijven	1	200	100	200	100	200	118	0,6
Bouw	105	80	75	104	100	138	121	1,0
Handel	183	88	98	113	100	145	118	0,8
Transport en communicatie	67	68	80	98	100	134	117	0,8
Horeca	25	48	41	63	100	93	108	0,6
Financiële diensten	31	86	107	114	100	221	106	1,6
Verhuur en zakelijke diensten	238	83	87	98	100	155	121	1,0
Onderwijs	27	88	71	112	100	159	125	0,8
Zorg	28	14	41	57	100	76	133	0,4
Overige diensten	71	64	74	104	100	134	121	0,7

Tabel 79
Ontwikkeling aantal
faillissementen
Utrecht-West,
2010-2012

Gebied	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)			Aandeel Utrecht-West in Nederland (%)
	2012	2010	2011	2012	2012
Utrecht-West	78	119	100	147	1,2
Nederland	6.604	92	100	125	100,0

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

Tabel 80
Ontwikkeling aantal
faillissementen naar
economische sector
Utrecht-West,
2010-2012

Sector	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)			Percentage	
	Utrecht- West	Utrecht-West			Nederland	Aandeel Utrecht- West in Nederland
	2012	2010	2011	2012	2012	2012
Landbouw	0	100	100	100	115	0,0
Industrie	8	350	100	400	133	1,1
Nutsbedrijven	0	100	100	100	94	0,0
Bouw	24	117	100	200	138	2,0
Handel	15	56	100	83	115	0,9
Transport en communicatie	9	160	100	180	137	1,4
Horeca	2	67	100	67	105	0,6
Financiële diensten	1	200	100	100	153	0,6
Verhuur en zakelijke diensten	18	188	100	225	116	1,5
Onderwijs	1	400	100	200	104	1,9
Zorg	0	100	100	100	251	0,0
Overige diensten	0	50	100	100	125	0,0

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

Tabel 81
Ontwikkeling aantal
werkzame personen
Utrecht-West,
2008-2012

Gebied	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Aandeel Utrecht-West in Nederland (percentage)
	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012
Utrecht-West	81.234	102	102	100	100	99	1,0
Nederland	8.077.968	97	100	100	100	100	100,0

Bron: LISA en provincie
Utrecht (bewerking:
Kamers van Koophandel
Gooi-, Eem- en Flevoland
en Midden-Nederland).

Tabel 82
Ontwikkeling aantal
werkzame personen
naar economische
sector Utrecht-West,
2008-2012

Sector	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Percentage	
	Utrecht- West	Utrecht-West					Nederland	Aandeel Utrecht- West in Nederland
	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012	2012
Landbouw	3.341	114	115	109	100	94	96	1,5
Industrie	7.000	112	108	98	100	97	99	0,9
Nutsbedrijven	241	97	92	107	100	90	102	0,3
Bouw	7.961	99	99	96	100	95	97	1,7
Handel	19.558	104	105	101	100	101	101	1,4
Transport en communicatie	8.283	98	95	97	100	93	100	1,2
Horeca	2.827	101	105	99	100	98	101	0,8
Financiële diensten	1.036	141	139	106	100	108	99	0,4
Verhuur en zakelijke diensten	10.398	101	101	98	100	100	101	0,9
Overheid	2.143	102	101	106	100	102	99	0,5
Onderwijs	4.959	99	102	98	100	103	100	0,9
Zorg	9.900	92	95	99	100	102	102	0,8
Overige diensten	3.587	90	95	101	100	103	101	1,0

Bron: LISA en provincie
Utrecht (bewerking:
Kamers van Koophandel
Gooi-, Eem- en Flevoland
en Midden-Nederland).

Achtergrondtabellen Stedelijk gebied Utrecht

Tabel 83
Ontwikkeling aantal vestigingen Stedelijk gebied Utrecht, 2008-2013

Gebied	Aantal	Indexcijfer (2012 = 100)						Aandeel Stedelijk gebied Utrecht in Nederland (%)
	2013	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2013
Stedelijk gebied Utrecht	53.558	68	74	86	95	100	105	3,3
Nederland	1.610.493	74	79	90	96	100	104	100,0

Bron: Kamers van Koophandel Gooi-, Eem- en Flevoland en Midden-Nederland.

Tabel 84
Ontwikkeling aantal vestigingen naar economische sector Stedelijk gebied Utrecht, 2008-2013

Sector	Aantal	Indexcijfer (2012 = 100)						Percentage
	Stedelijk gebied Utrecht	Stedelijk gebied Utrecht						Nederland
Sector	2013	2009	2010	2011	2012	2013	2013	2013
Landbouw	491	54	84	97	100	101	101	0,6
Industrie	1.507	92	95	99	100	103	102	2,2
Nutsbedrijven	138	104	95	101	100	110	106	2,9
Bouw	3.797	98	100	101	100	101	101	2,4
Handel	7.471	96	98	100	100	101	100	2,5
Transport en communicatie	5.933	78	88	96	100	108	105	4,5
Horeca	1.582	88	92	97	100	104	102	2,7
Financiële diensten	1.633	101	100	99	100	97	100	4,5
Verhuur en zakelijke diensten	16.910	76	88	95	100	107	105	4,1
Onderwijs	2.904	51	66	89	100	109	109	4,3
Zorg	4.992	29	63	82	100	111	109	3,7
Overige diensten	6.200	55	79	92	100	107	104	3,7

Bron: Kamers van Koophandel Gooi-, Eem- en Flevoland en Midden-Nederland.

Tabel 85
Ontwikkeling aantal
starters Stedelijk
gebied Utrecht,
2008-2012

Gebied	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Aandeel Stedelijk gebied Utrecht in Nederland (%)
	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012
Stedelijk gebied Utrecht	5.387	72	72	95	100	98	4,0
Nederland	133.039	80	78	92	100	99	100,0

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

Tabel 86
Ontwikkeling
aantal starters naar
economische sector
Stedelijk gebied
Utrecht, 2008-2012

Sector	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Percentage	
	Stedelijk gebied Utrecht	Stedelijk gebied Utrecht					Nederland	Aandeel Stedelijk gebied Utrecht in Nederland
	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012	2012
Landbouw	20	91	118	100	100	182	127	0,9
Industrie	110	68	73	108	100	112	97	3,1
Nutsbedrijven	7	75	25	25	100	175	102	4,4
Bouw	261	136	86	100	100	81	89	2,1
Handel	653	78	82	97	100	109	98	3,1
Transport en communicatie	644	80	67	94	100	106	103	5,4
Horeca	158	70	74	101	100	102	104	3,5
Financiële diensten	25	56	44	75	100	69	76	4,4
Verhuur en zakelijke diensten	1.775	73	69	92	100	94	100	4,6
Onderwijs	387	49	62	97	100	101	103	4,9
Zorg	542	52	78	104	100	96	100	4,2
Overige diensten	805	61	72	92	100	94	100	4,8

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

Tabel 87
Ontwikkeling aantal
opheffingen Stedelijk
gebied Utrecht,
2008-2012

Gebied	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Aandeel Stedelijk gebied Utrecht in Nederland (%)
	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012
Stedelijk gebied Utrecht	3.355	68	84	93	100	121	3,4
Nederland	97442	80	91	97	100	119	100,0

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

Tabel 88
Ontwikkeling aantal
opheffingen naar
economische sector
Stedelijk gebied
Utrecht, 2008-2012

Sector	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Percentage	
	Stedelijk gebied Utrecht	Stedelijk gebied Utrecht					Nederland	Aandeel Stedelijk gebied Utrecht in Nederland
Sector	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012	2012
Landbouw	13	83	83	117	100	217	112	0,7
Industrie	95	69	77	86	100	128	117	2,8
Nutsbedrijven	10	0	167	100	100	333	118	6,3
Bouw	271	91	120	126	100	116	121	2,6
Handel	668	87	98	94	100	132	118	3,0
Transport en communicatie	349	77	80	89	100	109	117	4,0
Horeca	121	73	101	97	100	123	108	2,9
Financiële diensten	90	53	64	65	100	87	106	4,8
Verhuur en zakelijke diensten	955	62	79	96	100	114	121	3,9
Onderwijs	144	79	84	104	100	153	125	4,5
Zorg	264	17	45	79	100	143	133	4,2
Overige diensten	375	56	80	80	100	125	121	3,7

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

Tabel 89
Ontwikkeling aantal
faillissementen
Stedelijk gebied
Utrecht, 2010-2012

Gebied	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)			Aandeel Stedelijk gebied Utrecht in Nederland (%)
		2010	2011	2012	2012
Stedelijk gebied Utrecht	182	80	100	123	2,8
Nederland	6.604	92	100	125	100,0

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

Tabel 90
Ontwikkeling aantal
faillissementen naar
economische sector
Stedelijk gebied
Utrecht, 2010-2012

Sector	Aantal Stedelijk gebied Utrecht	Indexcijfer (2011 = 100)			Nederland	Percentage
		Stedelijk gebied Utrecht	Nederland	Aandeel Stedelijk gebied Utrecht in Nederland		
	2012	2010	2011	2012	2012	2012
Landbouw	0	100	100	100	115	0,0
Industrie	18	70	100	180	133	2,5
Nutsbedrijven	0	100	100	100	94	0,0
Bouw	30	81	100	143	138	2,5
Handel	49	59	100	100	115	2,8
Transport en communicatie	24	73	100	160	137	3,8
Horeca	6	120	100	120	105	1,8
Financiële diensten	6	220	100	120	153	3,5
Verhuur en zakelijke diensten	37	92	100	100	116	3,0
Onderwijs	0	50	100	100	104	0,0
Zorg	7	100	100	700	251	3,5
Overige diensten	5	75	100	125	125	2,0

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

Tabel 91
Ontwikkeling
aantal werkzame
personen Stedelijk
gebied Utrecht,
2008-2012

Gebied	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Aandeel Stedelijk gebied Utrecht in Nederland (%)
	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012
Stedelijk gebied Utrecht	329.671	99	100	99	100	101	4,1
Nederland	8.077.968	97	100	100	100	100	100,0

Bron: LISA en provincie Utrecht (bewerking: Kamers van Koophandel Gooi-, Eem- en Flevoland en Midden-Nederland).

Tabel 92
Ontwikkeling aantal
werkzame personen
naar economische
sector Stedelijk gebied
Utrecht, 2008-2012

Sector	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Percentage	
	Stedelijk gebied Utrecht	Stedelijk gebied Utrecht					Nederland	Aandeel Stedelijk gebied Utrecht in Nederland
Sector	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012	2012
Landbouw	1.514	107	106	101	100	96	96	0,7
Industrie	12.642	109	106	103	100	100	99	1,6
Nutsbedrijven	1.462	124	124	123	100	90	102	2,1
Bouw	17.470	102	103	100	100	93	97	3,7
Handel	49.883	102	103	100	100	100	101	3,5
Transport en communicatie	43.803	102	103	102	100	103	100	6,5
Horeca	12.111	95	94	95	100	101	101	3,4
Financiële diensten	20.202	105	104	99	100	103	99	8,7
Verhuur en zakelijke diensten	55.142	97	99	99	100	101	101	4,7
Overheid	20.302	91	96	95	100	102	99	4,7
Onderwijs	27.318	98	100	100	100	101	100	5,0
Zorg	49.681	93	96	98	100	101	102	3,8
Overige diensten	18.141	89	94	98	100	101	101	5,1

Bron: LISA en provincie Utrecht (bewerking: Kamers van Koophandel Gooi-, Eem- en Flevoland en Midden-Nederland).

Achtergrondtabellen regio Amersfoort

Tabel 93
Ontwikkeling aantal
vestigingen regio
Amersfoort, 2008-2013

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

Gebied	Aantal	Indexcijfer (2012 = 100)						Aandeel regio Amersfoort in Nederland (%)
	2013	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2013
Regio Amersfoort	36.140	74	79	88	95	100	104	2,2
Nederland	1.610.493	74	79	90	96	100	104	100,0

Tabel 94
Ontwikkeling aantal
vestigingen naar
economische sector
regio Amersfoort,
2008-2013

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

Sector	Aantal	Indexcijfer (2012 = 100)						Percentage
	Regio Amersfoort 2013	Regio Amersfoort						Nederland 2013
	2013	2009	2010	2011	2012	2013	2013	2013
Landbouw	657	38	80	96	100	100	101	0,9
Industrie	1.248	94	95	97	100	102	102	1,8
Nutsbedrijven	92	68	70	80	100	100	106	1,9
Bouw	3.143	93	93	95	100	103	101	2,0
Handel	6.740	93	96	98	100	103	100	2,3
Transport en communicatie	2.907	87	92	98	100	105	105	2,2
Horeca	945	94	97	101	100	104	102	1,6
Financiële diensten	936	108	104	103	100	98	100	2,6
Verhuur en zakelijke diensten	10.864	83	90	96	100	104	105	2,7
Onderwijs	1.748	58	69	92	100	109	109	2,6
Zorg	3.461	31	64	78	100	107	109	2,6
Overige diensten	3.399	69	84	92	100	103	104	2,1

Tabel 95
Ontwikkeling
aantal starters regio
Amersfoort, 2008-2012

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

Gebied	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Aandeel regio Amersfoort in Nederland (percentage)
		2008	2009	2010	2011	2012	2012
Regio Amersfoort	2.839	76	73	89	100	94	2,1
Nederland	133.039	80	78	92	100	99	100,0

Tabel 96
Ontwikkeling
aantal starters naar
economische sector
regio Amersfoort,
2008-2012

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

Sector	Aantal Regio Amersfoort	Indexcijfer (2011 = 100)					Nederland	Percentage
		Regio Amersfoort						Aandeel regio Amersfoort in Nederland
	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012	2012
Landbouw	17	35	100	82	100	100	127	0,7
Industrie	66	59	58	79	100	85	97	1,8
Nutsbedrijven	0	100	50	100	100	0	102	0,0
Bouw	227	106	63	74	100	96	89	1,8
Handel	457	72	72	94	100	93	98	2,1
Transport en communicatie	239	91	83	99	100	100	103	2,0
Horeca	87	75	88	109	100	136	104	2,0
Financiële diensten	19	36	36	68	100	76	76	3,3
Verhuur en zakelijke diensten	913	74	68	84	100	93	100	2,4
Onderwijs	166	76	72	93	100	95	103	2,1
Zorg	324	65	89	106	100	95	100	2,5
Overige diensten	324	74	77	84	100	87	100	1,9

Tabel 97
Ontwikkeling aantal
opheffingen regio
Amersfoort, 2008-2012

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

Gebied	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Aandeel regio Amersfoort in Nederland (%)
	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012
Regio Amersfoort	2.203	82	102	99	100	138	2,3
Nederland	97.442	80	91	97	100	119	100,0

Tabel 98
Ontwikkeling aantal
opheffingen naar
economische sector
regio Amersfoort,
2008-2012

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

Sector	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Percentage	
	Regio Amersfoort	Regio Amersfoort					Nederland	Aandeel regio Amersfoort in Nederland
	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012	2012
Landbouw	14	31	77	69	100	108	112	0,7
Industrie	64	89	164	127	100	145	117	1,9
Nutsbedrijven	11	33	33	67	100	367	118	7,0
Bouw	192	100	121	127	100	156	121	1,8
Handel	508	100	117	108	100	147	118	2,3
Transport en communicatie	178	108	118	107	100	132	117	2,1
Horeca	63	84	102	105	100	109	108	1,5
Financiële diensten	39	124	161	115	100	118	106	2,1
Verhuur en zakelijke diensten	668	72	90	94	100	137	121	2,7
Onderwijs	76	67	88	100	100	115	125	2,4
Zorg	159	35	47	68	100	120	133	2,5
Overige diensten	231	77	111	84	100	152	121	2,3

Tabel 99
Ontwikkeling aantal
faillissementen regio
Amersfoort, 2010-2012

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

Gebied	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)			Aandeel regio Amersfoort in Nederland (%)
	2012	2010	2011	2012	2012
Regio Amersfoort	93	89	100	102	1,4
Nederland	6.604	92	100	125	100,0

Tabel 100
Ontwikkeling aantal
faillissementen naar
economische sector
regio Amersfoort,
2010-2012

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

Sector	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)			Percentage	
	Regio Amersfoort	Regio Amersfoort			Nederland	Aandeel regio Amersfoort in Nederland
	2012	2010	2011	2012	2012	2012
Landbouw	0	200	100	100	115	0,0
Industrie	7	46	100	54	133	1,0
Nutsbedrijven	5	0	100	500	94	17,2
Bouw	23	100	100	256	138	1,9
Handel	19	78	100	83	115	1,1
Transport en communicatie	6	240	100	120	137	1,0
Horeca	4	100	100	200	105	1,2
Financiële diensten	2	250	100	100	153	1,2
Verhuur en zakelijke diensten	20	65	100	59	116	1,6
Onderwijs	1	100	100	100	104	1,9
Zorg	3	100	100	300	251	1,5
Overige diensten	3	500	100	300	125	1,2

Tabel 101
Ontwikkeling aantal
werkzame personen
regio Amersfoort,
2008-2012

Gebied	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Aandeel regio Amersfoort in Nederland (%)
	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012
Regio Amersfoort	166.473	100	99	98	100	99	2,1
Nederland	8.077.968	97	100	100	100	100	100,0

Bron: LISA en provincie
Utrecht (bewerking:
Kamers van Koophandel
Gooi-, Eem- en Flevoland
en Midden-Nederland).

Tabel 102
Ontwikkeling aantal
werkzame personen
naar economische
sector regio
Amersfoort, 2008-2012

Sector	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Percentage	
	Regio Amersfoort	Regio Amersfoort					Nederland	Aandeel regio Amersfoort in Nederland
Sector	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012	2012
Landbouw	1.567	110	111	108	100	94	96	0,7
Industrie	13.068	103	103	101	100	97	99	1,6
Nutsbedrijven	627	97	106	101	100	105	102	0,9
Bouw	11.369	102	99	96	100	98	97	2,4
Handel	34.556	101	101	100	100	102	101	2,4
Transport en communicatie	13.495	102	104	97	100	93	100	2,0
Horeca	6.059	98	96	97	100	101	101	1,7
Financiële diensten	7.475	118	105	103	100	100	99	3,2
Verhuur en zakelijke diensten	27.004	98	100	98	100	97	101	2,3
Overheid	7.707	113	104	102	100	95	99	1,8
Onderwijs	10.356	96	99	100	100	101	100	1,9
Zorg	25.336	89	91	95	100	102	102	1,9
Overige diensten	7.854	92	93	95	100	100	101	2,2

Bron: LISA en provincie
Utrecht (bewerking:
Kamers van Koophandel
Gooi-, Eem- en Flevoland
en Midden-Nederland).

Achtergrondtabellen Heuvelrug & Vallei

Tabel 103
Ontwikkeling aantal
vestigingen Heuvelrug
& Vallei, 2008-2013

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

Gebied	Aantal	Indexcijfer (2012 = 100)						Aandeel Heuvelrug & Vallei in Nederland (%)
	2013	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2013
Heuvelrug & Vallei	28.097	76	81	91	98	100	104	1,7
Nederland	1.610.493	74	79	90	96	100	104	100,0

Tabel 104
Ontwikkeling aantal
vestigingen naar
economische sector
Heuvelrug & Vallei,
2008-2013

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

Sector	Aantal	Indexcijfer (2012 = 100)						Percentage
	Heuvelrug & Vallei 2013	Heuvelrug & Vallei						Nederland 2013
Landbouw	605	2009	2010	2011	2012	2013	2013	0,8
Industrie	955	95	99	101	100	102	102	1,4
Nutsbedrijven	65	83	85	94	100	123	106	1,3
Bouw	2.350	97	99	100	100	101	101	1,5
Handel	4.775	95	99	102	100	100	100	1,6
Transport en communicatie	1.964	88	95	101	100	106	105	1,5
Horeca	647	98	99	103	100	100	102	1,1
Financiële diensten	1.129	101	102	99	100	101	100	3,1
Verhuur en zakelijke diensten	9.019	85	93	97	100	105	105	2,2
Onderwijs	1.382	56	69	93	100	108	109	2,0
Zorg	2.825	32	71	88	100	110	109	2,1
Overige diensten	2.381	70	87	95	100	104	104	1,4

Tabel 105
Ontwikkeling aantal
starters Heuvelrug
& Vallei, 2008-2012

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

Gebied	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Aandeel Heuvelrug & Vallei in Nederland (%)
	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012
Heuvelrug & Vallei	2.052	85	84	97	100	105	1,5
Nederland	133.039	80	78	92	100	99	100,0

Tabel 106
Ontwikkeling
aantal starters naar
economische sector
Heuvelrug & Vallei,
2008-2012

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

Sector	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Percentage	
	Heuvelrug & Vallei	Heuvelrug & Vallei					Nederland	Aandeel Heuvelrug & Vallei in Nederland
	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012	2012
Landbouw	23	138	50	75	100	144	127	1,0
Industrie	44	104	78	76	100	90	97	1,2
Nutsbedrijven	2	101	104	103	100	102	102	1,3
Bouw	168	111	70	85	100	90	89	1,3
Handel	327	106	119	115	100	129	98	1,5
Transport en communicatie	159	84	82	99	100	103	103	1,3
Horeca	51	97	103	128	100	131	104	1,1
Financiële diensten	10	63	175	125	100	125	76	1,8
Verhuur en zakelijke diensten	693	83	77	89	100	107	100	1,8
Onderwijs	129	63	63	105	100	95	103	1,6
Zorg	232	64	95	112	100	99	100	1,8
Overige diensten	214	73	75	85	100	91	100	1,3

Tabel 107
Ontwikkeling aantal
opheffingen Heuvelrug
& Vallei, 2008-2012

Gebied	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Aandeel Heuvelrug & Vallei in Nederland (%)
	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012
Heuvelrug & Vallei	1.527	76	84	100	100	121	1,6
Nederland	97.442	80	91	97	100	119	100,0

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

Tabel 108
Ontwikkeling aantal
opheffingen naar
economische sector
Heuvelrug & Vallei,
2008-2012

Sector	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Percentage	
	Heuvelrug & Vallei	Heuvelrug & Vallei					Nederland	Aandeel Heuvelrug & Vallei in Nederland
	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012	2012
Landbouw	9	33	122	111	100	100	112	0,5
Industrie	50	105	81	116	100	135	117	1,5
Nutsbedrijven	2	100	250	100	100	100	118	1,3
Bouw	149	84	109	113	100	128	121	1,4
Handel	344	95	88	103	100	126	118	1,5
Transport en communicatie	107	87	76	85	100	100	117	1,2
Horeca	48	56	65	73	100	87	108	1,2
Financiële diensten	45	65	54	108	100	94	106	2,4
Verhuur en zakelijke diensten	483	83	95	112	100	141	121	2,0
Onderwijs	45	41	63	78	100	76	125	1,4
Zorg	105	18	41	88	100	108	133	1,7
Overige diensten	140	65	90	89	100	122	121	1,4

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

Tabel 109
Ontwikkeling aantal
faillissementen
Heuvelrug & Vallei,
2010-2012

Gebied	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)			Aandeel Heuvelrug & Vallei in Nederland (%)
	2012	2010	2011	2012	2012
Heuvelrug & Vallei	96	116	100	150	1,2
Nederland	6.604	92	100	125	100,0

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

Tabel 110
Ontwikkeling aantal
faillissementen naar
economische sector
Heuvelrug & Vallei,
2010-2012

Sector	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)			Percentage	
	Heuvelrug & Vallei	Heuvelrug & Vallei			Nederland	Aandeel Heuvelrug & Vallei in Nederland
	2012	2010	2011	2012	2012	2012
Landbouw	0	200	100	100	115	0,0
Industrie	13	180	100	260	133	1,8
Nutsbedrijven	0	100	100	100	94	0,0
Bouw	13	118	100	118	138	1,1
Handel	27	68	100	142	115	1,6
Transport en communicatie	11	160	100	220	137	1,8
Horeca	7	300	100	700	105	2,1
Financiële diensten	4	600	100	400	400	2,3
Verhuur en zakelijke diensten	19	68	100	100	116	1,5
Onderwijs	1	200	100	100	104	1,9
Zorg	0	100	100	100	251	0,0
Overige diensten	1	600	100	100	125	0,4

Bron: Kamers van
Koophandel Gooi-,
Eem- en Flevoland en
Midden-Nederland.

Tabel 111
Ontwikkeling aantal
werkzame personen
Heuvelrug & Vallei,
2008-2012

Gebied	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Aandeel Heuvelrug & Vallei in Nederland (%)
	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012
Heuvelrug & Vallei	116.339	99	99	99	100	97	1,4
Nederland	8.077.968	97	100	100	100	100	100,0

Bron: LISA en provincie
Utrecht (bewerking:
Kamers van Koophandel
Gooi-, Eem- en Flevoland
en Midden-Nederland).

Tabel 112
Ontwikkeling aantal
werkzame personen
naar economische
sector Heuvelrug &
Vallei, 2008-2012

Sector	Aantal	Indexcijfer (2011 = 100)					Percentage	
	Heuvelrug & Vallei	Heuvelrug & Vallei					Nederland	Aandeel Heuvelrug & Vallei in Nederland
	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2012	2012
Landbouw	1.577	103	100	106	100	90	96	0,7
Industrie	7.722	106	104	102	100	96	99	1,0
Nutsbedrijven	283	95	84	95	100	100	102	0,4
Bouw	5.775	96	96	99	100	92	97	1,2
Handel	21.492	101	102	101	100	98	101	1,5
Transport en communicatie	7.338	107	104	103	100	92	100	1,1
Horeca	4.439	102	103	100	100	95	101	1,3
Financiële diensten	3.040	121	114	113	100	101	99	1,3
Verhuur en zakelijke diensten	19.802	97	100	99	100	97	101	1,7
Onderwijs	8.056	98	97	93	100	99	99	1,9
Onderwijs	8.148	92	95	97	100	98	100	1,5
Zorg	22.680	93	95	97	100	99	102	1,7
Overige diensten	5.987	98	96	96	100	99	101	1,7

Bron: LISA en provincie
Utrecht (bewerking:
Kamers van Koophandel
Gooi-, Eem- en Flevoland
en Midden-Nederland).

Contact

Samenstelling en redactie:

Kamer van Koophandel Gooi-, Eem- en Flevoland, Afdeling Regiostimulering
Kamer van Koophandel Midden-Nederland, Afdeling Regionale Economie

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met:

Kamer van Koophandel Gooi-, Eem- en Flevoland
Tom Straeter, afdeling Regiostimulering
T 036 524 97 27
E tom.straeter@kvk.nl

Kamer van Koophandel Midden-Nederland
Martin Hessels, afdeling Regionale Economie
T 030 239 66 21
E martin.hessels@kvk.nl

www.kvk.nl/economieurecht

